

การนำเสนอแนวทางการพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี
สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

นางสาววันวิสาข์ อยู่ทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

PROPOSED GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF
THE QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR UNDERGRADUATE
WESTERN CLASSICAL SINGING PROGRAMS
BASED ON THE THAI QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION

MISS WANWISA YUTHONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Music Education
Department of Art, Music and Dance Education
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2012
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขา วิชาศิลปะศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติ
โดย	นางสาววันวิสาข์ อยู่ทอง
สาขาวิชา	ดนตรีศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ตนิษฐา อุทัยสุข)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.อุษา สบฤกษ์)

วันวิสาข์ อยู่ทอง : การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. (PROPOSED GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF THE QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR UNDERGRADUATE WESTERN CLASSICAL SINGING PROGRAMS BASED ON THAI QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์, 210 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาใน 3 มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในหลักสูตรดนตรีศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างและแบบวิเคราะห์เอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของสาขาวิชาประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ความรู้ทางด้านดนตรี 3) ทักษะด้านภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก 4) ทักษะด้านการแสดง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ มีคุณธรรม และความกล้าทางจริยธรรม ตลอดจนมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู รับผิดชอบต่อวิชาการและวิชาชีพ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการทำงานร่วมกับผู้เรียนและผู้ร่วมงาน สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎี และระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา สามารถโต้แย้งโดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ มีความสามารถในการพิจารณาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหามีเหตุผล โดยมีการบูรณาการศาสตร์แบบสหวิทยาการและพหุวิทยาการเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของศาสตร์ทั้งหลาย โดยมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสมรรถนะของตนอยู่เสมอ ด้านมาตรฐานผลการเรียนรู้ มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ 7) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพคีตศิลป์สากล ได้แก่ สรีระวิทยาในการขับร้อง หลักสัทศาสตร์ในการออกเสียง ประเภทเสียงร้อง ทักษะการแสดงขั้นพื้นฐาน และกลวิธีการสอนขับร้อง

ภาควิชา คีลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา .....ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา ดนตรีศึกษา .....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

ปีการศึกษา 2555 .....

##5283424727 : MAJOR MUSIC EDUCATION

KEYWORDS : PROPOSED GUIDELINES / THE DEVELOPMENT OF THE QUALIFICATIONS FRAMEWORK / WESTREN CLASSICAL SINGING PROGRAMS / THAI QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION

WANWISA YUTHONG : PROPOSED GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF THE QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR UNDERGRADUATE WESTERN CLASSICAL SINGING PROGRAMS BASED ON THAI QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION. ADVISOR : ASSOC. PROF. NARUTT SUTTACHITT, Ph. D, 210 pp.

The objective of this research was to propose guidelines for the development of the qualifications framework for undergraduate Western Classical Singing Program based on the Thai Qualifications Framework for Higher Education. This research is qualitative research. The data were analyzed collected from the document and structured interview sheet. The survey samples were faculty members and students from 3 universities which offered Western Music Teaching Program. The research showed that the Western Classical Singing Program the included knowledge of 1) management skill, 2) knowledge of music, 3) skill of western languages and culture, 4) performance skill. The desired characteristics of graduate students in the program include moral and ethics as well as teaching etiquettes, responsibility in academic and teaching career, proficiency of learning management, skills in coordinating with students and colleagues, the ability to apply the knowledge in theories and methodologies in order to create new knowledge and innovations as well as to solve problem, debate in expressive leadership. Ability to identify and suggest solutions to problem by integrating and managing knowledge determination in proficiency development. Students in Western Music Teaching Program should have the following seven-standards of learning outcomes: 1) Moral and Ethics 2) Knowledge 3) Cognitive Skills 4) Relationship Skills and Responsibility 5) Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills 6) Learning Management Skills 7) Singing Skills including Physiology for Singing, Phonetic Dictions, Voice Classification, Performance Skills and Vocal Pedagogy.

Department : Art, Music and Dance Education Student's Signature .....

Field of Study : Music Education Advisor's Signature .....

Academic Year : 2012 .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ สุทธิจิตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้และเปิดโลกทัศน์ทางการศึกษา รวมถึงให้คำแนะนำและข้อคิดต่าง ๆ ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต และในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ดนัญญา อุทัยสุข ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้และเตรียมความพร้อมสำหรับการทำวิจัย และให้คำปรึกษาที่ดีเสมอมา ขอบพระคุณอาจารย์ ดร. อูษา สบถุข กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำแนะนำและชี้แนะประเด็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์ ขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ยุทธนา ฉัยพรธรรมรัตน์ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้กำลังใจ รวมทั้งคำปรึกษาที่ดีมาโดยตลอด ขอบพระคุณคณาจารย์ทุก ๆ ท่านในสาขาวิชาดนตรีศึกษา ที่คอยให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ให้กำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาดนตรีศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สนับสนุนทุนการศึกษาในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิตให้แก่ผู้วิจัย

อาจารย์วณิ ลัดตากลม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคีตศิลป์สากล ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนนิสิตนักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ในการให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลในการพัฒนางานวิจัยฉบับนี้

ขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุก ๆ คนที่คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบ่งปันกัน และมีมิตรภาพดี ๆ ให้กันเสมอมาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง น.ส.ศิรารัตน์ สุขชัย, และน.ส.สุชาดา โสวัตร

ขอบคุณน้อง ๆ ภาควิชาสาขาดนตรีศึกษาและลูกศิษย์ทุกคนที่สนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ขอขอบคุณอาจารย์อรณพ ภิรมย์ประเมศ ที่คอยให้กำลังใจ ผลักดัน และคอยดูแลห่วงใยอยู่ตลอดเวลาการดำเนินงานวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณแม่ พ่อ คุณป้าทุกท่าน รวมทั้งพี่น้องที่คอยดูแล และให้กำลังใจผู้วิจัย รวมถึงให้การสนับสนุน เอื้อเฟื้อทุก ๆ สิ่ง จนกระทั่งผู้วิจัยได้พบกับความสำเร็จแห่งชีวิตอีกครั้งหนึ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ตอนที่ 1 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา.....	8
1.1 มาตรฐานการศึกษาชาติ.....	8
1.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา	9
ตอนที่ 2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd).....	12
2.1 ที่มาและหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	12
2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	14
2.3 โครงสร้างและองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ..	15
2.4 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์.....	19
2.5 มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา.....	20
ตอนที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุรุสภา.....	33
3.1 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548	33
3.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา.....	35

บทที่	หน้า
3.3 เกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาของคุรุสภา.....	37
3.4 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์.....	38
ตอนที่ 4 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์.....	59
4.1 ลักษณะสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์	59
4.2 ทักษะการจัดการเรียนรู้	60
ตอนที่ 5 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร ธรรมชาติและลักษณะ ของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล.....	62
5.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา คิตศิลป์สากล	62
5.2 โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากลทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ	65
5.3 ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล	68
ตอนที่ 6 การขับร้องเพลง.....	72
6.1 ความรู้พื้นฐานด้านการขับร้องเพลง	72
6.2 การสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชาคิตศิลป์สากล.....	78
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	78
7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และ หลักสูตร	79
7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	81
ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	86
3 วิธีดำเนินการวิจัย	87
กรอบวิธีการดำเนินการวิจัย	88
ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	89
ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	90
ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล	90
ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	92
ขั้นที่ 5 พัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล.....	93

บทที่

หน้า

	ชั้นที่ 6 ตรวจสอบคุณภาพ.....	93
	ชั้นที่ 7 ปรับปรุง สรุป อภิปราย	94
	ชั้นที่ 8 นำเสนอ	94
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สาขาจิตศิลป์สากล	95
	1.ชื่อสาขา/สาขาวิชา	97
	2.ชื่อปริญญาและสาขาวิชา.....	98
	3.ลักษณะของสาขาวิชา.....	100
	4.คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	103
	5.มาตรฐานผลการเรียนรู้.....	105
	6.องค์ความรู้วิชาชีพที่เกี่ยวข้อง	107
	7.โครงสร้างหลักสูตร	108
	8.เนื้อหาสาระสำคัญของสาขา/สาขาวิชา	119
	9.กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้	121
	10.การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้.....	126
	11.คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาและเทียบโอนผลการเรียนรู้	126
	12.คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน	126
	13.ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ	127
	14.แนวทางการพัฒนาคณาจารย์.....	127
	15.การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน.....	128
	16.การนำมาตรฐานคุณวุฒิฯ สู่การปฏิบัติ	129
	17.การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ...131	
	18.รายชื่อและหน่วยงานการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล.....	132
	19.ภาคผนวก	132

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.....	134
ตอนที่ 3 นำเสนอมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.....	135
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	148
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	148
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	154
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	155
รายการอ้างอิง.....	156
ภาคผนวก.....	162
ภาคผนวก ก.....	163
แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1.....	164
แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2.....	167
แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3.....	170
ภาคผนวก ข.....	173
ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสารชุดที่ 1.....	174
ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสารชุดที่ 2.....	175
ภาคผนวก ค.....	176
รายนามผู้เชี่ยวชาญในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.....	177
รายนามอาจารย์ผู้สอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.....	177
ภาคผนวก ง.....	178
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	179
ภาคผนวก จ.....	180
รายวิชาในหมวดวิชาชีวะเฉพาะ กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอกในหลักสูตร ดนตรีศึกษา.....	181
ภาคผนวก ฉ.....	188
พื้นฐานการขับร้องเพลง/กลวิธีการสอนขับร้องเพลง.....	189
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	210

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	ตารางเปรียบเทียบมาตรฐานผลการเรียนรู้ จากมาตรฐานคุณวุฒิที่ประกาศใช้ 10 สาขา....18
2.2	ตารางสรุปแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา จากกรอบคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 21
2.3	ตารางแสดงการเปรียบเทียบและสรุปแนวทางกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน.....26
2.4	ตารางแสดงการเปรียบเทียบและสรุปแนวทางกลยุทธ์ในการประเมิน 31
2.5	ตารางสรุปเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548.....34
2.6	ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรฐานที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา (สกอ.) และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ 39
2.7	ตารางเปรียบเทียบปรัชญาและวัตถุประสงค์หลักสูตรในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล ของแต่ละสถาบัน 63
2.8	ตารางเปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล 66
2.9	ตารางเปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรดนตรีศึกษาของต่างประเทศกับมาตรฐาน โครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่คุรุสภากำหนด 67
3.1	ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร 92
4.1	ตารางสรุปประเด็นการวิเคราะห์ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติกับแหล่งที่มาของข้อมูลในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล.....96
4.2	ตารางชื่อหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา.....98
4.3	ตารางชื่อปริญญาและสาขาวิชา.....99
4.4	ตารางแสดงสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี.....109
4.5	ตารางเปรียบเทียบการจัดนำหนักหลักสูตร สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ดนตรีศึกษา ระหว่างประเทศไทย และต่างประเทศ 110

ตารางที่	หน้า
4.6 ตารางแสดงรูปแบบโครงสร้างหลักสูตร สาขาครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา คิตศิลป์สากล	113
4.7 ตารางโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล	114
4.8 ขอบเขตสาระความรู้ของโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล	115
4.9 ตารางแสดงขอบเขตสาระความรู้ กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก ส่วนของพื้นฐาน และทักษะดนตรี	117
4.10 ตารางแสดงขอบเขตสาระความรู้ กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก ส่วนของทักษะ การจัดการเรียนรู้ดนตรี	119
4.11 ตารางแสดงมาตรฐานผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและกลยุทธ์การประเมินผล การเรียนรู้.....	122

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	86
3.1	กรอบวิธีดำเนินการวิจัย	88

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการปฏิรูปกรอบคุณวุฒิของสหภาพยุโรปตามปฏิญญาโบลญญาเมื่อปี พ.ศ.2542 (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2552) นับว่าเป็นจุดเริ่มให้ประเทศต่างๆ เกิดความตระหนักในการจัดทำ และพัฒนาระบบคุณวุฒิของประเทศให้มีมาตรฐานสากลที่สามารถเทียบเคียงกันได้ สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษา เพื่อการศึกษาต่อทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เนื่องจากแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับระบบการศึกษา และความหลากหลายที่เกี่ยวกับระบบคุณวุฒิของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกันนี้เองทำให้เกิดความไม่มั่นใจในคุณภาพและความเท่าเทียมกันของคุณวุฒิ การสร้างกรอบคุณวุฒิที่มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนสามารถเทียบโอนคุณวุฒิระหว่างรัฐต่าง ๆ ภายในประเทศ และระหว่างประเทศ จึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและทำให้เกิดความโปร่งใสในการเทียบโอนวุฒิ และนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาในประเทศต่าง ๆ จนได้มีการพัฒนารอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework: NQF) เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาระบบการศึกษา โดยมุ่งเน้นในด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมในด้านทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อสังคมในยุคปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2542 ได้มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญ คือมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกของไทย (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน, 2552) มีการระบุให้คณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐาน การอุดมศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงมีแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (National Qualifications Framework : NQF) เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ โดยได้รับการสนับสนุนทั้งเงินทุนและผู้เชี่ยวชาญจากประเทศออสเตรเลีย โดยปลัดทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ความเห็นชอบในการดำเนินโครงการภายใต้โครงการ Thai-Australia Government Sector Linkages Program (TAGSLP) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ม.ป.ป) โครงการกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาได้เริ่มดำเนินการในปี 2545 ซึ่งเป็นขั้นเตรียมการดำเนินโครงการวิจัยเรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของ

ประเทศไทยเพื่อศึกษา (1) การพัฒนากรอบแนวคิดคุณลักษณะบัณฑิตของประเทศไทย (2) การพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตและกระบวนการผลิต (3) การพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิในการผลิตบัณฑิต และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในระดับสากล

การดำเนินงานกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแบ่งออกเป็นสองระยะคือ ในปี พ.ศ. 2546-2549 เป็นระยะขั้นที่ 1 และในปี พ.ศ. 2549-2552 เป็นขั้นที่สอง ในระยะขั้นที่หนึ่งเป็นขั้นจัดทำเอกสารกรอบคุณวุฒิ โดยกระทรวงศึกษาธิการออสเตรเลีย (DEST) ส่งผู้เชี่ยวชาญ Dr.Lan Allen เป็นที่ปรึกษาโครงการและได้เดินทางไปศึกษาดูงานการดำเนินการกรอบมาตรฐานคุณวุฒิของประเทศออสเตรเลีย จากนั้นจึงได้ร่วมกันจัดทำ Draft for consultation: National Qualifications Framework for Higher Education in Thailand และ Discussion Paper : The Development of Higher Education Qualifications Framework for Thailand แบบร่างเพื่อขอคำปรึกษา: กรอบคุณวุฒิแห่งชาติเพื่อการศึกษาาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย : การพัฒนากรอบคุณวุฒิการศึกษาาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เพื่อเสนอต่อสมศ. และได้มีการร่วมทำประชาพิจารณ์จากผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ระยะขั้นที่สอง พ.ศ. 2549-2552 เป็นขั้นนำการจัดทำเอกสารต้นแบบที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสู่การปฏิบัติ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิของไทยและผู้เชี่ยวชาญจากออสเตรเลีย ได้กำหนดกลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ของบัณฑิตไว้ 5 ด้านคือ (1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางเชาวน์ปัญญา (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ด้านการวิเคราะห์ และการสื่อสาร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553 : ออนไลน์)

เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพในการผลิตบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชานั้น และรวมทั้งใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่าง ๆ สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องดำเนินการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรให้มีความสอดคล้องตามแนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 โดยปรับปรุงให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2555 เพื่อเป็นการประกันคุณภาพในด้านการผลิตบัณฑิต นอกจากนี้ยังกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้ 2 วิธี คือ 1. ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้นเป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร 2. ใช้ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร ในกรณีที่กระทรวงศึกษาธิการยังมิได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒินั้น (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึงปัจจุบัน ได้มีการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 10 สาขาวิชา (สำนักงานคณะกรรมการ

การอุดมศึกษา, 2553 : ออนไลน์) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศบังคับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี ได้แก่ สาขาแพทย์แผนไทยประยุกต์ สาขาคอมพิวเตอร์ สาขาพยาบาลศาสตร์ สาขาโลจิสติกส์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และสาขาวิชาการบัญชี วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สาขาภาษาไทย และสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ เพื่อให้ประโยชน์ในการรักษาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระดับปริญญาตรีในสาขาวิชานั้น ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งให้มีมาตรฐานเทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล นอกจากนี้ยังมีสาขา/สาขาวิชาที่อยู่ระหว่างดำเนินการโครงการวิจัยเรื่อง การจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาในขณะนี้ คือ สาขาสัตวแพทยศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ จากนโยบายการศึกษา และจากความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นชัดเกี่ยวกับกระแสการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีทิศทาง เห็นได้จากพัฒนาการและความเชื่อมโยงของแนวคิดใน เรื่อง กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และความเคลื่อนไหวในการปฏิรูปการศึกษาของนานาประเทศจนนำมาสู่การพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยด้วยเช่นกัน ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากขึ้นและอยู่ในขั้นตอนการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาสากล อยู่ในหลายสถาบัน ได้แก่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ. หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาสากล มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นคือมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีและทักษะทางการจัดการเรียนสอนดนตรี สาขาวิชาศิลปะสาขาสากล เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ สามารถผลิตบัณฑิต ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาสากล ให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นในความสำคัญของการพัฒนาและปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาสากล ให้มีความสอดคล้องตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังมีได้กำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาสากล ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาสากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง

มาตรฐานในการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวทางตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ในข้อที่ 2 คือ นำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

พัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.1)

ขอบเขตของการวิจัย

การนำเสนอแนวทางการพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย บุคคลและรวมถึงสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 3 สถาบัน ได้แก่ 1) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3) แขนงวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาดนตรีศิลปศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาโดยผู้วิจัยเน้นการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามธรรมชาติและลักษณะสาขาวิชาเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

นิยามศัพท์

การพัฒนา หมายถึง การสร้างกรอบขององค์ความรู้ต่าง ๆ ที่แสดงถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ รวมถึงมาตรฐานในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตใน สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามธรรมชาติและลักษณะของสาขาวิชาโดยให้มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ หมายถึง กรอบที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตและโครงสร้างต่าง ๆ ของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย หมายถึง ข้อกำหนดเฉพาะในด้านการปฏิบัติ ทักษะศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ ประเภทคลาสสิก ซึ่งเป็นผลที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะที่มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
2. ได้แนวทางมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ โดยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา/ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา
ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคหิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
(TQF: HEd) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็น
กรอบและแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

- 1.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ
- 1.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF:HEd)

- 2.1 ที่มาและหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
- 2.2 วัตถุประสงค์
- 2.3 โครงสร้างและองค์ประกอบ
- 2.4 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 2.5 มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา

ตอนที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุรุสภา

- 3.1 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548
- 3.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา
- 3.3 เกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาของคุรุสภา
- 3.4 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ตอนที่ 4 ลักษณะสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และทักษะการจัดการเรียนรู้

- 4.1 ลักษณะสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
- 4.2 ทักษะการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 5 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร ลักษณะของสาขา
ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคหิตศิลป์สากล

- 5.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 5.2 โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคหิตศิลป์สากล
ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 5.3 ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคหิตศิลป์สากล

ตอนที่ 6 พื้นฐานการขับร้องเพลง/กลวิธีการสอนขับร้องเพลง

- 6.1 สรีรวิทยาและสรีรวิทยาในการขับร้อง
- 6.2 หลักสัทศาสตร์ในการออกเสียงเพื่อการขับร้อง
- 6.3 ประเภทของเสียงร้อง
- 6.4 ทักษะการแสดงขั้นพื้นฐานในการขับร้อง
- 6.5 การสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตร
- 7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาของชาติในทุกระดับการศึกษาจะต้องมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษา สภาการศึกษาจึงได้จัดทำมาตรฐานของชาติขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษารวมถึงพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ สำหรับระดับอุดมศึกษาทางคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.1 มาตรฐานการศึกษาชาติ

การจัดการศึกษาของชาติในทุกระดับจะต้องเป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2547) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการหล่อหลอมให้คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ดังนั้น สภาการศึกษาจึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาชาติให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับนำมาตราฐานดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้มีทิศทางเดียวกัน คำว่า “มาตรฐานการศึกษา” ตามมาตรา 4 หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2547) ด้วยเหตุนี้ทางสภาการศึกษาจึงพิจารณากำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ (สภาการศึกษา, 2548) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และนำเสนอรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกคนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคอนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะคุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว ดังนี้

- 1) กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์
- 2) ความรู้และทักษะที่จำเป็น และเพียงพอในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม
- 3) ทักษะการเรียนรู้และปรับตัว
- 4) ทักษะทางสังคม
- 5) คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด และได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครู คณาจารย์ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและสื่อที่ผสมผสานความรู้ สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวดังนี้

- 1) การจัดหลักสูตรการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
- 2) มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ
- 3) การบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคม แห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึง ปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว ดังนี้

- 1) การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ
- 2) มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ
- 3) การบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

จะเห็นได้ว่า มาตรฐานศึกษาชาติ มุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาตัวผู้เรียน โดยมีการส่งเสริมทักษะทางการเรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างสมดุล รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศีลธรรม และมีจิตสาธารณะ โดยเน้นแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งยังมุ่งปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามแนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TOF : HEd)

1.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การจัดการศึกษาของชาติในทุกุระดับการศึกษาต้องเป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยในมาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำ

มาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในระดับ อุดมศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2549 โดยในประกาศฉบับนี้ได้กำหนดมาตรฐานไว้ 3 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้ โดยผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อ การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบ ในฐานะพลเมืองและพลโลก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว ดังนี้ 1) บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญใน ศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงาน และสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล 2) บัณฑิตมีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม 3) บัณฑิตมีสุขภาพดีทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจ มีการดูแลเอาใจใส่ รักษาสุขภาพของตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม

ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการ การอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และพันธกิจของการอุดมศึกษาอย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ด้าน 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ก. มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา มีการบริหาร จัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงความหลากหลายและความเป็นอิสระทาง วิชาการ 1) มีการบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่นสอดคล้อง กับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่าง มีอิสระทางวิชาการ 2) มีการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้มีการจัดการศึกษา ผ่านระบบและวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุน 3) มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไป สู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข. มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา การดำเนินงานตาม พันธกิจของการอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน อย่างมีคุณภาพ โดยมีการประสานความร่วมมือร่วมพลังจาก ทุกภาคส่วนของชุมชน และสังคมในการจัดการความรู้ 1) มีหลักสูตรและการเรียน การสอนที่ทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม โดยให้ความสำคัญ กับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้ และการสร้างงานด้วยตนเอง ตามสภาพจริง ใช้การวิจัยเป็นฐาน มีการประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ

การบริหารจัดการหลักสูตร ตลอดจนมีการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน 2) มีการวิจัยเพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและทฤษฎีทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมตามศักยภาพของประเภทสถาบัน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติของสังคมและประเทศชาติ 3) มีการให้บริการวิชาการที่ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทสถาบัน มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของสังคมและประเทศชาติ 4) มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการปรับใช้ศิลปวัฒนธรรมต่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ด้านที่ 3 มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ การแสวงหา การสร้างและการจัดการความรู้ตามแนวทาง/หลักการอันนำไปสู่สังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว ดังนี้ 1) มีการแสวงหา การสร้าง และการใช้ประโยชน์ความรู้ ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเทศเพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้ 2) มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการวิจัยแบบบูรณาการหลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่าย และหลักการประสานความร่วมมือรวมพลังอันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

จากมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอจะเห็นว่าสาระสำคัญของทั้งสองมาตรฐานมีความสอดคล้องกัน คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการการศึกษา และด้านการสร้างสังคมฐานความรู้ ซึ่งทั้งสามด้านนี้ถือเป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อให้มีความเหมาะสม ทันสมัย และมีความหลายหลายตรงต่อความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน ฉะนั้น การผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับอุดมศึกษา บัณฑิตจะต้องมีความรู้ความสามารถในสาขาที่ตนศึกษาอย่างชำนาญ และนำไปประกอบอาชีพได้ ทั้งนี้เพื่อให้การผลิตบัณฑิตมีคุณภาพ และตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต จึงจำเป็นต้องนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตลอดจนมาตรฐานการอุดมศึกษามาใช้เป็นแนวทางร่วมกับการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพื่อให้เข้าใจในหลักการความสัมพันธ์ซึ่งความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาที่นำไปสู่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HEd)

ตอนที่ 2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HEd)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาสอน ผู้วิจัยจึงใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเป็นหลักในการดำเนินการวิจัย ซึ่งกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ดังกล่าว มีผลอันเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา จึงได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยขึ้น เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับสังคมในด้านคุณภาพและคุณวุฒิของบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษา กล่าวโดยสรุปคือกรอบมาตรฐานคุณวุฒิดังกล่าวถือว่าเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาและหลักการสำคัญของวัตถุประสงค์ โครงสร้างและองค์ประกอบคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาเพื่อให้ทราบถึงข้อกำหนดและแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาเป็นมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาสอน ต่อไป

2.1 ที่มาและหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ที่มาของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HEd) ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในยุคปัจจุบัน จากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปได้มีการเคลื่อนไหวทางการศึกษา โดยได้มีประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ อิตาลี และเยอรมัน ร่วมลงนามในปฏิญญาซอร์บอนน์ ในปี 1998 (Sorbonne Declaration, 1998) เพื่อลดช่องว่างระหว่างระบบการศึกษาในยุโรป จากนั้นกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรปทั้ง 29 ประเทศ คือ Austria, Belgium (French

community), Belgium (Flemish community), Bulgaria, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, the Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, Swiss Confederation, United Kingdom, ได้มีการร่วมลงนามในปฏิญญาโบโลญญา (Bologna Declaration, 1999) เพื่อการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเทียบโอนคุณวุฒิทางการศึกษาจากประเทศอื่นๆ และในกลุ่มประเทศเดียวกัน เนื่องจากแต่ละประเทศมีโครงสร้างระบบการศึกษาและคุณวุฒิที่แตกต่างกัน (ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ, 2553) ปฏิญญาดังกล่าวเป็นข้อตกลงที่จะสร้างเขตการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของสหภาพยุโรป โดยการสร้างมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งสหภาพยุโรปเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (EQF) ในโครงการพัฒนาพื้นที่อุดมศึกษายุโรป (EHEA : European Higher Education Area) ในปี 2010 จากแนวคิดการพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิของสหภาพยุโรปตามปฏิญญาโบโลญญานั้น ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ และส่งผลให้แต่ละประเทศนำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษา (ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน และคณะ, 2552) ได้ทำการวิจัยและพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework : NQF) : กรณีสึกขารอบมาตรฐานคุณวุฒิทางการศึกษาของต่างประเทศขึ้น โดยได้แบ่งกรอบเวลาของการเริ่มต้นพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิพบว่า แบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 เริ่มพัฒนามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 - 1999 โดยมีประเทศสก็อตแลนด์ อังกฤษ เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ ออสเตรีย นิวซีแลนด์ อาฟริกาใต้ และกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) และมีการประกาศใช้กรอบคุณวุฒิกลางของประเทศอย่างเป็นทางการตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2001 เป็นต้นมา ระยะที่ 2 เริ่มมีการพัฒนาในปี ค.ศ. 2000 - 2004 ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ไอร์แลนด์ ฮังการี มาเลเซีย ฝรั่งเศส เยอรมันนี ลัตเวีย และระยะที่ 3 เริ่มมีการพัฒนาในช่วงปี ค.ศ. 2005 - ปัจจุบัน ได้แก่ ประเทศยูเครน ไชล์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย จอร์เจีย กรีซ นอร์เวย์ โรมาเนีย รัสเซีย ลิทัวเนีย สเปน สวิสเซอร์แลนด์ ตุรกี และไทย

ด้วยกระแสของการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปทางการศึกษาดังกล่าวนี้องส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ จึงได้มีการพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (National Qualifications Framework : NQF) ขึ้นในประเทศไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการโครงการวิจัย เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย และมอบหมายให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศาสตราจารย์ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน เป็นหัวหน้าคณะในการศึกษาการพัฒนารอบแนวคิดคุณลักษณะบัณฑิตของประเทศไทย การพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตและกระบวนการผลิต และการพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิในการผลิตบัณฑิต โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2546 - 2549) ขั้นตอนในการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2552) ขั้นตอนในการจัดทำเอกสารต้นแบบที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสู่การปฏิบัติ และได้มีการประกาศให้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการเมื่อกรกฎาคม พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2553 : ออนไลน์) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาในประเทศพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเทียบเคียงกันตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ในส่วนของหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีการกำหนดหลักการสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา คือ

(1) ยึดหลักความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยมุ่งให้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการอุดมศึกษา ไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

(2) มุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต (Learning Outcomes) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตและสื่อสารให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและมั่นใจในกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยเริ่มที่ผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังไว้ก่อน

(3) มุ่งที่จะประเมินกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไว้แล้วเข้าด้วยกัน และเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งจะสามารถอธิบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจอย่างชัดเจนในความหมายและความมีมาตรฐานในการจัดการศึกษาของคุณวุฒิหรือปริญญาในระดับต่าง ๆ

(4) มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่ากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมีวัตถุประสงค์ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ดังนี้

(1) เพื่อเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และให้มีมาตรฐานที่เทียบเท่ากันทั้งประเทศ

(2) เพื่อกำหนดเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้มีความชัดเจน โดยนำมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่คาดหวังในแต่ละคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และการพัฒนาการจัดการศึกษา

(3) เพื่อเชื่อมโยงระดับต่าง ๆ ของคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาให้เป็นระบบ และสามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานคุณวุฒิในระดับต่าง ๆ กับนานาชาติ

(4) เพื่อช่วยให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษา และเป็นกลไกในการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษา

(5) เพื่อเป็นกรอบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจ และความมั่นใจในกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง อาทิ นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคม และสถาบันอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

(6) เพื่อเป็นประโยชน์ในการเทียบเคียงมาตรฐานคุณวุฒิระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศในการโอนย้ายนักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

(7) เพื่อให้มีการกำกับดูแลคุณภาพการผลิตบัณฑิตในแต่ละสาขา/สาขาวิชา

(8) เพื่อนำไปสู่การลดขั้นตอน/ระเบียบ และการดำเนินการให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็ง

2.3 โครงสร้างและองค์ประกอบของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและองค์ประกอบหลักของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยได้มีการกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบหลักไว้ 2 อย่างด้วยกันคือ 1) ระดับคุณวุฒิ 2) การเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) และในส่วนของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นสาขาที่เน้นศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนสอน การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ การวางแผนออกแบบปฏิบัติการสอน การจัดการชั้นเรียน รวมถึงการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยผู้สอนนำแนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งนับได้ว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์นั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในทักษะพื้นฐานทางด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ (รายงานการวิจัย เรื่อง โครงสร้างจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5ปี) สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์, 2554) ทั้งนี้ ในส่วนสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จึงต้องเพิ่มทักษะด้านการจัดการเรียนรู้เข้าไปอีก 1 ด้าน คือ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และนอกจากนี้ สาขาวิชาที่เน้นทักษะทางด้านการปฏิบัติ คือ ด้านทักษะพิสัย ในส่วนของสาขาวิชา

ที่ผู้วิจัยทำการวิจัย คือ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะการแสดง ซึ่งบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาทางด้านดังกล่าวจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการปฏิบัติทักษะทางดนตรีเป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน ฉะนั้นจึงต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ในด้านที่ 7 คือ ด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพหรือด้านทักษะพิสัย อีก 1 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 ระดับคุณวุฒิ (Level of Qualifications) คือ ระดับคุณวุฒิที่แสดงถึงการเพิ่มขึ้นของระดับสติปัญญาที่ต้องการและความซับซ้อนของการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเริ่มต้นที่ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี) และสิ้นสุดที่ระดับที่ 6 ปริญญาเอก ดังนี้

ระดับที่ 1 อนุปริญญา (3 ปี)

ระดับที่ 2 ปริญญาตรี

ระดับที่ 3 ประกาศนียบัตรบัณฑิต

ระดับที่ 4 ปริญญาโท

ระดับที่ 5 ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

ระดับที่ 6 ปริญญาเอก

2.3.2 การเรียนรู้ และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตอย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Moral and Ethics) หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

(2) ด้านความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

(3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อต้องเผชิญปัญหากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่เคยคิดมาก่อน

(4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดง

ถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง

(5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติ ความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การเขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3.3 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การจัดการชั้นเรียน การบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2.3.4 ด้านการปฏิบัติทางวิชาชีพหรือด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skills) สาขาที่ต้องการทักษะทางกายภาพสูง เช่น การเต้นรำ ดนตรี การวาดภาพ การแกะสลัก พลศึกษา การแพทย์ และวิทยาศาสตร์การแพทย์ จึงต้องเพิ่มการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ โดยต้องมีกำหนดการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย (Domain of Psychomotor Skill)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์จากมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ที่ประกาศใช้ทั้งหมด 10 สาขา ที่ได้มีการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2553 : ออนไลน์) ได้แก่

- (1) สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์
- (2) สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
- (3) สาขาวิชาภาษาไทย
- (4) สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี)
- (5) สาขาวิชาการบัญชี
- (6) สาขาวิศวกรรมศาสตร์
- (7) สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม
- (8) สาขาโลจิสติกส์
- (9) สาขาพยาบาลศาสตร์
- (10) สาขาคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 2.1 ตารางเปรียบเทียบมาตรฐานผลการเรียนรู้ จากมาตรฐานคุณวุฒิที่ประกาศใช้ 10 สาขา

สาขา	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ด้านความรู้	ด้านทักษะทางปัญญา	ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี	ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้	ด้านการปฏิบัติทางวิชาชีพ/ทักษะพิสัย
สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์	✓	✓	✓	✓	✓		✓
สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✓		
สาขาวิชาภาษาไทย	✓	✓	✓	✓	✓		
สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สาขาวิชาการบัญชี	✓	✓	✓	✓	✓		
สาขาวิศวกรรมศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✓		
สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม	✓	✓	✓	✓	✓		
สาขาโลจิสติกส์	✓	✓	✓	✓	✓		
สาขาพยาบาลศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✓		✓
สาขาคอมพิวเตอร์	✓	✓	✓	✓	✓		

จากตารางที่ 2.1 พบว่ามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีที่ประกาศใช้ทั้ง 10 สาขา มีจำนวน 1 สาขา คือสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ได้มีการเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ในด้านที่ 6 คือ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และในด้านที่ 7 ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ/ทักษะพิสัย และพบว่ามี 3 สาขา คือ สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) และสาขาพยาบาลศาสตร์มีการเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านที่ 7 คือด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ/ด้านทักษะพิสัย

กล่าวโดยสรุป คือ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาตินั้น ประกอบด้วย การกำหนดระดับอุดมศึกษาทั้งหมด 6 ระดับ คือ อนุปริญญา (3 ปี) ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก เป็นระดับสุดท้าย ส่วนมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตทั้ง 5 ด้าน (ซึ่งถือเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้สำเร็จการศึกษา) ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ในสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ยังได้เพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้อีก 2 ด้าน คือ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ/ด้านทักษะพิสัย ซึ่งภาพรวมของมาตรฐานคุณวุฒิสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จะมีการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในรูปแบบ 5+1+1 คือมาตรฐานผลการ เรียนรู้ทั้ง 5 ด้านที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้น ด้านทักษะการจัดการ เรียนรู้ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ/ด้านทักษะพิสัย ที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) กำหนดขึ้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการเรียนรู้สำคัญในหมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาเอกดนตรีศึกษา) มาเป็นแนวทางในการจัดทำมาตรฐานผลการเรียนรู้ในด้านทักษะการปฏิบัติทาง วิชาชีพ/ด้านทักษะพิสัย ในสาขาวิชาศิลปศึกษาต่อไป

2.4 คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ได้กำหนด คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของแต่ละระดับคุณวุฒิเอาไว้ด้วยกันทั้งหมด 5 ระดับคุณวุฒิ โดย ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับใดก็ตามจะต้องมีความรู้ความสามารถตามที่ได้กำหนดไว้ในระดับคุณวุฒิ นั้น ๆ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเท่านั้น คือ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในระดับที่ 2 ปริญญาตรี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

2.4.1 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ 2 ปริญญาตรี โดยทั่วไปจะมีความรู้ความสามารถ อย่างน้อยต่อไปนี้

- (1) ความรู้ที่ครอบคลุมสอดคล้อง และเป็นระบบในสาขา/สาขาที่ศึกษา ตลอดถึงความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง
- (2) ความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อนและพัฒนาแนวทางในการ แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตนเองและความรู้จากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยคำแนะนำแต่เพียงเล็กน้อย
- (3) ความสามารถในการค้นหา การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ สถิติที่เหมาะสม ในการวิเคราะห์และแก้ปัญหานั้นที่ซับซ้อน ตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสารผลการ วิเคราะห์ต่อผู้รับข้อมูลข่าวสารกลุ่มต่าง ๆ
- (4) ในกรณีของหลักสูตรวิชาชีพ สิ่งสำคัญคือความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อ การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพในวิชาชีพนั้น ๆ

(5) ในกรณีหลักสูตรวิชาการที่ไม่มุ่งเน้นการปฏิบัติในวิชาชีพ สิ่งสำคัญ คือ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่าง ๆ ในสาขา/สาขาวิชานั้น ความสามารถในการแปลความหมาย การวิเคราะห์ และประเมินความสำคัญของการวิจัยในการขยายองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชา

2.4.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

- (1) มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหา และข้อโต้แย้งทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่มโดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมไปปฏิบัติได้
- (2) สามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่น ๆ
- (3) สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการหรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดของธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตน
- (4) มีส่วนร่วมในการติดตามพัฒนาการในศาสตร์ของตนให้ทันสมัย และเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจของตนอยู่เสมอ
- (5) มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการในวิชาชีพ และชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 มาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา

เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง, 2553) ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรให้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยมีแนวทางอยู่ 2 แนวทางคือ 1) การนำมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละสาขาวิชาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติประกาศไว้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรของในแต่ละสถาบันที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชานั้นๆ 2) ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรตามแนวทางของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติโดยตรงภายในปี 2555 รวมถึงให้สถาบันอุดมศึกษาที่ดำเนินการสอนอยู่แล้วจะต้องพัฒนาหลักสูตรให้แล้วเสร็จภายในปี 2555 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความสอดคล้องกับแนวทางของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาตินั้น จึงได้มีการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาตามมาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา (มคอ.1)

ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติได้ประกาศหรือนำแนวทางของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความสอดคล้องกัน ดังนั้นจึงได้มีการประกาศแนวทางในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา (มคอ.1)

จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กล่าวถึงสาระสำคัญและขั้นตอนในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่ามาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา หมายถึง กรอบที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละระดับการศึกษาของสาขา/สาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งจะกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในสาขา/สาขาวิชา ปริญญาและองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาเท่าที่จำเป็นจะต้องมีในหลักสูตรสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒิเดียวกันจะมีผลการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าที่กำหนด ขณะที่มาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชาจะเปิดกว้างและส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ มีโอกาสบรรจุเนื้อหาวิชาในส่วนที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้อย่างอิสระ เหมาะสมและตรงกับความต้องการหรือเอกลักษณ์ของแต่ละสถาบัน ซึ่งจะทำให้สถาบันต่าง ๆ สามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลายแต่มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในสาขา/สาขาวิชาและระดับคุณวุฒิเดียวกันที่เทียบเคียงกันได้ นอกจากนี้มาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชายังได้กำหนดเงื่อนไข ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเรียนการสอนที่สถาบันอุดมศึกษาต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เป็นหลักประกันว่าหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนสามารถบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยแนวทางในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชาที่เปิดกว้างให้สถาบันอุดมศึกษาต้องนำไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HED) เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรจึงต้องอาศัยแนวทางในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชาเป็นแนวทางในการพัฒนา (มคอ. 1) ซึ่งประกอบด้วยกัน 19 หัวข้อ โดยผู้วิจัยขอเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ตารางสรุปแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา	รายละเอียดแนวทางปฏิบัติ
1. ชื่อสาขา/สาขาวิชา	ชื่อสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ
2. ชื่อปริญญาและชื่อสาขาวิชา	ให้ระบุชื่อเต็มและอักษรย่อของปริญญาและสาขาวิชาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยชื่อปริญญาในสาขาวิชา
3. ลักษณะของสาขา/สาขาวิชา	ระบุลักษณะสาขา/สาขาวิชา และความสัมพันธ์กับสาขา/สาขาวิชาอื่น ๆ (ถ้ามี)
4. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	ต้องสอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา	รายละเอียดแนวทางปฏิบัติ
5. มาตรฐานผลการเรียนรู้	ให้ระบุคุณลักษณะ ทักษะ ความรู้ ความสามารถของบัณฑิตซึ่งเป็นผล การเรียนรู้ขั้นต่ำ (Learning Outcomes) ที่มุ่งหวังและสะท้อนให้เห็นได้น่า มาตรฐานผลการเรียนรู้สาขา/สาขาวิชา สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้
6. องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)	ให้ระบุเฉพาะองค์วิชาชีพที่รับรองหลักสูตรตามกฎหมาย
7. โครงสร้างหลักสูตร	ต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ
8. เนื้อหาสาระสำคัญของสาขา/สาขาวิชา	ให้กำหนดปริมาณเนื้อหาสาระขั้นต่ำเป็นสัดส่วนหรือหน่วยกิตตามลักษณะ ของแต่ละสาขา/สาขาวิชา
9. กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้	1. ระบุกลยุทธ์การสอน ระบุที่การเรียนการสอนที่จะทำให้นักศึกษามี คุณลักษณะตามที่กำหนดในมาตรฐานผลการเรียนรู้ 2. ระบุกลยุทธ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ ระบุแนวทางวัดและประเมิน ผลการเรียนรู้ เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่มุ่งหวัง
10. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้	ระบุกลไกในการทวนสอบมาตรฐานของแต่ละสถาบันที่แสดงให้เห็นว่า บัณฑิตทุกคนมีผลการเรียนรู้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนด โดยน่าอาจมีการทวนสอบทั้ง ระดับรายวิชาและระดับหลักสูตรเพื่อเป็นหลักฐานในการทวนสอบที่ชัดเจน
11. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผล การเรียนรู้	กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาให้ชัดเจนและกำหนดแนวทางเพื่อ ประโยชน์ต่อการเคลื่อนย้ายของนักศึกษา
12. คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการ สอน	ให้แสดงข้อมูลคณาจารย์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยให้กำหนด คุณวุฒิ คุณสมบัติและสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษาในสาขาวิชา
13. ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ	ให้ระบุทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ
14. แนวทางพัฒนาคณาจารย์	ให้ระบุแนวทางพัฒนาคณาจารย์โดยเฉพาะกลยุทธ์การสอนและ การประเมินผลการเรียนรู้
15. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการ เรียนการสอน	ให้ระบุตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์การประเมินการประกันคุณภาพ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
16. การนำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาไปสู่การ ปฏิบัติ	ระบุกระบวนการที่สถาบันอุดมศึกษานำมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับ...สาขา/สาขาวิชา.....สู่การพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือการปรับปรุงหลักสูตร ตามข้อกำหนด 9 ข้อ ที่ระบุในเอกสารแนบท้ายกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ฯ
17. การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและ มาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึก ในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register: TQR)	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและ มาตรฐานคุณวุฒิตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อ การเผยแพร่ (Thai Qualifications Register: TQR) เมื่อสถาบัน ฯ ได้เปิดสอนไป แล้วอย่างน้อยครึ่งระยะเวลาของหลักสูตรตามหลักเกณฑ์ 4 ข้อ
18. รายชื่อและหน่วยงานของคณะกรรมการจัด ทำมาตรฐานคุณวุฒิ	ระบุชื่อบุคคลและตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) พร้อมสถานที่ทำงานของ คณะกรรมการ
19. ภาคผนวก (ถ้ามี)	รายละเอียดหรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรฐานคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ โดยเนื้อหาสาระสำคัญมีส่วนเกี่ยวข้องกับรายละเอียดและเนื้อหาสาระที่ระบุถึงแนวทางในการจัดมาตรฐานด้านเนื้อหาสาระ การวัดประเมินผลที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอเนื้อหาสาระในประเด็นกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ดังนี้

2.5.1 กลยุทธ์การสอน

ด้านคุณธรรมจริยธรรม

- (1) การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี (Dialectics) ในประเด็นวิกฤตด้านคุณธรรมจริยธรรม ของสังคมและวิชาการรวมทั้งประเด็นวิกฤตของจรรยาบรรณวิชาชีพครู
- (2) การเรียนรู้โดยการปฏิสัมพันธ์เชิงปฏิบัติการ
- (3) การใช้กรณีศึกษา
- (4) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นรายปีตลอดหลักสูตร

ด้านความรู้

- (1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้และการเรียนรู้แบบสืบสอบ
- (2) การทบทวนวรรณกรรมและสรุปสถานะขององค์ความรู้
- (3) การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธีเกี่ยวกับประเด็นวิกฤตขององค์ความรู้และทฤษฎี
- (4) การเรียนรู้ร่วมมือเพื่อประยุกต์และประเมินค่าองค์ความรู้ในสถานการณ์โลกแห่งความเป็นจริง
- (5) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นรายปีตลอดหลักสูตร

ด้านทักษะทางปัญญา

- (1) การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธีเกี่ยวกับประเด็นวิกฤตทางวิชาการ วิชาชีพ และทางสังคม
- (2) การทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่
- (3) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอย่างมีวิสัยทัศน์
- (4) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นรายปีตลอดหลักสูตร

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- (1) การเรียนแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติการ
- (2) การเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วมในการนำเสนองานวิชาการ

(3) การคิดให้ความเห็นและการรับฟังความเห็นแบบสะท้อนกลับ

(4) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นรายปีตลอดหลักสูตร

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(1) การติดตามวิเคราะห์ และนำเสนอรายงานประเด็นสำคัญด้านการศึกษา จากข่าว หนังสือพิมพ์

(2) การสืบค้นและนำเสนอรายงานประเด็นสำคัญด้านการศึกษาโดยใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ

(3) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีและตลอดหลักสูตร

ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

(1) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

(2) การปฏิบัติการสอนเต็มเวลาในสถานศึกษา

(3) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีและตลอดหลักสูตร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในส่วนของหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนของ (ทิตานา เขมมณี, 2555) ที่ได้นำเสนอหลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนร่วมสมัยซึ่งแบ่งเป็น 3 หมวด ได้แก่ 1) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher - Centered Instruction) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction) 2) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student - Centered Instruction) ได้แก่ แบบเน้นตัวผู้เรียน แบบเน้นความรู้ความสามารถ แบบเน้นประสบการณ์ แบบเน้นปัญหา แบบเน้นทักษะกระบวนการ และแบบเน้นการบูรณาการ 3) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครู ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม (Programmed - Instruction) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Assisted Instruction) การจัดการเรียนการสอนทางไกล (Distance Instruction) และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครือข่ายเว็ลด์ ไซด์ เว็บบ (Web Based Instruction) และในส่วนของจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรี ผู้วิจัยได้ทำการสรุปสาระสำคัญเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการเชื่อมโยงในส่วนของประเด็นกลยุทธ์การสอนเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ต่อไป

ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ (2541) ได้กล่าวถึงผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาว่า การเรียนรู้เนื้อหาสาระดนตรีในระดับอุดมศึกษานั้นไร้ขอบเขต ผู้เรียนต้องใช้เวลาในการคิดและทำความเข้าใจเพื่อให้เรียนรู้ถึงแก่น ซึ่งจำเป็นต้องมีผู้ชี้หน้าที่ดี ผู้เรียนจึงสามารถเข้าใจในแนวคิดต่าง ๆ ทางดนตรีได้อย่างลึกซึ้งสามารถเรียนรู้และฝึกทักษะดนตรีได้โดยการแนะนำของผู้สอน ซึ่งควรจัดกิจกรรมดนตรีให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ผู้สร้างสรรค์ ผู้แสดง และผู้ฟังเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ดนตรีให้กับผู้เรียนให้มากที่สุด

โดยเฉพาะด้านทักษะดนตรี ผู้สอนควรปลูกฝังให้เข้าใจในโครงสร้าง องค์ประกอบ และเทคนิคที่จำเป็นในการบรรเลง ควรแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการฟัง การวิเคราะห์ วิเคราะห์บทเพลงและการแสดงดนตรีรวมถึงสามารถถ่ายทอดดนตรีได้อย่างมีความเข้าใจและซาบซึ้งในบทเพลง

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2553) ได้กล่าวว่า ดนตรีเป็นเรื่องของทักษะ การกำหนดกิจกรรม โดยใช้ทักษะดนตรีเป็นกรอบทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะดนตรีได้โดยตรง และเรียนรู้สาระดนตรีอื่น ๆ ไปในขณะเดียวกันอย่างดี ซึ่งช่วยให้การเรียนดนตรีไม่น่าเบื่อ เนื่องจากได้มีโอกาสปฏิบัติทักษะต่าง ๆ อยู่เสมอ มิใช่การสอนที่เน้นการบรรยาย หรือกล่าวถึงทฤษฎีดนตรีแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาดนตรีได้ แต่ขาดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะดนตรี

จากสาระที่เกี่ยวข้องข้างต้นผู้วิจัยจึงได้คัดสรรกลยุทธ์การสอนและหลักการสอนทั้งในด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตรบัณฑิต ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3 ตารางแสดงการเปรียบเทียบและสรุปแนวทางกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน

<p>มาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์ (พลทธี ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ : 2554)</p>	<p>ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้ เพื่อการจัดการกระบวนการเรียน รู้ที่มีประสิทธิภาพ (จิศนา แชมมณี : 2555)</p>	<p>ดนตรีศึกษา : หลักการและ สาระสำคัญ (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ : 2555)</p>	<p>การคัดสรรกลยุทธ์การสอน ที่นำไปใช้ใน สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา</p>
<p>กลยุทธ์การสอน สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์</p>	<p>หลักการและแนวคิด ในการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>แนวคิดการสอนดนตรี</p>	
<p>กลยุทธ์การสอน</p> <p>(1) การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี (Dialectics)</p> <p>(2) การเรียนรู้โดยการปฏิสัมพันธ์เชิงปฏิบัติการ (Interactive action learning)</p> <p>(3) การใช้กรณีศึกษา (Case study)</p> <p>(4) การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้และการเรียนรู้แบบสืบสอบ</p> <p>(5) การทบทวนวรรณกรรมและสรุปสถานะขององค์ความรู้</p> <p>(6) การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธีเกี่ยวกับประเด็นวิกฤตขององค์ความรู้และทฤษฎี</p> <p>(7) การเรียนรู้ร่วมมือ (Collaborative learning)</p> <p>(8) การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธีเกี่ยวกับประเด็นวิกฤตทางวิชาการ วิชาชีพ และทางสังคม (Problem-based learning)</p> <p>(9) การทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Research-based learning)</p>	<p>วิธีสอน</p> <p>(1) วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture)</p> <p>(2) วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration)</p> <p>(3) วิธีสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment)</p> <p>(4) วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (Deduction)</p> <p>(5) วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย (Induction)</p> <p>(6) วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip)</p> <p>(7) วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)</p> <p>(8) วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization)</p> <p>(9) วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ</p> <p>(10) วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case)</p> <p>(11) วิธีสอนโดยใช้เกม</p> <p>(12) วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)</p>	<p>แนวคิด</p> <p>(1) ผู้สอนเป็นผู้แนะนำการเรียนรู้และการฝึกทักษะทางดนตรี</p> <p>(2) ผู้สอนทำหน้าที่จัดกิจกรรมดนตรีให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในฐานะผู้สร้างสรรค์ ผู้แสดง และผู้ฟัง</p> <p>(3) ผู้สอนทำหน้าที่เพิ่มพูนประสบการณ์ดนตรีให้กับผู้เรียนได้มากที่สุด</p> <p>(4) ผู้สอนปลูกฝังให้ผู้เรียนเข้าใจในโครงสร้าง และองค์ประกอบ และเทคนิค ที่จำเป็นในการบรรเลง</p> <p>(5) ผู้สอนแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการฟัง การวิเคราะห์การวิจารณ์บทเพลง และการแสดงดนตรี รวมถึงสามารถ ถ่ายทอดดนตรีได้อย่างมีความเข้าใจและซาบซึ้งในบทเพลง</p>	<p>การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรมีความหลากหลายและปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาและเนื้อหาสาระที่สอน และกลวิธีที่ใช้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ รู้จักการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติและประสบการณ์เป็นสำคัญโดยกลยุทธ์</p> <p>การสอนที่ใช้ ต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้สาขาวิชาศิลปศึกษาในด้านทักษะพิสัย ดังนี้</p> <p>(1) วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture)</p> <p>(2) วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration)</p> <p>(3) การเรียนแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Participative learning through action)</p> <p>(4) การสืบค้นและนำเสนอรายงาน ประเด็นสำคัญ ด้านการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p>

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

<p>มาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์ (พลทธี ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ : 2554)</p>	<p>ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้ เพื่อการจัดการกระบวนการเรียน รู้ที่มีประสิทธิภาพ (จิศนา แชมมณี : 2555)</p>	<p>ดนตรีศึกษา : หลักการและ สาระสำคัญ (ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ : 2555)</p>	<p>การคัดสรรกลยุทธ์การสอน ที่นำไปใช้ใน สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา</p>
<p>กลยุทธ์การสอน สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์</p>	<p>หลักการและแนวคิด ในการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>แนวคิดการสอนดนตรี</p>	
<p>กลยุทธ์การสอน (ต่อ)</p> <p>(10) การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมอย่างมีวิสัยทัศน์</p> <p>(11) การเรียนแบบมีส่วนร่วม ปฏิบัติการ (Participative learning through action)</p> <p>(12) การเป็นผู้นำแบบมี ส่วนร่วม (Shared leadership)</p> <p>(13) การคิดให้ความเห็นและ การรับฟังความเห็นแบบ สะท้อนกลับ(Reflective thinking)</p> <p>(14) การติดตามวิเคราะห์ และนำเสนอ รายงาน ประเด็นสำคัญด้านการ ศึกษา จากข่าวหนังสือพิมพ์</p> <p>(15) การสืบค้นและนำเสนอ รายงาน ประเด็นสำคัญ ด้านการศึกษาโดยใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(16) การปฏิบัติการสอนเต็ม เวลาในสถานศึกษา (Field based learning through action)</p> <p>(17) การฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอน</p> <p>(18) การปฏิบัติการสอนเต็มเวลา</p> <p>(19) เข้าร่วมกิจกรรมเสริม ความเป็นครู เป็นรายปี ตลอดหลักสูตร</p>	<p>วิธีสอน (ต่อ)</p> <p>(13) วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)</p> <p>(14) วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบ โปรแกรม</p> <p>(15) วิธีสอนผสมผสาน</p> <p>(16) วิธีสอนแบบโครงงาน</p> <p>หลักการสอน</p> <p>(1) หลักการจัดการเรียน การสอนโดยยึดครูเป็น ศูนย์กลาง (Teacher- Centered Instruction) ได้แก่ การจัด การเรียน การสอนทางตรง (Direct Instruction)</p> <p>(2) หลักการจัดการเรียน การสอนโดยยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางได้แก่ แบบ เน้นตัวผู้เรียน แบบเน้น ความรู้ ความสามารถ แบบเน้นประสบการณ์ แบบเน้น ปัญหา แบบเน้นทักษะกระบวนการ และแบบเน้นการบูรณาการ</p> <p>(3) หลักการจัดการเรียนการ สอนโดยไม่มีครู ได้แก่ การจัด การเรียนการสอน โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม การจัดการเรียนการสอนโดย ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การจัดการเรียนการสอน ทางไกลและการจัดการเรียน การสอนโดยใช้เครือข่ายเวิร์ลด์ ไวด์เว็บ</p>	<p>แนวคิด(ต่อ)</p> <p>(6) ผู้สอนกำหนดกิจกรรมโดยใช้ ทักษะดนตรีเป็นกรอบทำให้ผู้ เรียนพัฒนาทักษะดนตรีได้ โดยตรง และเรียนรู้สาระ ดนตรีอื่นๆ ไปในขณะเดียวกัน</p> <p>(7) ผู้สอนกำหนดกิจกรรมดนตรี ที่เน้นในเรื่องความคิด สร้างสรรค์</p>	<p>หลักการสอน</p> <p>(1) หลักการจัดการเรียนการ สอนโดยยึดครูเป็น ศูนย์กลาง (Teacher- Centered Instruction) ได้แก่ การจัด การเรียน การสอนทางตรง (Direct Instruction)</p> <p>(2) หลักการจัดการเรียนการ สอนโดยยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง (Student- Centered Instruction) ได้แก่ แบบเน้นตัวผู้เรียน แบบเน้นความรู้ ความ สามารถ แบบเน้น ประสบการณ์ แบบเน้น ปัญหา แบบเน้นทักษะ กระบวนการ และแบบ เน้นการบูรณาการ</p> <p>(3) หลักการจัดการเรียนการ สอนโดยไม่มีครู ได้แก่ การจัด การเรียนการสอน โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม การจัดการเรียนการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction) การจัดการ เรียนการสอนทางไกล (Distance Instruction) และการจัดการเรียนการ สอนโดยใช้เครือข่ายเวิร์ลด์ ไวด์เว็บ</p>

! จากตารางที่ 2.3 ผู้วิจัยได้คัดสรรกลยุทธ์การสอนที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ในด้านทักษะพิสัย จำนวน 4 กลยุทธ์การสอน โดยทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาว่าการจัดการเรียนการสอนในด้านทักษะพิสัย ของสาขาวิชาศิลปศึกษา สากลควรมีกลวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ครอบคลุมทั้งในด้านความรู้ และด้านปฏิบัติ คือ (1) วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture) (2) วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration) (3) การเรียนแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Participative learning through action) และ (4) การสืบค้นและนำเสนอ รายงานประเด็นสำคัญด้านการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในส่วนหลักการสอนผู้วิจัยได้คัดสรร 3 หลักการสอน คือ (1) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Instruction) (2) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Instruction) และ (3) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครู

2.5.2 การประเมินผลการเรียนรู้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ กำหนดให้มีการกำหนดกลยุทธ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ ระบุแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ ญรัศฐ สุธงจิตต์ (2555) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลดนตรีมีความสำคัญในกระบวนการทางดนตรีศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ระบบการศึกษาย่อมมีการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อให้ทราบว่า ผู้เรียนได้เรียนสิ่งใดไปบ้างมากน้อยเพียงใด และได้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หรือผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สำหรับผู้สอน การวัดและประเมินผลทำให้ทราบได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนประสบความสำเร็จเพียงใด มีสิ่งที่ดีหรือสิ่งใดควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งต่อไปพัฒนาไปในทางที่ดี นอกจากนี้ ในหลักการทั่วไปในการจัดทำหลักสูตรดนตรี มีการกำหนดการประเมินผลดนตรี ว่าควรให้มีครบทั้งด้านเนื้อหา ทักษะ และเจตคติดนตรี วิธีการประเมินผลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการกำหนดวิธีการหลายวิธีเพื่อประเมินผลให้ได้ตามความเป็นจริง โดยทั่วไปควรใช้การสังเกต การปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อสังเกตพัฒนาการในการเรียนรู้ และเจตคติที่ดีต่อดนตรี นอกจากนี้ควรมีการทดสอบทั้งทางด้านเนื้อหาสาระ และทักษะดนตรี เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และควรมีการประเมินการสอนเพื่อพัฒนาปรับปรุงวิธีการสอนให้ดียิ่งขึ้นควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้ ควรดูผลการเรียนที่ได้นอกเหนือไปจากจุดประสงค์ด้วย เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการประเมินผลทางดนตรีจะมีแนวทางดังนี้

(1) การประเมินในกระบวนการ (Formative Evaluation) หมายถึง การประเมินผลในระหว่างการเรียนการสอน ทำให้ได้ทราบถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน และผลการสอนของผู้สอนในช่วงเวลาหนึ่งๆ ระหว่างการเรียน ซึ่งประโยชน์ของการประเมินผลประเภทนี้ ทำให้ทราบถึงข้อดีข้อเสียของที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน เป็นตัวชี้วัดเพื่อให้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ

การเรียนการสอนในช่วงเวลาต่อมา ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน หรือการแก้ไข บางสิ่งบางอย่าง

(2) การประเมินผลหลังการสอน (Summative Evaluation) หมายถึง การประเมินผลเพื่อให้เกรดในวิชานั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชานั้น ๆ ว่าอยู่ในระดับใด และเป็นการแสดงประสิทธิผลที่เกิดขึ้นของการเรียนในภาพรวมทั้งหมด ผลการประเมิน ลักษณะนี้ไม่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ในทันที แต่สามารถนำมาใช้เป็น ข้อมูลในการพัฒนา หรือนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนในครั้งต่อไป ที่ผู้สอนวิชานั้น ๆ อีกครั้งหนึ่งในอนาคตได้

(3) รูปแบบการประเมิน การกำหนดรูปแบบการประเมินผลควรมีหลายรูปแบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลหลายแง่มุม และครบมิติ และครบทุกมิติการเรียนรู้ คือ ด้านความรู้ ทักษะ และ เจตคติ ทำให้เชื่อว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติทางดนตรีอยู่ในระดับใดได้อย่าง ถูกต้อง รูปแบบในการประเมินควรเป็นการประเมินทั้งการสอบ และการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) การสอบควรมีการกำหนดรูปแบบให้รัดกุมเหมาะสมกับเวลาส่วนข้อสอบควร เป็นข้อสอบที่วัดผลได้ตรงตามเนื้อหาหรือทักษะที่เรียน (Validity) และมีความเชื่อถือได้ (Reliability) การสอบควรมี 2 ลักษณะ คือ การสอบระหว่างเรียน และการสอบหลังการเรียน การวัดผลตามสภาพจริง คือการวัดโดยผู้เรียน ไม่ต้องทำกิจกรรมการวัดผลอย่างเป็นทางการ คือการสอบแต่เป็นการวัดผลตาม สภาพการเรียนการสอน เป็นการให้งานทำในระหว่างเรียน การทำกิจกรรมดนตรีต่าง ๆ โดยที่ ผู้สอนสังเกตให้คะแนน หรือประเมินค่าพฤติกรรม หรือผลงานตามที่ได้มีการวางแผนไว้ ทัศนคติทาง ดนตรีสามารถประเมินในลักษณะนี้ได้เป็นอย่างดีด้วยการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกทางดนตรี การประเมินตามสภาพจริงหมายรวมถึง การพูดคุย สนทนากับผู้เรียน หรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ ข้อมูลในเรื่องความรู้ ความสามารถทางดนตรีของผู้เรียนอย่างแท้จริง รูปแบบการประเมินผลจึงมี หลากหลาย ควรที่จะศึกษาและใช้ให้ถูกกาลเทศะ รูปแบบการประเมินผลในการเรียนดนตรีที่สำคัญ อีกลักษณะหนึ่งคือ การรวบรวมแฟ้มสะสมผลงาน เนื่องจากดนตรีเป็นเรื่องของการแสดง การรวบรวมผลงานการแสดงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพื่อรวบรวมผลงานต่าง ๆ ในแต่ละภาคการศึกษา หรือปีการศึกษา ซึ่งแฟ้มสะสมผลงานนี้เป็นตัวชี้วัดได้อย่างถึงความสามารถทางดนตรี และการรวม กิจกรรมทางดนตรี จึงควรมีการกำหนดการประเมินแฟ้มสะสมผลงานไว้ได้ด้วยเสมอในการเรียน การสอนดนตรี

(4) สาระการประเมินผล ต้องการให้ชัดเจนว่า สาระใดควรประเมินอย่างไร เมื่อใด เช่น ทฤษฎีดนตรี ประเมินด้วยการสอบ ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกและได้ผลชัดเจน อย่างไรก็ตาม การประเมินผลทฤษฎีดนตรี อาจจะใช้การแสดงออกของผู้เรียนโดยให้ปฏิบัติกิจกรรมทางดนตรีได้ เช่นกัน แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการประเมินสาระที่เรียนรู้ให้ครบถ้วน

การประเมินสาระในทักษะดนตรีเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน การเรียนทักษะมีสาระความยากง่ายและเป็นขั้นตอน ดังนั้นการกำหนดการประเมินผลทักษะควรมีการแบ่งการประเมินเป็นช่วงๆ โดยกำหนดสาระที่ต้องการประเมินให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเตรียมตัวปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเป็นระบบ

(5) ช่วงเวลาในการประเมินผล เนื่องจากการกำหนดรูปแบบการประเมินมีหลายลักษณะจึงควรมีการประเมินผลในหลายช่วงเวลาและต้องมีการวางแผนการประเมินผลให้เหมาะสมด้วยเช่นกัน ผู้สอนควรวางแผนการประเมินผลตั้งแต่การเริ่มเรียนจนจบภาคการศึกษา เช่น การสอบ ควรกำหนดไว้ 2 ครั้ง คือ การสอบกลางภาคการศึกษา และการสอบปลายภาคการศึกษา ทำรายงานรวมถึงแฟ้มสะสมผลงานในด้านทักษะดนตรี ผู้สอนควรกำหนดการประเมินผลย่อยเกี่ยวกับการแสดงความสามารถเฉพาะเทคนิค หรือทักษะบางอย่างเป็นช่วง ๆ ตลอดภาคการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนามือมีการแสดงดนตรี โดยอาจจะมีการกำหนดการแสดงผลงาน 1-2 ครั้ง ในภาคการศึกษา แบ่งเป็นการแสดงผลงานย่อย 1 ครั้ง และการแสดงผลงานปลายภาคการศึกษา ควรมีการกำหนดให้ทำรายงาน เพื่อเพิ่มความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงที่ศึกษาและทำแฟ้มสะสมผลงาน นอกจากนี้ควรมีการกำหนดให้ไปชมการแสดงเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการฟัง 1-2 ครั้ง เพื่อเป็นการพัฒนาฝีมือด้วยการเรียนรู้จากการฟัง

ในการพัฒนากลยุทธ์ในการประเมินผลสำหรับมาตรฐานคุณวุฒิสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล แนวทางการพัฒนาที่ได้จากสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์และข้อมูลการวัดและประเมินผลทั่ว ๆ ไป และด้านดนตรีสามารถนำเสนอในรูปแบบตารางสรุป ดังนี้

ตารางที่ 2.4 ตารางแสดงการเปรียบเทียบและสรุปแนวทางกลยุทธ์ในการประเมิน

<p>มาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์ (พทพฐ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ : 2554)</p>	<p>ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (ณรุทธ์ สุทจิจิตต์ : 2555)</p>	<p>การคัดสรรกลยุทธ์การประเมิน ที่นำไปใช้ใน สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา</p>
<p>กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์</p>	<p>กลยุทธ์การประเมินผลแบบทั่วไป และด้านดนตรี</p>	
<p>ด้านคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>(1) วัดและประเมินผลจากผลการวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี</p> <p>(2) วัดและประเมินผลจากกลุ่มเพื่อน</p> <p>(3) วัดและประเมินผลจากผลงานกรณีศึกษา</p> <p>(4) วัดและประเมินผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p> <p>ด้านความรู้</p> <p>(1) วัดและประเมินจากผลการสังเคราะห์องค์ความรู้</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการทบทวนวรรณกรรมและสรุปสถานะขององค์ความรู้</p> <p>(3) วัดและประเมินผลจากการวิเคราะห์วิเคราะห์วิภาษวิธี</p> <p>(4) วัดและประเมินจากการเรียนรู้ร่วมมือ</p> <p>(5) วัดและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p> <p>ด้านทักษะทางปัญญา</p> <p>(1) วัดและประเมินจากผลการวิเคราะห์แบบวิภาษวิธีเกี่ยวกับประเด็นวิกฤตทางวิชาการ วิชาชีพและทางสังคม</p> <p>(2) วัดและประเมินผลจากผลการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่</p> <p>(3) วัดและประเมินผลจากผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม</p> <p>(4) วัดและประเมินผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>	<p>กลยุทธ์การประเมินผลแบบทั่วไป</p> <p>วัดและประเมินผลการเรียนในรายวิชาได้อย่างอิสระ ทั้งในด้านวิธีการ การจัดการ การสรุปผล แต่เพื่อให้เกิดความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ควรมีการจัดการอย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้โดยมีการแจ้งวิธีการประเมินผลให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า ใช้การวัดหลายครั้งและหลากหลายวิธี มีการวางแผนการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ และนำผลของการวัดและประเมินผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน</p> <p>กลยุทธ์ในการประเมินผลแบบทั่วไปและด้านดนตรี</p> <p>ควรมีการประเมินผลให้ครบทั้งด้านเนื้อหา ทักษะและเจตคติดนตรี ควรมีการกำหนดวิธีประเมินผลหลายวิธี เพื่อประเมินผลให้ได้ตามความเป็นจริง ควรมีการทดสอบทั้งทางด้าน ทักษะและเนื้อหาดนตรีและควรมีการประเมินการสอนเพื่อพัฒนาปรับปรุงวิธีการสอนให้ดียิ่งขึ้น ประเภทของการประเมินผลทั่วไปและทางดนตรีมี 2 ประเภท คือการประเมินในกระบวนการ (Formative Evaluation) และการประเมินผลหลังการสอน (Summative Evaluation)</p> <p>-รูปแบบการประเมิน การกำหนดรูปแบบการประเมินผลควรมีหลายรูปแบบเพื่อให้ได้ข้อมูลหลายแง่มุมครบมิติ และครบทุกมิติการเรียนรู้ คือ ด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ</p> <p>-การประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) การสอบควรมีการกำหนดรูปแบบให้รัดกุมเหมาะสมกับเวลา</p> <p>-ข้อสอบควรเป็นข้อสอบที่วัดผลได้ตรงตามเนื้อหาหรือทักษะที่เรียน (validity) และมีความเชื่อถือได้ (reliability)</p>	<p>กลยุทธ์ในการประเมินผลการเรียนรู้สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สาขาวิชาศิลปศึกษา ประกอบด้วย การประเมินผลแบบทั่วไปและการประเมินผลด้านดนตรี ซึ่งต้องนำมาพิจารณาประกอบมาตรฐานการเรียนรู้ของ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเพื่อเป็นการกำหนดกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ โดยการประเมินผลควรมีความหลากหลายทั้งรูปแบบ การประเมินและช่วงเวลาในการประเมิน เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่น่าเชื่อถือ และสามารถนำผลการประเมินนั้นมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรในอนาคต</p> <p>กลยุทธ์ในการประเมินผลแบบทั่วไป เช่นการสังเกตพฤติกรรม การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือกลุ่มงาน การสอบ ข้อเขียน การประเมินผลงานที่มอบหมาย การประเมินจากผลการเข้าร่วมกิจกรรม การสอบปากเปล่า การสอบปฏิบัติการเขียน รายงานและการนำเสนอด้วยวาจา การสอบปฏิบัติ การสังเกตการณ์จากการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ใช้การประเมินผลงานที่มอบหมาย และการนำเสนอ</p>

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

<p>มาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (พทุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ : 2554)</p>	<p>ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์ : 2555)</p>	<p>การคิดสรรกลยุทธ์การประเมิน ที่นำไปใช้ใน สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์</p>
<p>กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์</p>	<p>กลยุทธ์การประเมินผลแบบทั่วไป และด้านดนตรี</p>	<p>สาขาวิชาศิลปศึกษา</p>
<p>ด้านทักษะความสำคัญระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ</p> <p>(1) วัดและประเมินผลจากผลการเรียน แบบร่วมมือ</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการศึกษาค้นคว้า/แก้โจทย์</p> <p>(3) วัดและประเมินจากผลงานนำเสนอผลงาน กลุ่มและการเป็นผู้นำในการอภิปราย ซักถาม</p> <p>(4) วัดและประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม เสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอด หลักสูตร</p> <p>ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(1) วัดและประเมินจากผลการติดตาม วิเคราะห์และนำเสนอรายงานประเด็น สำคัญด้านการศึกษา</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการสืบค้นและ นำเสนอรายงานประเด็นสำคัญด้าน การศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>(3) วัดและประเมินผลจากการเข้าร่วม กิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปี ตลอดหลักสูตร</p> <p>ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้</p> <p>(1) วัดและประเมินจากผลการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติ การสอน</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการปฏิบัติการ สอนเต็มเวลา</p> <p>(3) วัดและประเมินผลจากการเข้าร่วม กิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปี ตลอดหลักสูตร</p>	<p>-สอบควรมี 2 ลักษณะ คือ การสอบระหว่าง เรียน และการสอบหลังการเรียน</p> <p>- การวัดผลตามสภาพจริง คือการวัดโดยผู้ เรียนไม่ต้องทำกิจกรรมการวัดผลอย่างเป็น รูปแบบ คือการสอบแต่เป็นการวัดผลตาม สภาพการเรียนการสอน เป็นการให้งานทำ ในระหว่างเรียน การทำกิจกรรมดนตรี ต่างๆ โดยผู้สอนสังเกตให้คะแนน หรือ ประเมินค่าพฤติกรรม หรือผลงานตามที่ได้ มีการวางแผนไว้</p> <p>- แฟ้มสะสมผลงานสามารถทำหน้าที่เป็นตัว ชี้วัดได้อย่างถึงความสามารถทางดนตรี และการรวมกิจกรรมทางดนตรีได้</p> <p>สาระการประเมินผล</p> <p>- ต้องการให้ชัดเจนว่า สาระใดควรที่จะ ประเมินอย่างไร เมื่อใด</p> <p>- ควรมีการประเมินสาระที่เรียนรู้ให้ครบถ้วน</p> <p>- ควรมีการแบ่งการประเมินเป็นช่วงๆ โดย กำหนดสาระที่ต้องการประเมินให้ชัดเจน</p> <p>- ควรมีการประเมินผลในหลายช่วงเวลาและ ต้องมีการวางแผนการประเมินผลให้เหมาะ สมด้วยเช่นกัน</p> <p>- สอนควรวางแผนการประเมินผลตั้งแต่การ เริ่มเรียนจนจบภาคการศึกษา</p> <p>- มีการทำรายงานรวมถึงแฟ้มสะสมผลงาน</p> <p>- ควรกำหนดการประเมินผลย่อยเกี่ยวกับ การแสดงความสามารถเฉพาะเทคนิค หรือ ทักษะบางอย่างเป็นช่วงๆ ตลอดภาคการ ศึกษา</p> <p>- แสดงผลงานย่อย 1 ครั้ง และการแสดงผล งานปลายภาคการศึกษา</p> <p>- มีการกำหนดให้ไปชมการแสดงเพื่อเพิ่ม ประสบการณ์ในการฟัง 1-2 ครั้ง เพื่อเป็น การพัฒนาฝีมือด้วยการเรียนรู้จากการฟัง</p>	<p>กลยุทธ์การประเมินผลด้านดนตรี มี การประเมินผลในด้านเนื้อหา ทักษะ และทัศนคติต่อดนตรี โดยใช้การวัด และการประเมินที่หลากหลายและ เหมาะสมกับรูปแบบของการเรียน การสอนทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะการประเมินผลทักษะ ดนตรี ต้องประกอบด้วยวิธีการประเมิน ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อ เป็นการพัฒนาความสามารถและ ปรับปรุงการสอนระหว่างเรียน และ การประเมินผลหลังการเรียน ด้วย การประเมินผลการแสดงดนตรี หรือ นำเสนอผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น ประกอบกับการนำเสนอแฟ้มสะสม ผลงาน เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการทาง ความคิด และทักษะที่เพิ่มขึ้น อย่าง เป็นรูปธรรม</p>

จากตารางที่ 2.4 ผู้วิจัยได้คัดสรรกลยุทธ์การประเมินนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ในด้านทักษะพิสัย โดยทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาว่าการจัดการเรียนการสอนในด้านทักษะพิสัย ของสาขาวิชาศิลปศึกษา จะต้องครอบคลุมและสอดคล้องกับกลวิธีการสอน คือ (1) กลยุทธ์ในการประเมินผลแบบทั่วไป และ (2) กลยุทธ์การประเมินผลด้านดนตรี

ตอนที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ และคุรุสภา

ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ มีการกำหนดโครงสร้างและมาตรฐานของหลักสูตรซึ่งเป็นแนวทางหลักในการจัดการศึกษาและเพื่อให้การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีทิศทางและมีคุณภาพ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเป็นเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวเป็นได้กำหนดขอบเขตการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางของ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และเชื่อมโยงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างหลักสูตรของหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษาของประเทศไทย และต่างประเทศต่อไป

3.1 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) โดยสาระสำคัญในการออกประกาศ เพื่อรักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพและเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งเพื่อให้การบริหารงานด้านวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ประกาศ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปและนำไปเชื่อมโยงกับส่วนที่เกี่ยวข้องในหัวข้อการวิจัยที่ผู้วิจัยมุ่งพัฒนา ดังนี้

ตารางที่ 2.5 ตารางเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548

ข้อที่	หัวข้อ	แนวทางปฏิบัติ
1.	ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	มุ่งให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบัน มาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชานั้น ๆ มุ่งเน้นบัณฑิตมีความรอบรู้ทฤษฎีและปฏิบัติ นำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ แสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง อยู่ร่วมสังคมได้ดีและมีคุณธรรมจริยธรรม
2.	ระบบการจัดการศึกษา	ใช้ระบบทวิภาค 1 การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาค แต่ละภาคการศึกษามีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์
3.	การคิดหน่วยกิต	<ul style="list-style-type: none"> - รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต - รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาฝึก/ทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา ให้มีค่าเป็น 1 หน่วยกิต - การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนามใช้เวลาในการฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต - การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต
4.	จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาในการศึกษา	หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 10 ปีการศึกษา
5.	โครงสร้างหลักสูตร	<p>ประกอบไปด้วย 3 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีจำนวนหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ต้องประกอบด้วยเนื้อหาสาระทั้ง 5 กลุ่มวิชา ได้แก่ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยมีหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต - หมวดวิชาเฉพาะ เป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระในวิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐาน วิชาชีพที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติงานได้ดี โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่ต่ำกว่า 114 หน่วยกิต - หมวดวิชาเลือกเสรีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
6.	จำนวนและคุณวุฒิอาจารย์	ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิตรงกับสาขาวิชา หรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน และต้องเป็นผู้มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์อย่างน้อย 2 คน
7.	คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา	จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
8.	การลงทะเบียน	ให้ลงทะเบียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิตและไม่เกิน 22 หน่วยกิต/ภาคการศึกษา และสำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษา
9.	เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา	ใช้เกณฑ์ขั้นต่ำของแต่ละรายวิชาและเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร และต้องได้รับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และต้องเรียนครบจำนวนหน่วยกิตตามหลักสูตรจึงถือว่าจบหลักสูตรปริญญาตรี
10.	ชื่อปริญญา	ให้ใช้ชื่อตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชานั้น ๆ

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

ข้อที่	หัวข้อ	แนวทางปฏิบัติ
11	การประกันคุณภาพของหลักสูตร	ต้องกำหนดระบบประกันคุณภาพหลักสูตรซึ่งต้องประกอบไปด้วย 4 ประเด็น คือ 1) การบริหารหลักสูตร 2) ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน 3) การสนับสนุนและการให้คำแนะนำนักศึกษา 4) ความต้องการของตลาดแรงงาน สังคม และ/หรือความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต
12	การพัฒนาหลักสูตร	ให้มีการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย โดยปรับปรุงด้านมาตรฐานคุณภาพและมีการประเมินอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี

จากข้อมูลในตารางที่ 2.5 ตารางสรุปประกาศ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปมาเป็นหัวข้อต่าง ๆ จำนวน 12 หัวข้อได้แก่ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ระบบการจัดการศึกษา การคิดหน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาในการศึกษา โครงสร้างหลักสูตร จำนวนและคุณวุฒิอาจารย์ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา การลงทะเบียน เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ชื่อปริญญา การประกันคุณภาพของหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร และนอกจาก เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 แล้วผู้วิจัยพบว่า ยังมีข้อกำหนดในส่วนของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการอุดมศึกษา เกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพของครุสภา และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในส่วนของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาพัฒนางานวิจัยต่อไป

3.2 มาตรฐานการอุดมศึกษา

ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา เพื่อใช้เป็นกลไกระดับกระทรวง ระดับคณะกรรมการการอุดมศึกษา และระดับหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อไป โดยมีสาระสำคัญดังนี้

มาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

3.2.1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อ

การดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบ ในฐานะพลเมืองและพลโลก

ตัวบ่งชี้

(1) บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน สามารถเรียนรู้ สร้าง และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

(2) บัณฑิตมีจิตสำนึก ดำรงชีวิต และปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ โดยยึดหลัก คุณธรรม จริยธรรม

(3) บัณฑิตมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการดูแล เอาใจใส่ รักษาสุขภาพ ของตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม

3.2.2 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และพันธกิจของการอุดมศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ก. มาตรฐานด้านธรรมาภิบาลของการบริหารการอุดมศึกษา มีการบริหารจัดการการอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยคำนึงถึงความหลากหลาย และความเป็น อิสระทางวิชาการ

ตัวบ่งชี้

(1) มีการบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีอิสระทางวิชาการ

(2) มีการบริหารจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล คล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้ มีการจัดการศึกษาผ่านระบบ และวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าคุ้มทุน

(3) มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐาน การอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข. มาตรฐานด้านพันธกิจของการบริหารการอุดมศึกษา มีการดำเนินงานตามพันธกิจของการอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน อย่างมีคุณภาพ โดยมีการประสานความร่วมมือร่วมพลัง จากทุกภาคส่วนของชุมชน และสังคมในการจัดการความรู้

ตัวบ่งชี้

(1) มีหลักสูตรและการเรียน การสอนที่ทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับ ความต้องการ ที่หลากหลายของประเภทสถาบันและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพ

ผู้เรียนแบบผู้เรียน เป็นสำคัญเน้นการเรียนรู้ และการสร้างงานด้วยตนเองตามสภาพจริง ใช้การวิจัย เป็นฐานมีการประเมินและใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการหลักสูตร ตลอดจน มีการบริหารกิจการ นิสิตนักศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียน การสอน

(2) มีการวิจัยเพื่อสร้างและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็น การขยาย พรมแดนความรู้ และทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อมตามศักยภาพของประเภทสถาบัน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน อุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับนานาชาติของ สังคมและประเทศชาติ

(3) มีการให้บริการวิชาการที่ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการ ของสังคม ตามระดับความเชี่ยวชาญของประเภทสถาบัน มีการประสานความร่วมมือระหว่าง สถาบันอุดมศึกษากับ ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและ ความยั่งยืนของสังคม และประเทศชาติ

(4) มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีการปรับใช้ศิลปวัฒนธรรม ต่างประเทศอย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3.2.3 มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

การแสวงหา การสร้างและการจัดการความรู้ตามแนวทาง และหลักการอันนำไปสู่สังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

(1) มีการแสวงหา การสร้าง และการใช้ประโยชน์ความรู้ ทั้งส่วนที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทศ เพื่อเสริมสร้างสังคมฐานความรู้

(2) มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการวิจัยแบบ บูรณาการ หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักการสร้างเครือข่าย และหลักการประสานความร่วมมือรวมพลัง อันนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

3.3 เกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาของครุสภา

ตามที่ครุสภาได้กำหนดเกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา เพื่อการ ประกอบวิชาชีพโดยได้กำหนดองค์ประกอบของมาตรฐานและเกณฑ์การรับรองปริญญาตรีทาง การศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) เพื่อเป็นการตรวจสอบมาตรฐานของหลักสูตร และการผลิตบัณฑิตใน สายวิชาชีพครู โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการรับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตรซึ่งประกอบด้วย

3 มาตรฐาน คือ 1) มาตรฐานหลักสูตรประกอบด้วยโครงสร้างของหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 2) มาตรฐานการผลิต ประกอบด้วย กระบวนการคัดเลือกนิสิตนักศึกษา คุณสมบัติของบุคคลที่รับผิดชอบ ทรัพยากร ระบบการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ การประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) มาตรฐานบัณฑิต ประกอบด้วย ความรู้ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การปฏิบัติตน และการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549)

3.4 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีสาระสำคัญในการกำหนดมาตรฐานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรของสถาบันการศึกษามีคุณภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ ในส่วนของมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ได้มีการกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างกว้าง ๆ

ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนในส่วนรายละเอียดผู้วิจัยขอเสนอเปรียบเทียบโดยนำองค์ประกอบของเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา และเกณฑ์ของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในรูปแบบตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6 ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรฐานที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF	ครุสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
1. มาตรฐานบัณฑิต			
1.1 ความรู้ 1) มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม 2) มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ 3) มีความสำนึกและความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก 2. ตัวบ่งชี้คุณภาพบัณฑิต 1) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของตนเอง สามารถเรียนรู้สร้าง และประยุกต์ใช้ความรู้ และพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล 2) มีจิตสำนึก ดำรงชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม	1) เรียนครบตามหลักสูตรที่ได้รับรองจากครุสภา 2) ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถาบันการผลิตครู	1) เรียนครบตามหลักสูตรที่ได้รับรองจากครุสภา 2) ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถาบันการผลิตครู การทำงานร่วมกันกับผู้เรียน และผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม 3) มีความสามารถประยุกต์ความรู้เข้าใจตนเองแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาริวิจัยเพื่อเพิ่มความรู้ใหม่ 4) มีความคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งในการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมและปฏิบัติได้ 5) มีความสามารถในการแสวงหาและเสนอแนะในการแก้ปัญหาทางวิชาการและวิชาชีพโดยยอมรับข้อจำกัดและธรรมชาติของศาสตร์ 6) มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของศาสตร์ รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้และสมรรถนะของตนอยู่เสมอ	

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวम	คุรุสภา	TQF สาขาคุรุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
<p>1.1 ความรู้ (ต่อ)</p>	<p>3) มีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการดูแลเอาใจใส่รักษาสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสม</p> <p>3.มาตรฐานผลการเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 5 ด้าน คือ *</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร <p>รับผิดชอบ</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เน้นทักษะทางปฏิบัติให้เพิ่มมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย <p>* ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552</p>		<p>2.มาตรฐานผลการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสาร และการใช้สารสนเทศ

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน ในสถานศึกษา	สกอ./TQF รวม	ครูสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
1.2 การปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา		<p>1) มีการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการครูสภา กำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี</p> <p>2) มีรายงานผลการผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามมาตรฐาน ประสพการณ์วิชาชีพที่ครูสภากำหนด ได้แก่</p> <p>2.1) สามารถจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเฉพาะ</p> <p>2.2) สามารถประเมิน ปรับปรุง และ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม กับศักยภาพของผู้เรียน</p>	<p>มีวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต</p>
1.3 การปฏิบัติตน		<p>มีการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับความ เป็นครู โดยมีผลการรับรองความประพฤติ จากสถาบันการผลิตครู</p>	

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุรุสภา	TQF สาขาคุรุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
2. มาตรฐานหลักสูตร			
2.1 โครงสร้างหลักสูตร			
1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) หมวดวิชาเฉพาะ (1) วิชาชีพครู	จำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ** ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต* ไม่น้อยกว่า - หน่วยกิต	จำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต * ประกอบด้วย ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต	จำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต ประกอบด้วย ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต*
(1) วิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต	ไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต	ไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต (1) วิชาเอกเดี่ยวไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต (2) วิชาเอกคู่ไม่น้อยกว่า 37 หน่วยกิต
2) หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต * รวมวิชาชีพครู ** ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานระดับปริญญาตรี พ.ศ.2548 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต * โดยมีวิชาประสบการณ์ภาคสนาม หรือการปฏิบัติการสอน ในสาขาวิชา/วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ใน 2 ภาคการศึกษาปกติ

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	ครูสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
2.2 สาระความรู้และประสบการณ์			
1) หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป			
(1) สาระความรู้และเจตคติ	1) สังคมศาสตร์ 2) มนุษยศาสตร์ 3) ภาษา 4) กลุ่มวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	ไม่ระบุ	1) ความรู้พื้นฐานและความตระหนักในความสำคัญของสาขามนุษยศาสตร์ โดยเฉพาะภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ประเทศ ปรัชญา และการคิด
(2) สมรรถนะ			1) วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐานและจริยธรรม 2) บูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ 3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทางวัฒนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาทางวัฒนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถปรับตัวและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภา	TQF สาขาครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
(2) สมรรถนะ (ต่อ)			<p>4) สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและวิเคราะห์ปัญหากลุ่มได้ อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ</p> <p>5) ใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน เทคโนโลยีสารสนเทศ และ คณิตศาสตร์และสถิติพื้นฐานในการสื่อสารการเรียนรู้อ การเก็บรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลและการ แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและการจัดการเรียน การสอนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ</p>

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภ	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
2) หมวดวิชาเฉพาะ			
(1) หมวดวิชาชีพครู (1.1) ความรู้วิชาชีพครู	ไม่ระบุ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและการประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นครู 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความเป็นครู 2) ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครู 3) จิตวิทยาสำหรับครู 4) การพัฒนาหลักสูตร 5) การจัดการเรียนรู้ 6) การจัดการชั้นเรียน 7) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษา 8) การวัดและประเมินผลการศึกษา 9) การศึกษาพิเศษ 10) การวิจัยทางการศึกษา 11) การบริหารการศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภา	TQF สาขาคุณศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
(1.2) ความรู้เชิงบูรณาการระหว่างความรู้วิชาชีพครูและวิชาชีพเฉพาะ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	<ol style="list-style-type: none"> 1) จิตวิทยาครูสำหรับการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะสำหรับการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา 3) การจัดการศึกษาวิชาชีพเฉพาะสำหรับการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา 4) การจัดชั้นเรียนแต่ละระดับการศึกษา 5) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) ทางการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา 7) การวัดและประเมินผลการศึกษาเฉพาะสำหรับจัดการการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา
(1.3) ประสบการณ์วิชาชีพครู		<ol style="list-style-type: none"> 1) การฝึกฝนปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) การฝึกฝนปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภาพ	TQF สาขาครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
(1.4) สมรรถนะ		<ol style="list-style-type: none"> 1) ทักษะการจัดการการเรียนรู้ 2) ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร 3) ทักษะกระบวนการคิด 4) ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 5) คุณธรรมและจริยธรรม 6) การใฝ่รู้ใฝ่เรียน 7) การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม 	<ol style="list-style-type: none"> 1) วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและนำความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมพื้นฐานจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและนำความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน การวิจัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา 2) ใช้ทักษะและความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพครูและศาสตร์สาขาวิชาที่สอนในการคิด สะท้อน แก้ปัญหา การพัฒนาตนเองและผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 4) เรียนรู้และพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 5) มีความรับผิดชอบและปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยความเข้าใจและเป็นมิตร 6) ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนเทคโนโลยีสารสนเทศและคณิตศาสตร์และสถิติพื้นฐานในการสื่อสาร การเรียนรู้อบรมรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลและการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
(1.4) สมรรถนะ (ต่อ)			7) วางแผนออกแบบหลักสูตร ปฏิบัติการสอน จัดการเรียน เรียน วัดและประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนการสอน และทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 8) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว โรงเรียนและชุมชนในการจัดการศึกษา
(1.5) กิจกรรมเสริมหลักสูตร		มีโครงการเสริมความเป็นครูตลอดหลักสูตร	มีโครงการเสริมความเป็นครูตลอดหลักสูตร
(2) หมวดวิชาเฉพาะ/วิชาเอก			
(1.1) สารความรู้และเจตคติ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	สารความรู้และเจตคติเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการและมโนทัศน์เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและเห็นความสำคัญในสาขาวิชาเฉพาะด้าน จำแนกตามสาขาวิชา/วิชาเอกเดี่ยว 17 สาขาวิชา/วิชาเอกคู่ 20 วิชาเอก (รายละเอียดตามมคอ.1)

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	ครูสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
(1.2) สมรรถนะ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และนำความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องในศาสตร์สาขาวิชา/วิชาเอกไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน การแก้ปัญหา การต่อยอดองค์ความรู้ โดยคำนึงถึงธรรมเนียมปฏิบัติ กฎระเบียบและข้อบังคับที่เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ จำแนกตามสาขาวิชา/วิชาเอกเดี่ยว 17 วิชาเอก สาขาวิชา/วิชาเอกคู่ 20 วิชาเอก
2.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร			
1) กระบวนการร่างหลักสูตร		<ol style="list-style-type: none"> 1) มีคณะกรรมการร่างหลักสูตร 2) มีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มาจากผู้เกี่ยวข้องด้านวิชาชีพครูและวิชาเนื้อหา 3) มีการวิพากษ์การจัดทำหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก 4) มีรายงานกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 	

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณลักษณะ	TQF สาขาครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
2) คุณสมบัติของคณะกรรมการร่างหลักสูตร		<ol style="list-style-type: none"> 1) มีคุณวุฒิตรงตามสาขาหรือ 2) มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง 	
3. มาตรฐานการผลิต			
3.1 กระบวนการคัดเลือกนิสิต/นักศึกษา		<ol style="list-style-type: none"> 1) มีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกนิสิตนักศึกษาตามเงื่อนไขของแต่ละสถาบัน 2) มีการคัดเลือกหรือสอบคัดเลือกนิสิต นักศึกษาอย่างเป็นระบบ 3) มีการสอบวัดหรือประเมินความรู้พื้นฐาน 4) มีการสอบวัดแววความเป็นครู 5) มีการสอบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินคุณลักษณะความเป็นครู 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กำหนดคุณสมบัติผู้เข้าศึกษาเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับที่ 6 หรือเทียบเท่า มีความเด่นชัดทางวิชาชีพครู มีบุคลิกภาพและจิตใจที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู 2) การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการเรียนรู้ ให้เทียบโอนหน่วยกิตจากสถาบันอุดมศึกษา และผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนตามระเบียบที่สถาบันอุดมศึกษา กำหนด

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภาพ	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
3.2 คุณสมบัติของบุคคลที่รับผิดชอบ			
1) อาจารย์ประจำหลักสูตร	<p>มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน ในจำนวนนั้นต้องเป็นผู้มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน ทั้งนี้อาจารย์ประจำในแต่ละหลักสูตรอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลาเดียวกันไม่ได้</p>		<p>คณาจารย์ประจำหลักสูตรให้มีจำนวนและคุณสมบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ</p>
2) อาจารย์ที่ปรึกษา		<p>มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือ ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้อาจจัดทำหลักสูตร</p>	
3) อาจารย์ผู้สอนวิชาชีพครู		<p>มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือดำรงตำแหน่งหรือมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน โดยมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี</p>	

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
4) อาจารย์ในเทศก์ (อาจารย์ของสถาบันผลิตครู)		1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือดํารง ทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ 2) มีทักษะการนิเทศ โดยมีประสบการณ์ใน การนิเทศไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือมี ประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 1 ปี 3) มีคุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดี	
5) ครูพี่เลี้ยง (ครูผู้สอน ของสถานศึกษาที่ นิสิต นักศึกษาศึกษา ปฏิบัติการสอน)		1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี 3) มีคุณลักษณะของความเข้มแข็ง	
3.3 ทรัพยากร	จัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และการวิจัยให้เพียงพออย่างมีคุณภาพ รวมทั้งอาจประสานกับสถาบันอุดมศึกษา และ/หรือหน่วยงานอื่นเพื่อใช้ ทรัพยากร ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้มีคุณภาพ		

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
1) ห้องเรียน		<ol style="list-style-type: none"> 1) มีจำนวนเพียงพอ 2) มีลักษณะของห้องเรียนมีความเหมาะสม 3) มีวัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 	<p>1) ห้องเรียนที่มีอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนครบถ้วน ได้แก่ คอมพิวเตอร์และใช้อุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการนำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยมีการจัดตารางการใช้ห้องเรียนอย่างเป็นระบบ</p> <p>2) ห้องเรียนแบบสื่อประสมหรือสื่อการเรียนการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning)</p> <p>3) โรงเรียนเครือข่ายในการปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)</p>
2) ห้องปฏิบัติการ		<ol style="list-style-type: none"> 1) มีห้องปฏิบัติการที่ตรงกับสาขาที่เปิดสอน 2) มีจำนวนเพียงพอ 3) มีวัสดุ ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติ 	<p>ห้องปฏิบัติการ ได้แก่ ห้องปฏิบัติการสอนจุลภาค (micro teaching) ห้องปฏิบัติการผลิตสื่อการสอนห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางดนตรีและนาฏศิลป์ ห้องปฏิบัติการทางศิลปะ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้ง ห้องปฏิบัติการที่จำเป็นตามหลักสูตรสาขาวิชาเอกที่เปิดสอน</p>

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	ครูสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
3) แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้		<p>1) มีห้องสมุดที่มีตำรา วารสารและเอกสารทางวิชาการอย่างเพียงพอ</p> <p>2) มีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายสารสนเทศสืบค้นข้อมูล</p> <p>3) มีโสตทัศนูปกรณ์อื่น ๆ อย่างเพียงพอ</p>	<p>1) ห้องสมุด ประกอบไปด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น ตำราเรียน หนังสือ วารสาร โสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์ ฐานข้อมูลข่าวสารการศึกษา ฐานข้อมูลวารสารทางการศึกษา เป็นต้น โดยสื่อต่าง ๆ ที่มีความทันสมัยมีจำนวนเพียงพอตามสาขาวิชา/วิชาเอกที่เปิดสอน</p> <p>2) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและปราชญ์ชาวบ้าน</p> <p>3) ทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นตามที่สาขาวิชากำหนด</p>

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภา	TQF สาขาครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
3.4 ระบบการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ			
1) การบริหารหลักสูตร		<p>1) มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรซึ่งมีองค์ประกอบครอบคลุมบุคคลที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2) มีการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการอย่างชัดเจน ได้แก่</p> <p>2.1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร</p> <p>2.2) การประเมินการเรียนรู้</p> <p>2.3) การพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร</p> <p>3) มีการประเมินอาจารย์ผู้สอนอย่างเป็นระบบ</p> <p>4) มีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอน</p>	
2) กระบวนการจัดการเรียนรู้		<p>1) มีแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>2) มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	คุณสภา	TQF สาขาครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
3) การจัดการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา		<p>1) มีเครือข่ายสถานศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนดสำหรับการปฏิบัติการสอนของนิสิต/นักศึกษา</p> <p>2) มีการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาสถานศึกษาที่เป็นเครือข่ายอย่างเป็นระบบ</p>	
4) การจัดการกิจกรรมเสริมความเป็นครู		<p>1) มีคณะกรรมการบริหารกิจกรรมเสริมความเป็นครู</p> <p>2) มีโครงการเสริมความเป็นครูตลอดหลักสูตร</p> <p>3) มีคู่มือการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะเสริมความเป็นครูให้นิสิต นักศึกษา</p> <p>4) มีการประเมินและติดตามผลโครงการเสริมความเป็นครู</p> <p>5) มีสมุดบันทึกหรือหลักฐานรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูของนิสิต นักศึกษาตลอดหลักสูตร</p>	

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐานการศึกษา	สกอ./TQF รวม	คุณลักษณะการรับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
3.5 การประกันคุณภาพการศึกษา		<ol style="list-style-type: none"> 1) มีคณะกรรมการรับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา 2) มีการดำเนินงานกิจกรรมตามองค์ประกอบของประกันคุณภาพการศึกษา 3) มีรายงานการประกันคุณภาพการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) มีการประกันคุณภาพภายใน 2) มีการรายงานผลการประกันคุณภาพในต่อสภาสถาบัน 3) มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตร 4) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน ควรไม่น้อยกว่า 5 ข้อ ดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 4.1) มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 4.2) มีการวางแผนดำเนินการหลักสูตร ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) จัดทำรายละเอียดของหลักสูตร ตามแบบ มคอ. 2 2) จัดทำรายละเอียดของรายวิชา ตามแบบ มคอ. 3 3) จัดทำรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม ตามแบบ มคอ. 4 4.3) มีการดำเนินการตามแผนและการจัดทำรายงานดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) รายงานผลการดำเนินการดำเนินการรายวิชา ตามแบบ มคอ. 5 2) รายงานผลการดำเนินการประสบการณ์ภาคสนาม ตามแบบ มคอ. 6 3) รายงานผลการดำเนินการหลักสูตร ตามแบบ มคอ. 7

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/มาตรฐาน	สกอ./TQF รวม	ครูสภา	TQF สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
			4.4) มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน และผลการประเมินผลการเรียนรู้ จากผลการประเมินการดำเนินงานที่ผ่านมา 4.5) มีการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนด ในมาตรฐานคุณวุฒิฯ

ตอนที่ 4 ลักษณะสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และทักษะการจัดการเรียนรู้

4.1 ลักษณะสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดทำหลักสูตร และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสายวิชาชีพครู เพราะต้องทำความเข้าใจในบริบทและในส่วนของลักษณะของสาขาครุศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาระยะสำคัญจากรายงานวิจัย เรื่องการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 2554 พบว่า ได้มีการนำเสนอสาระสำคัญที่ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงในส่วนที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นศาสตร์เกี่ยวกับศิลปะและจิตวิทยาการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ คำว่า ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มาจากภาษาอังกฤษ 2 คำ คือ 1) Education 2) Teacher Education ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ คือ

4.1.1 ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่มาจากคำว่า Education

(1) ศาสตร์ เกี่ยวกับศิลปะการสอน

ครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์ เป็นสาขาเกี่ยวกับศิลปะการสอนมาตั้งแต่ระยะแรกเริ่มเป็นสาขา (A Field of Study) ในปี พ.ศ. 2323 (ค.ศ. 1780) เมื่อมีการตั้งตำแหน่งศาสตราจารย์ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์คนแรกที่มหาวิทยาลัย Helle ประเทศเยอรมัน

(2) ศาสตร์เกี่ยวกับจิตวิทยาการสอน

มีการพัฒนาเป็นสาขาเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาที่มหาวิทยาลัย Uppsala ประเทศสวีเดน และมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา เป็นสาขาที่มีวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานและมุ่งศึกษา 3 เรื่อง ได้แก่ 1) จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก 2) จิตวิทยาการเรียนรู้ 3) จิตวิทยาความแตกต่างของบุคคล ซึ่งจะตอบคำถามสำคัญ 2 ข้อ คือ สอนอะไร และสอนอย่างไร

(3) ศาสตร์เกี่ยวกับการวิจัยสหวิทยาการ

ใน พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950) มีการนำการศึกษาเปรียบเทียบและการศึกษาข้ามสาขาวิชา หรือสหวิทยาการมาใช้ในครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยชิคาโก และมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด โดยมีการทำวิจัยข้ามภาควิชา และวิจัยข้ามศาสตร์ เช่นการวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์การศึกษา รัฐศาสตร์การศึกษา สังคมวิทยาการศึกษา มานุษยวิทยาการศึกษา ประวัติศาสตร์การศึกษา และปรัชญาการศึกษา เป็นต้น

4.1.2 ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่มาจากคำว่า Teacher Education

(1) ศาสตร์เกี่ยวกับการเตรียมครูก่อนประจำการ (Preservice education of teacher หรือ PRESENT) เป็นการจัดการศึกษาระดับปริญญาเพื่อให้ครูมีคุณภาพและสมรรถนะสูงก่อนทำงานครู เนื่องจากธรรมชาติของงานครู คือ การอุทิศตนเพื่อการเรียนรู้แจ้งเห็นจริง ต้องมีเสรีภาพทางวิชาการ หรือเงื่อนไขพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ คือ สมรรถนะของครู หมายความว่า ครูจะใช้เสรีภาพทางวิชาการได้ต้องมีสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วยบูรณาการของความรู้ ทักษะและวิจารณญาณ ครูใหม่จึงต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาในหลักสูตรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิชาที่จะสอน วิชาครู และการปฏิบัติการสอนภายใต้การนิเทศ ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จะมีการประเมินสมรรถนะครูประจำการเป็นระยะตามสัญญาจ้าง เช่น ระยะ 5 ปี หรือ 10 ปี เมื่อพบว่าสมรรถนะเป็นที่พอใจ ก็จะต่อสัญญาให้ระยะยาวจนเกษียณ

(2) ศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาครูประจำการ (Onservice and Inservice education of teacher หรือ ONESET/INSET) เป็นการจัดการศึกษา หรืออบรมครูหลักจากเข้าทำงานครู เนื่องจากธรรมชาติของงานครูต้องมีการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาครูประจำการ จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ การพัฒนาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เรียกว่า Onservice Training กับการพัฒนาที่ไม่ใช่โรงเรียนเป็นฐาน เรียกว่า Inservice Training การผลิตครูให้หรือการเตรียมครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการ รวมทั้งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ สำหรับการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ การจัดการศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ประกอบด้วยวิชาครูและวิชาเอกที่จะสอนทั้งในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการซึ่งเชื่อมโยงและบูรณาการกับสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาคนทั้งในวัยเรียนและนอกรั้วเรียนให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากสาระสำคัญจะพบว่า ลักษณะสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน และมีลักษณะความเชื่อมโยงกับศาสตร์อื่น ๆ อย่างรอบด้าน และนอกจากนี้ยังมีลักษณะที่เป็นการเตรียมการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งก่อนประจำการ หรือผู้เรียน และการพัฒนาครูประจำการให้มีคุณภาพ หรือมีสมรรถนะให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่มีการกำหนด

4.2 ทักษะการจัดการเรียนรู้

ทักษะการจัดการเรียนรู้ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ที่ศึกษาในสายวิชาชีพครูพึงมีทักษะและความชำนาญทางการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรี และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะนำเสนอ

แนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นสาขาที่มุ่งเน้นการผลิตครูคนตรี ที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถในด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้นำทักษะ การเรียนรู้ที่ทางสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้มีการจัดทำขึ้นมาเป็นแนวทางในการจัดทำวิจัยต่อไป

4.2.1. ผลการเรียนรู้ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

(1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การจัดชั้นเรียน การบันทึกและรายงานผลการจัดการ เรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และการมีส่วนร่วมกับครอบครัวและชุมชนในการจัดการศึกษา

(2) สามารถวางแผน ออกแบบ ปฏิบัติการสอน การจัดชั้นเรียน วัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ บันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนการสอน และทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

(3) สามารถประสานงานระหว่างครอบครัว โรงเรียน และชุมชนใน การจัดการศึกษา

(4) ตระหนักถึงคุณค่าของการนำแนวคิด หลักการ และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง กับการสอน การวัดประเมินผล การจัดชั้นเรียน การบันทึกและรายงานผลการจัดการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และการมีส่วนร่วมกับครอบครัวและชุมชน มาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้ เรียนได้อย่างเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

4.2.2 กลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

(1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การศึกษากรณีตัวอย่างจาก ห้องเรียน การสังเกตการสอนแบบต่าง ๆ การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การสัมภาษณ์หรือการพูดคุย กับผู้มีประสบการณ์ การทำแผนการสอน การผลิตสื่อประกอบการสอน การทดลองสอน การทำวิจัย ในชั้นเรียน การประเมินผู้เรียนและการจัดแหล่งประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

(2) การเรียนรู้จากต้นแบบ เช่น ผู้สอน เพื่อน ครูประจำชั้น ครูผู้ช่วย พี่เลี้ยง หรือครูต้นแบบ

4.2.3. กลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการจัดการเรียน

(1) นิสิต/นักศึกษา แผนการสอน ศูนย์การเรียน สื่อการสอนที่สอดคล้องกับ หลักสูตรและพัฒนาการตามวัยอย่างเป็นองค์รวมและสามารถบูรณาการไปสู่ศาสตร์อื่น ๆ ได้สอดคล้องกับ พัฒนาการตามวัย

(2) อาจารย์ สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาการสอน จาก การสะท้อนความคิดในห้องเรียน และจากการสังเกตการสอนระหว่างทดลองสอน เปรียบเทียบแผนการสอน สื่อ ศูนย์การเรียนรู้ที่ทำส่งกับการปฏิบัติจริง

(3) อาจารย์ประมวลพฤติกรรมการสอน ทักษะการสอนจากบุคคลที่ เกี่ยวข้อง เช่น จากเด็ก ครูประจำชั้น พี่เลี้ยง ครูผู้ช่วย เพื่อน ครูใหญ่

ตอนที่ 5 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา และ ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

ในส่วนของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาและ ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยสรุปสาระสำคัญเพื่อนำมาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอสาระสำคัญในส่วนดังกล่าวต่อไปนี้

5.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ศิลปศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาที่มี การจัดการเรียน การสอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา รวม 3 สถาบันอุดมศึกษา โดยในแต่ละ สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ กล่าวคือ บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มี คุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพ มีความรู้ ความสามารถทั้งวิชาการและการปฏิบัติทักษะทางด้าน ศิลปศึกษาเป็นอย่างดี รวมถึงมีการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีได้ถูกต้อง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2552) โดยการสอนทักษะดนตรีนั้น สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือจิตวิทยาดนตรีที่สำคัญ คือ มีความเข้าใจในตัวผู้เรียน ความพร้อมของผู้สอน และบทเรียน ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในการปรับการสอนทักษะดนตรีให้เหมาะสมกับผู้เรียน ฉะนั้นผู้สอนควรมีกวิธีการสอนทักษะดนตรีที่สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะดนตรีได้ อย่างมีประสิทธิภาพและที่สำคัญที่สุด คือการเรียนทักษะดนตรีด้วยความสุข

ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในสาขาครุศาสตร์/ศึกษา ศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ของทั้ง 3 สถาบันอุดมศึกษา รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อนำมาพัฒนาเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ศิลปศึกษา จากการศึกษารัษฎาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ศิลปศึกษา ผู้วิจัยจะขอเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2.7 ตารางเปรียบเทียบปรัชญาและวัตถุประสงค์หลักสูตร/สาขาวิชาดนตรีสากล สาขาวิชาดนตรีสากลของแต่ละสถาบัน

<p>เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ</p>	<p>หลักสูตร/สาขา / คณะ / ชั้นปี</p>	<p>ปรัชญา</p>	<p>วัตถุประสงค์ในการผลิต</p>
<p>มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผน พัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของชาติปรัชญา ของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพของสาขาวิชา นั้นๆ โดยมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้รอบทั้ง ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสม</p>	<p>หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552 (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็น แหล่งเรียนรู้ที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เป็นแหล่ง อ้างอิงทางการศึกษาของแผ่นดินและดำรงความ เป็นผู้นำทางปัญญาเพื่อการพัฒนาการศึกษา ที่ยั่งยืน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้บัณฑิตตระหนักในคุณค่าทางดนตรีศึกษา ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต รวมถึงการมีจิตสำนึกในการ ทำงานเพื่อสังคม - เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ และความเข้าใจในทฤษฎี แนวคิด เนื้อหาสาระของศาสตร์ทางดนตรีรวม ถึงสามารถจัดการความรู้เพื่อประยุกต์ใช้อย่าง สร้างสรรค์และเหมาะสมกับบริบทไทย - เพื่อให้บัณฑิตมีทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และสื่อสารข้อความรู้ รวมทั้งใช้พัฒนา วิชาชีพพัฒนาคน และพัฒนาสังคมประเทศชาติ - เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการของ องค์ความรู้ต่างๆเพื่อวางรากฐานไปสู่การพัฒนา ที่ยั่งยืน
<p>หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง 2552 สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</p>	<p>ศิลปกรรมศาสตร์สร้าง ปัญญา ปัญญาสร้าง สรรค์คุณภาพชีวิต</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อสนับสนุนกระบวนการปฏิรูปการศึกษาไทย - เพื่อสนับสนุนนโยบายของหลักสูตรในการผลิตครู การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (ศิลปศึกษา (ทัศนศึกษา) (ดุริยางคศิลป์) (ดนตรีศึกษาไทย และสากล) และนาฏศิลป์ (นาฏศิลป์การแสดงศึกษา) หลักสูตร 5 ปี 	

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ	หลักสูตร/สาขา / คณะ / ชื่อสถาบัน	ปรัชญา	วัตถุประสงค์ในการผลิต
	<p>หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง 2552 สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตรศึกษาศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ต่อ)</p>		<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อสร้างกระบวนการใหม่ในภาคผลิตด้านศิลปศึกษา (ศิลปศึกษา) (ทัศนศึกษา) (ดุริยางคศิลป์) (ดนตรีศึกษา) (ไทยและสากล) และนาฏศิลป์ (นาฏศิลป์การแสดงศึกษา) ที่เอื้อต่อการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาคนและพัฒนาสังคมประเทศชาติ - เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการขององค์ความรู้ต่างๆ เพื่อวางรากฐานไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
	<p>หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง 2552 สาขาวิชาดนตรีศึกษาศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์</p>	<p>คณะศิลปศึกษา มุ่งมั่นพัฒนาครูศิลปะ ผู้การอนุรักษ์ และสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิตครูศิลปะที่มีความรู้ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ทางด้านดนตรี และคีตศิลป์ สามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ - ผลิตครูศิลปะที่มีทักษะในการสอน การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี สามารถประยุกต์หลักการทางทฤษฎี และปฏิบัติเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพในการสอน - ผลิตครูศิลปะให้เป็นผู้รู้ในวิทยาการด้านต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคม - ผลิตครูศิลปะที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติที่ดี และค่านิยมที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพครู - เพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

จากตาราง พบว่า วัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสากล มีวัตถุประสงค์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เพื่อผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านดนตรี ทั้งด้านทฤษฎี และด้านการปฏิบัติ ตลอดจนจนสามารถสร้าง และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ในศาสตร์ทางด้านดนตรี เพื่อการประกอบวิชาชีพ มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และมีคุณธรรม จริยธรรม เจตคติที่ดีในการประกอบวิชาชีพเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

5.2 โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีสากล ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

ในการจัดหลักสูตรทุก ๆ สาขา/สาขาวิชาในระดับปริญญาตรี จะต้องมีการจัดโครงสร้างหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทาง สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้มีการกำหนดโครงสร้างหมวดวิชาและจำนวนหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชา ซึ่งในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีสากล ของในแต่ละสถาบันอุดมศึกษานั้น ได้มีการจัดโครงสร้างหลักสูตรสาขา/สาขาวิชา

5.2.1 หลักสูตรดนตรีศึกษาในต่างประเทศ

ผู้วิจัยนำโครงสร้างหลักสูตรของทั้ง 3 สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ.หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3) แขนงวิชาศิลปะสากล สาขาวิชาดนตรีศิลปะสากลศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยนำมาโครงสร้างหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่คุรุสภากำหนดประกอบไปด้วย 3 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี รวมถึงหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบลงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2.8 ตารางเปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีสากล

โครงสร้างหลักสูตร ของสถาบันอุดมศึกษา ตามมาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรระดับ ปริญญาตรีที่คุรุสภากำหนด	สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนใน สาขาวิชาดนตรีสากล		
	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์
หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป (30)	30	30	31
หมวดวิชาเฉพาะ (124)	130	128	130
หมวดวิชาเลือกเสรี (6)	10	6	6
หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร (160)	170	164	167

จากตารางเปรียบเทียบ พบว่า จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีจำนวนมากที่สุด 170 หน่วยกิต ส่วนคณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ. หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจำนวนหน่วยกิตรวมน้อยที่สุด 164 หน่วยกิต ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีจำนวนมากที่สุด 31 หน่วยกิต ส่วนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจำนวนหน่วยกิตเท่ากับโครงสร้างหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรฐาน โครงสร้างระดับปริญญาตรีที่คุรุสภากำหนด คือ 30 หน่วยกิต ส่วนในหมวดวิชาเฉพาะ ผู้วิจัยพบว่า ในทุกสถาบันอุดมศึกษามีโครงสร้างหน่วยกิตในหมวดวิชาเฉพาะเกินจากที่โครงสร้างหลักสูตรของ สถาบันอุดมศึกษาตามมาตรฐานโครงสร้างระดับปริญญาตรีที่คุรุสภากำหนด โดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีจำนวนหน่วยกิต 128 หน่วยกิต ในขณะที่คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีจำนวนเท่ากัน คือ 130 หน่วยกิต และหมวดวิชาเสรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้นำนักความ สำคัญมากที่สุด คือ 10 หน่วยกิต ในขณะที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ และคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีจำนวนหน่วยกิตที่เท่ากัน 6 หน่วยกิต

จากการศึกษาโครงสร้างหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญที่ผู้วิจัยจะต้องนำมาใช้ใ้ ในการวางแผนทางการดำเนินการวิจัย และเพื่อเป็นการกำหนดน้ำหนักของหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชา ให้ตรงตามเป้าหมายของการผลิตบัณฑิตให้มีความสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ในการผลิต บัณฑิตในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล และเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิต

ที่พึงประสงค์ร่วมกับมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีและลักษณะของสาขาวิชาซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

5.2.2 หลักสูตรดนตรีศึกษาในต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษหลักสูตรด้านดนตรีศึกษาของต่างประเทศ โดยได้ทำการศึกษการจัดลำดับมหาวิทยาลัยโลกในปี ค.ศ. 2012 - 2013 (The Time Higher Education, 2013 : online) ในสาขาศิลปะและมนุษยศาสตร์ ซึ่งพบว่า มหาวิทยาลัยที่ได้รับการจัดลำดับและมีการเปิดสอนในหลักสูตรดนตรีศึกษา 3 ลำดับแรก ได้แก่ University of Michigan, New York University และ University of Sydney ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรดนตรีศึกษาของทั้ง 3 มหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ดังนี้

ตารางที่ 2.9 ตารางเปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรดนตรีศึกษาของต่างประเทศกับมาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่คุรุสภากำหนด

โครงสร้างหลักสูตร ของสถาบันอุดมศึกษา ตามมาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรระดับ ปริญญาตรีที่คุรุสภากำหนด	สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศที่เปิดสอนใน สาขาวิชาดนตรีศึกษา		
	University of Michigan	New York University	University of Sydney
หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป (30)	32	40	24
หมวดวิชาเฉพาะ (124)	92	95	138
หมวดวิชาเลือกเสรี (6)	6	-	30
หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร (160)	130	135	192

จากตารางเปรียบเทียบ พบว่า จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของ University of Sydney มีจำนวนมากที่สุด 192 หน่วยกิต ส่วน University of Michigan มีจำนวนหน่วยกิตรวมน้อยที่สุด 130 หน่วยกิต ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป New York University มีจำนวนหน่วยกิตมากที่สุด 40 หน่วยกิต University of Michigan และ University of Sydney มีจำนวนหน่วยกิตเท่ากับ 32 หน่วยกิต และ 24 หน่วยกิต ตามลำดับ ส่วนในหมวดวิชาเฉพาะและหมวดวิชาเลือกเสรี University of Sydney มีหน่วยกิตมากที่สุด 138 หน่วยกิต 30 หน่วยกิต ทั้งนี้ จะพบว่าหลักสูตรของ University of Sydney มีความแตกต่างจาก University of Michigan และ New York University

เนื่องจากระบบการจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลียกับประเทศสหรัฐอเมริกามีความแตกต่างกัน ส่วนของโครงสร้างหลักสูตรอย่างเห็นได้ชัด และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าโครงสร้างหลักสูตรของ ทั้ง 3 มหาวิทยาลัย มีความใกล้เคียงกับโครงสร้างหลักสูตรที่คุรุสภากำหนด

5.3 ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล

ในส่วนลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ผู้วิจัยจะแบ่ง คุณสมบัติออกเป็น 2 หัวข้อหลัก ๆ คือ 1) คุณสมบัติทางด้านทักษะการสอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นคุณสมบัติของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ พึงมีทักษะในด้านการสอนขั้นเบื้องต้นอย่างชำนาญโดยการนำหลักการ ทฤษฎี และกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน 2) คุณสมบัติทางด้านทักษะการปฏิบัติจิตศิลป์สากลซึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติที่ดี และเชี่ยวชาญด้วยเช่นกัน

5.3.1 คุณสมบัติทางด้านทักษะการสอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล

เป็นวิชาที่มีความสำคัญสำหรับผู้ศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และถือเป็นวิชาที่แสดงถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ด้วยเช่นกัน นั้นหมายถึงผู้ที่ศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จะต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในการสอนเป็นอย่างดี ดังนั้นทักษะการสอนจึงเป็นการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย เป็นลำดับขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดี

ในด้านดนตรี จะแบ่งการสอนออกเป็น 2 ส่วน ฌรุฑ์ สุธจจด์ (2553) คือ การสอนดนตรีทั่วไป (General Music) ซึ่งจะเป็นการสอนดนตรีที่มีสาระความรู้เช่นเดียวกับสาระด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือภาษาศาสตร์ เป็นต้น ผู้ที่เป็นครูดนตรี จำเป็นต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาดนตรีอย่างแท้จริง และมากพอที่จะนำไปสอนได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสาระดนตรีได้อย่างมีระบบและเป็นขั้นเป็นตอน การสอนดนตรีอีกแบบหนึ่งคือ การสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ หรือที่เรียกว่า กลวิธีการสอนเครื่องดนตรี (Pedagogy) หมายถึง ผู้ที่ศึกษาวิธีการเรียนการสอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีที่ตนถนัด ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงหลักการสอนทักษะปฏิบัติ ซึ่งส่งผลทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด กลวิธีการสอนดนตรีในแต่ละเครื่องมือมีความหลากหลายในเชิงเทคนิควิธีสอนเฉพาะเครื่องเอกหรือ เครื่องดนตรีที่ผู้สอนมีความถนัด ในส่วนการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/

ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยมีความประสงค์ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล และในหัวข้อลักษณะสาขาวิชา ผู้วิจัยจะขอเสนอแนะด้านกลวิธีการสอนคีตศิลป์สากลเท่านั้น จากการศึกษาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร พบว่า ได้มีผู้กล่าวถึงคำว่า Vocal Pedagogy ไว้ดังนี้

คลิฟตัน แวร์ (Clifton Ware, 1998) “Pedagogy” เป็นศาสตร์และศิลปะการสอนอย่างมีหลักการและกลวิธีที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบผ่านทางตัวกลางคือ ครู หรือผู้สอน แนวคิดหลัก คือ กระบวนการส่งต่อความรู้และทักษะปฏิบัติให้กับผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ โดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบและสามารถปรับใช้ได้กับผู้เรียนเฉพาะบุคคล

วิกเตอร์ อเล็กซานเดอร์ ฟิลด์ (Victor Alexander Fields, 1947) กล่าวว่า กลวิธีการสอนขับร้อง คือ การรวมกันของหลักการ กฎ และกระบวนการที่เหมาะสมกับพัฒนาการ การฝึกหัด และการขับร้องสากล ตลอดจนกระบวนการในการฝึกหัดที่มีการวางแผนชัดเจน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเทคนิคการขับร้องและการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องมีความรู้และมีความเชี่ยวชาญ มีทักษะ ประสบการณ์ทั้งในด้านวิชาการสอน และการขับร้อง อยู่ในขั้นสูง สามารถบูรณาการความรู้หลายด้านให้เข้ากันได้ ทั้งกระบวนการและผลผลิตจากการเรียนการสอน ตลอดจนศาสตร์และศิลปะในการสอน รวมไปถึงทฤษฎีและการปฏิบัติการขับร้อง

สก๊อต แมคคอย (Scott McCoy, 2010) ได้กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของครูที่สอนขับร้องสากลว่าครูจะต้องเป็นผู้ที่ขัดเกลาทักษะการขับร้องของผู้เรียนให้มีความเหมาะสม โดยการที่จะต้องสร้างพื้นฐานทางเทคนิคของผู้เรียนให้มีความแข็งแรง ซึ่งเทคนิคดังกล่าวจะนำไปสู่เป้าหมายในการร้องเพลงของแต่ละบุคคล

5.3.2 คุณสมบัติทางด้านทักษะการปฏิบัติคีตศิลป์สากล

ในการปฏิบัติทักษะการขับร้องที่ผู้ขับร้องควรมีความรู้ในด้านหลักการและวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติทักษะในการขับร้องสากล รวมถึงความเข้าใจในเทคนิคในการปฏิบัติทักษะการขับร้องสากลที่ถูกต้องเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพในการขับร้องสากลให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ในการปฏิบัติทักษะด้านการคีตศิลป์สากล ผู้วิจัยได้ค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อการนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่ศึกษาทางด้านขับร้องต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านคีตศิลป์สากลที่จะนำมาพัฒนาทักษะด้านการขับร้องให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น Elio Battaglia (1998) ได้กล่าวถึงแบบฝึกหัด Metodo Practico di canto (Practical Vocal Method) ของ Nicolo Vaccaj ซึ่งแบบฝึกหัดเล่มนี้ได้รับความนิยมและใช้กันอย่าง

แพร่หลายทั่วโลก มีการแปลแบบฝึกหัดชุดนี้เป็นภาษาต่าง ๆ อีกหลายภาษา เช่น อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส เป็นต้น และยังเป็นแบบฝึกหัดที่ยังคงนิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบัน Joan Frey Boytim (2003) โดยในแบบฝึกหัดของ Nicolo Vaccaj มีแนวคิดในการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับภาษาต่างประเทศตั้งแต่เริ่มต้นซึ่งมีประโยชน์มากกว่าการฝึกร้องสระเพียงอย่างเดียว โดยในแบบฝึกหัดของ Nicolo Vaccaj มีการฝึกให้ร้องเทคนิคโดยเริ่มจากระดับที่ง่ายจนไปถึงระดับที่ยากขึ้นโดยเริ่มฝึกตั้งแต่ Scale, Intervals, Semitones, Syncopated, Mode, Acciacatura, Mordent, Turn, Trill, Portamento เป็นต้น ในขณะที่ Mathilde Marchesi (1970) ได้สร้างแบบฝึกหัดที่เน้นเทคนิคการขับร้องที่มีความใกล้เคียงกับ Nicolo Vaccaj แต่จะเน้นเทคนิคการร้องแบบ Bel Canto นอกจากนี้ Marchesi ยังตระหนักถึงความสำคัญของการวางตำแหน่งเสียงที่ถูกต้อง องค์ประกอบของเสียง และพัฒนาการของเสียงร้อง รวมถึงการวิเคราะห์บทเพลง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสอนของ Lotte Lehmann (1985) ที่มีแนวคิดในการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจบทเพลงอย่างลึกซึ้ง เพื่อเป็นส่วนช่วยในการถ่ายทอดบทเพลงให้มีความอย่างไร้พริ้วใสมากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากเทคนิคในการขับร้องสากลและการตีความเพลงดังกล่าวแล้วผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาขับร้องสากลยังต้องมีความรู้ในด้านสรีรศาสตร์ (Physiology) ของเสียงร้องเป็นอย่างดี ดวงใจ อมาตยกุล (2545) ได้กล่าวถึงตำราที่ใช้ในการสอนวิชาขับร้องสากลที่ผู้ศึกษาในสาขาวิชาขับร้องสากลต้องทำความเข้าใจกับเครื่องดนตรีของตนเอง และยังได้กล่าวถึง Manuel Gracia ซึ่งเป็นครูสอนวิชาขับร้องสากล และได้เขียนตำราวิธีการสอนร้องเพลงไว้จำนวนมาก ในวิธีการสอนของ Manuel Gracia จะเน้นในเรื่องทฤษฎีที่ว่าด้วยการฝึกเทคนิคการใช้พลังในการขับร้อง รวมไปถึงทฤษฎีที่ว่าด้วยการทำงานของร่างกาย เช่นการทำงานของกล่องเสียง เพดานปาก คอ การวางท่าทางการควบคุมลมหายใจ การเปล่งเสียง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องแนวคิดของ William Shakespeare ซึ่งเป็นครูชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงท่านได้แต่งตำราที่ชื่อว่า The Art of Singing ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการควบคุมลมหายใจ (Management of the Breath), กล่องเสียง (The Vocal Organs), การวางตำแหน่งเสียงร้อง (Placing the Voice), ลิ้น (The Tongue), เสียงลมหายใจ (The Voice on the Breath), คาง (The Jaw), เพดานอ่อน (Soft Palate), ริมฝีปากและหน้าตา (Lips and Face), ดวงตา (Eyes), เสียงกระแทกและเสียงเรียบ (Attack and Legato), เสียง (Tone), การสร้างเสียงที่ผิดวิธี (Faulty Production), ช่วงเสียง (The Registers of the Voice), เสียงต่ำ (Chest Register), เสียงกลาง (Medium Register), เสียงสูง (Head Register) ซึ่งมีความใกล้เคียงและความสอดคล้องกับดุซนีย์ พนมยงค์ บุญทัศน์กุล (2539) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกร้องเพลงว่าเป็นการเรียนรู้เทคนิคการขับร้อง พัฒนาความรู้ทั่วไปด้านดนตรี มีผลดีต่อสุขภาพต่อระบบการหายใจ ทำให้มีสรีระที่งดงาม และความรู้ทางด้านสรีรศาสตร์ถือเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญ

ที่ผู้ศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ควรจะมีความรู้ความและความเข้าใจ ด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ครูสอนขับร้องและผู้ศึกษาในสาขาวิชาขับร้องสากลนั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้สรีระในการเปล่งเสียงร้องให้ถูกต้อง รู้จักอวัยวะหรือตำแหน่งและหน้าที่ของอวัยวะและกล้ามเนื้อ รู้จักวิธีการควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อทุกส่วนที่ใช้ในการขับร้องให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรมชาติ รวมถึงเทคนิคทางการขับร้องสากลผู้ศึกษาควรจะต้องมีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดีเช่นกัน และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเสียงร้องให้มีคุณภาพอย่างถูกต้องตามหลักการ และทฤษฎีของการขับร้องสากลด้วย

ตอนที่ 6 พื้นฐานการขับร้องเพลงและกลวิธีการสอนขับร้องเพลง

ผู้วิจัยมุ่งศึกษารายละเอียด 2 ส่วนด้วยกัน คือ 1. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในกลุ่มวิชา เฉพาะ/วิชาเอก : พื้นฐานดนตรี โดยได้ศึกษาในหัวข้อพื้นฐานความรู้ด้านคีตศิลป์สากล 2. ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในกลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก : ทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี โดยได้ศึกษาในหัวข้อการสอน ดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เว็บไซต์ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์สากล อาจารย์ผู้สอน คีตศิลป์สากล และนิสิตนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล แล้วนำเสนอเป็น 2 หัวข้อใหญ่ คือ 1. ความรู้พื้นฐานด้านการขับร้องเพลง 2. การสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชา คีตศิลป์สากล โดยประกอบด้วย 5 หัวข้อย่อย ดังนี้

6.1 ความรู้พื้นฐานด้านการขับร้องเพลง

ความรู้พื้นฐานด้านการขับร้องเพลงประกอบด้วยเนื้อหาสาระทางด้านการขับร้องที่ผู้ศึกษาใน สาขาวิชาคีตศิลป์สากลจะต้องมีพื้นฐานความรู้ในเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านการขับร้อง ไม่ว่าจะเป็นด้านสรีรวิทยาและท่าทางในการขับร้อง ด้านหลักสัทศาสตร์ในการออกเสียงเพื่อการขับร้อง ประเภทเสียงร้อง การแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับการขับร้อง ผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดในแต่ละหัวข้อ ย่อย ดังนี้

6.1.1 สรีรวิทยาและสุขวิทยาในการขับร้อง

การศึกษาในหัวข้อ สรีรวิทยา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในระบบการทำงานของร่างกาย วิธีการสร้างกล้ามเนื้อที่ใช้ในการขับร้องเพลงให้มีความแข็งแรง ดังที่ ดุษฎี พนมยงค์ (2547) กล่าวว่า การร้องเพลงต้องใช้ทุกส่วนของร่างกาย ตั้งแต่สมอง อวัยวะ และกล้ามเนื้อ โดยพื้นฐานสรีระ และ ลักษณะทางกายภาพที่ใช้ในการเปล่งเสียง สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. อวัยวะที่ใช้ในการ หายใจ ประกอบด้วย ปอด กระบังลม หลอดลม และกลุ่มกล้ามเนื้อบริเวณหน้าท้อง 2. อวัยวะใน การเปล่งเสียง ประกอบด้วย เส้นเสียง ช่องคอ ช่องปาก 3. อวัยวะที่ใช้ในการสร้างเสียงสะท้อน ทรวงอก โพรงปาก และโพรงจมูก โพรงกระโหลก ฉะนั้น การร้องเพลง จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ศึกษาอวัยวะที่ใช้ในการเปล่งเสียงและเพื่อให้รู้และเข้าใจหลักการ สามารถควบคุมการทำงานของ อวัยวะต่าง ๆ ได้ถูกต้องและไม่ส่งผลเสียต่อการเปล่งเสียง นอกจากนี้ยังสามารถเปล่งเสียงร้องได้อย่าง ถูกต้อง และมีคุณภาพ

นอกจากนี้ สุขวิทยาในการขับร้องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการ ขับร้องในสาขาวิชาคีตศิลป์สากลเป็นอย่างมากดังที่ ดวงใจ อมาตยกุล (2545) กล่าวว่า นักร้องมี

เครื่องดนตรีอยู่ในร่างกายไม่สามารถถอดเปลี่ยนได้และจะต้องใช้ไปตลอดชีวิต ดังนั้นการดูแลสุขภาพของเสียงจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การดูแลสุขภาพของเสียงจะช่วยให้เสียงมีคุณภาพอยู่เสมอ สิ่งที่สำคัญคือ ต้องเน้นที่การป้องกันมากกว่าการรักษาภายหลัง สำหรับวิธีในการดูแลสุขภาพเสียง มีดังนี้ (ดุซงกี พนมยงค์ บุญทัศนกุล, 2547)

วิธีการถนอมเสียง คือ พยายามฝึกเปล่งเสียงร้องเพลงให้ถูกวิธี พยายามใช้พลังจากกะบังลมหรือฐานรองรับการหายใจ และหลีกเลี่ยงการตะเบ็ง หรือตะโกนร้องเพลงอย่างผิดวิธี ประกอบกับการปฏิบัติต่อไปนี้

1. นอนหลับพักผ่อนวันละ 6 - 8 ชั่วโมง
2. งดบุหรี่ และหลีกเลี่ยงไปในที่ซึ่งมีควันบุหรี่มาก ๆ และอากาศไม่ถ่ายเท
3. พยายามอย่าใช้เสียงตะโกนแข่งกับเสียงอื่น ๆ
4. รับประทานอาหารให้ครบหมู่
5. งดใช้ยาลดความอ้วนหรือยาแก้แพ้ทุกชนิด
6. หลีกเลี่ยงอาหารรสเผ็ดจัดและมันจัด
7. ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
8. ดื่มน้ำบริสุทธิ์ที่ไม่เย็นจัดหรือร้อนจัดวันละอย่างน้อย 2 ลิตร
9. หลีกเลี่ยงการนอนพักผ่อนทันทีหลังรับประทานอาหารเช้า เนื่องจากจะทำให้กรดในกระเพาะอาหารไหลย้อนมาที่เส้นเสียงได้

10. พบแพทย์เฉพาะทางทันทีเมื่อรู้สึกว้าเสียงแหบผิดปกติ

นอกจากนี้ ดวงใจ อมาตยกุล (2545) ยังได้กล่าวถึง การดูแลสุขภาพเสียงว่า สภาพของเสียงขึ้นอยู่กับสุขภาพของนักร้องด้วยการรับประทานอาหารที่เหมาะสม นอนหลับอย่างเพียงพอ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ นักร้องควรต้องระวังการใช้เสียงในชีวิตประจำวัน ไม่ควรตะโกน ไม่ควรร้องเสียงดังหรือร้องกรี๊ดเสียงแหลม เพราะจะเป็นการทำลายเสียง กล้ามเนื้อคอถูกบีบทำให้เสียงเสีย การไอหรือกระแอมไอเมื่อระคายคอก็เป็นสิ่งไม่ดีต่อสุขภาพของเสียง เมื่อมีอาการไอให้รีบไปตรวจเพื่อรักษา ให้หายโดยเร็ว นักร้องควรระวังการใช้เสียงในทางที่ผิดด้วยการบังคับเสียงในลักษณะที่ไม่สมควร เช่น การร้องเพลงดั่งเกินไป หรือการร้องเพลงเสียงสูงหรือเสียงต่ำเกินความสามารถของตนเอง เมื่อปล่อยให้เกิดขึ้นบ่อยๆ วันหนึ่งเสียงจะเสียโดยจะเกิดอาการเสียงแหบหรือเสียงหายไป แสดงว่าเส้นเสียงบวม ต้องหยุดพูดและหยุดร้องเพลงจนกว่าจะหายมิฉะนั้นเสียงจะแหบอย่างถาวร ดังนั้น นักร้องทุกคนควรศึกษาว่าการใช้เสียงแบบใดจะสร้างปัญหาให้กับเสียงของตนรู้จักความพอดีในการใช้เทคนิคการขับร้องตามสไตล์ของตนเอง รู้จักความพอดีที่จะร้องดังและเบาเท่าใด โดยให้คิดเสมอว่าคุณภาพสำคัญกว่าความดัง การที่เสียงจะกังวานไปไกลไม่ได้ใช้แรงมาก การใช้พลังของลมหายใจที่ถูกวิธีจะทำให้กล้ามเนื้อไม่ตึงเครียดและเสียงไม่เสีย ครูผู้สอนจะเป็นผู้เลือกเพลงที่เหมาะสมกับนักเรียน ลักษณะของ

การร้องเพลงสมัยนิยม (Popular song) ที่ต้องตะโกนดัง ๆ นั้น เป็นอันตรายต่อเสียงมาก และในอีกแง่หนึ่ง นักร้องที่เพ่งหัดเรียนร้องเพลงไม่ควรรับร้องร้องกึ่งพูด (Recitative) หรือเพลงร้อง (Aria) จากอุปรากร (Opera) เพราะอุปรากรเป็นวรรณกรรมชั้นสูง ใช้เทคนิคชั้นสูง จึงไม่ควรร้องขณะยังเรียนร้องเพลงในขั้นเริ่มต้น และหากมีอาการเจ็บคอ เสียงแหบ หรือหลอดลมอักเสบ ให้หยุดพูดและหยุดร้องเพลงเพื่อพักเสียงทันที การพูดระหว่างป่วยก็เป็นการเสี่ยงที่เสียงจะเสียได้พอ ๆ กับการขับร้อง หากเป็นหวัดขึ้นจมูกหรือมีอาการอักเสบของโพรงจมูก (Sinus Infection) โดยไม่เจ็บคออาจอนุโลมให้ร้องเพลงได้ หากมีความจำเป็นต้องแสดง ให้ปรึกษาแพทย์เสียก่อน และสามารถไปเข้าชั้นเรียนร่วมกับเพื่อนได้โดยไม่ต้องเปล่งเสียงร้อง

จากที่ได้กล่าวมา ยังพบว่ายังมีอีกหลายปัจจัยที่มีผลทำให้กล่องเสียง หรือสายเสียงซึ่งเป็นอวัยวะในการออกเสียงเกิดผิดปกติ ส่งผลให้เกิดเสียงแหบ เช่น

(1) กล่องเสียงอักเสบ Acute Laryngitis สาเหตุอาจจะเกิดจากการอักเสบจากเชื้อไวรัส หรือเชื้อแบคทีเรีย รวมทั้งการตะโกน เขียวรูกีฬา

(2) เนื้องอกที่สายเสียง Vocal Nodules ผู้ต้องใช้เสียงมาก ใช้เสียงนาน หรือเสียงดังไป เช่นคุณครู นักร้อง โฆษก กลุ่มบุคคลเหล่านี้จะมีเนื้องอก vocal nodules (singers nodes) เกิดที่สายเสียงทำให้เสียงแหบ นอกจากนั้นมะเร็งกล่องเสียงก็อาจจะทำให้เกิดเสียงแหบ

(3) การสูบบุหรี่ Smoking ควันบุหรี่ยะระคายต่อหลอดลม ขัอระวังบุหรี่ยทำให้เกิดมะเร็งกล่องเสียง ดังนั้นผู้ที่สูบบุหรี่และเสียงแหบต้องตรวจกล่องเสียง

(4) ภาวะหูดกระเพาะหย่อน Gastroesophageal Reflux กรดจากกระเพาะอาหารไหลย้อนทำให้ระเคืองต่อสายเสียงมักจะเกิดในคนแก่

(5) สาเหตุอื่น ๆ ที่พบได้คือ ภูมิแพ้ โรคทางระบบประสาท การได้รับอุบัติเหตุที่กล่องเสียง

จากการศึกษาเอกสารในเรื่องสรีรวิทยาและสุขวิทยาในการขับร้อง พบว่า สรีรวิทยา และสุขวิทยาเป็นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนสาขาวิชาคีตศิลป์สากลที่ต้องรู้ และต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อจะเป็นพื้นฐานในการดูแลอวัยวะที่สำคัญที่ใช้ในการเรียนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเนื้อหาสาระไปพัฒนาต่อในส่วนของเนื้อหาสาขา/สาขาวิชา ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไป ผู้วิจัยขอแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อย่อย คือ 1. อวัยวะที่ใช้ในการขับร้อง 2. การดูแลสุขภาพของเสียง (โดยเนื้อหาสาระผู้วิจัยนำเสนอในภาคผนวก ฉ)

6.1.2. หลักสัทศาสตร์ในการออกเสียงเพื่อการขับร้อง

การขับร้องนับว่าเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ต้องใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความหมาย อารมณ์ความรู้สึก และลีลาท่าทางของผู้ขับร้องแล้ว ฉะนั้น ผู้ที่ถ่ายทอดบทเพลงหรือนักร้องจึงต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดี ภาษาก็นับว่าเป็นหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับนักร้อง เนื่องจากบทเพลงร้องที่มีเนื้อร้องนั้นผู้ประพันธ์ต้องการที่จะนำเสนอเรื่องราวในบทเพลง ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกร่วมในบทเพลงและบทเพลงร้องส่วนใหญ่มักจะใช้ภาษาในการสื่อสาร ซึ่งภาษาที่ใช้ในการขับร้องนั้นมีหลายภาษา จากข้อมูลการสัมภาษณ์ และจากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนขับร้อง รวมถึงแบบฝึกหัดขับร้อง พบว่า ภาษาที่นิยมใช้ในบทเพลงขับร้อง ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาลี ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักสูตรของสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสัทศาสตร์ในการออกเสียงเพื่อการขับร้องเช่นหลักสูตรของ Manhattan School of Music (Course Catalog 2012-2013) ได้มีการระบุเป็นรายวิชา ได้แก่ รายวิชาการออกเสียงในภาษาอิตาลี (Italian Diction) รายวิชาการออกเสียงในภาษาอังกฤษ (English Diction) รายวิชาการออกเสียงในภาษาเยอรมัน (German Diction) รายวิชาการออกเสียงในภาษาฝรั่งเศส (French Diction) และหลักสูตรของ University of Wisconsin-Madison (University of Wisconsin - Madison, 2556 : online) ได้มีการระบุเป็นรายวิชากว้าง ๆ คือ รายวิชาการออกเสียงในภาษา (Diction) เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าในฐานะที่เป็นคนไทย และอยู่ในบริบทของสังคมไทยอีกภาษาหนึ่งที่มีความจำเป็นไม่น้อยไปกว่าภาษาอื่น ๆ คือ ภาษาไทย ผู้ขับร้องต้องฝึกฝนและพูดให้ชัดเจนเช่นกัน

สรุปได้ว่า ภาษาที่นิยมใช้ในการขับร้องเพลงคลาสสิก ประกอบด้วย 6 ภาษา ดังนี้ ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาลี ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน และภาษาไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเนื้อหาสาระในด้านหลักสัทศาสตร์เพื่อการขับร้องไปพัฒนาต่อในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาสาขา/สาขาวิชา ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไป (โดยเนื้อหาสาระผู้วิจัยนำเสนอในภาคผนวก ฉ)

6.1.3. ประเภทเสียงร้อง

เสียงร้องของมนุษย์นับว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ติดตัวมากับมนุษย์ทุกคน ซึ่งนับว่าเสียงร้องจัดเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์เพลงและสื่อความหมายได้ดีที่สุด เสียงร้องของมนุษย์มีการจัดแบ่งเป็นหลายประเภท เนื่องจากช่วงเสียงสูง - ต่ำ และคุณภาพของเสียงที่ต่างกัน โดยทั่วไปเสียงร้องสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เสียงโซปราโน (Soprano) เสียงอัลโต (Alto) ซึ่งเป็นระดับเสียงของผู้หญิง เสียงเทเนอร์ (Tenor) และเสียงเบส (Bass) ซึ่งเป็นระดับเสียง

ของผู้ชาย นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งประเภทของเสียงย่อยลงได้เป็น 6 ประเภท คือ เสียงของผู้หญิง ได้แก่ เสียงโซปราโน (Soprano) เสียงเมซโซ โซปราโน (Mezzo Soprano) เสียงอัลโต (Alto) และเสียงของผู้ชาย ได้แก่ เสียงเทเนอร์ (Tenor) เสียงบาริโตน (Baritone) และเสียงเบส (Bass) (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) ทั้งนี้ผู้วิจัยยังพบว่ามีความสอดคล้องกับ ดุษฎี พนมยงค์ (2547) ที่กล่าวถึงเสียงขับร้องของมนุษย์ ตามหลักสากล แบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ดังนี้ เสียงสูงของผู้หญิง หรือ เสียงโซปราโน (Soprano) เสียงต่ำของผู้หญิง หรือ เสียงอัลโต (Alto) เสียงสูงของผู้ชาย หรือ เสียงเทเนอร์ (Tenor) เสียงต่ำของผู้ชาย หรือ เสียงเบส (Bass) และนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ดวงใจ อมาตยกุล (2545) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้แยกเสียงนักร้องให้เรียบร้อยก่อนที่จะเริ่มทำการเรียนการสอน เพื่อให้รู้ช่วงเสียง และเทซitura (Tessitura) คือ ช่วงเสียงกลางของนักร้อง แต่ละคนที่มีความพอดี ช่วงเสียงที่ร้องสบาย เพื่อจัดเพลงให้ได้อย่างเหมาะสมกับระดับเสียงทั้ง 6 ระดับเสียง ได้แก่ เสียงโซปราโน (Soprano) เสียงเมซโซ โซปราโน (Mezzo Soprano) เสียงอัลโต (Alto) เสียงเทเนอร์ (Tenor) เสียงบาริโตน (Baritone) และเสียงเบส (Bass) ซึ่งเหมือนกับ ไชแสง ศุขวัฒน์ (2554) กล่าวว่า ในทางดนตรี ได้แบ่งเสียงขับร้องของผู้หญิงและผู้ชายเป็นฝ่ายละ 3 ประเภท ดังนี้ เสียงของผู้หญิงจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ เสียงโซปราโน (Soprano) เสียงเมซโซ โซปราโน (Mezzo Soprano) เสียงอัลโต (Alto) เสียงของผู้ชาย จากสูงไปต่ำ ได้แก่ เสียงเทเนอร์ (Tenor) เสียงบาริโตน (Baritone) และเสียงเบส (Bass)

นอกจากนี้ James McKinney (1994) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทของเสียงร้องที่นิยมนำมาใช้ในการจำแนกประเภทของเสียงร้อง ได้แก่ 1. ช่วงเสียง (Range) 2. ช่วงเสียงกลางหรือตำแหน่งช่วงเสียงที่ร้องสบาย (Tessitura) 3. คุณภาพของเสียงร้อง และเครื่องดนตรี (Timbre) 4. จุดเปลี่ยนของช่วงเสียง (Transition Point) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) และดวงใจ อมาตยกุล (2545) เพื่อให้ผู้สอนสามารถจำแนกประเภทเสียงร้องได้อย่างถูกต้องโดยสามารถพิจารณาได้จากหลักเกณฑ์ ดังกล่าว

จากข้อความข้างต้น ผู้วิจัยสรุปของการแบ่งประเภทเสียงได้ เป็น 2 ส่วน คือ ประเภทของเสียงร้อง และหลักการเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของเสียงร้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ ส่วนที่ 1. ประเภทของเสียงร้อง สามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเภท คือ เสียงโซปราโน (Soprano) เสียงเมซโซ โซปราโน (Mezzo Soprano) เสียงอัลโต (Alto) เสียงเทเนอร์ (Tenor) เสียงบาริโตน (Baritone) และเสียงเบส (Bass) ส่วนที่ 2. หลักการเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของเสียงร้อง มี 4 หลักเกณฑ์ ดังนี้ 1. ช่วงเสียง (Range) 2. ช่วงเสียงกลางหรือตำแหน่งช่วงเสียงที่ร้องสบาย (Tessitura) 3. คุณภาพของเสียงร้อง และเครื่องดนตรี (Timbre) 4. จุดเปลี่ยนของช่วงเสียง (Transition Point) ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้มาพัฒนาในส่วนของเนื้อหาสาขา/สาขาวิชา ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี

สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น (โดยเนื้อหาสาระผู้วิจัยนำเสนอในภาคผนวก ฉ)

6.1.4. การแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับการขับร้อง

การแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับการขับร้องเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อผู้ที่เรียนทาง ด้านการขับร้องเพื่อที่จะเสริมสร้างความมั่นใจในการแสดง หรือการนำเสนอผลงานบนเวที ทั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ที่กล่าวถึงทักษะการแสดงขั้นพื้นฐานในการขับร้อง ไว้ดังนี้

ดวงใจ อมาตยกุล (2545) กล่าวว่า การออกท่าทางมากเกินไปจะทำให้การขับร้อง ด้อยลง ท่าทางที่จะทำนั้นต้องมีการออกแบบไว้ล่วงหน้าและควรใช้ท่าทางที่ต้องเป็นการช่วยเสริมการ แสดง โดยควรใช้ท่าทางเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ในส่วนของ Clark, Mark Ross, (2002) กล่าวถึงทักษะ การแสดงที่สำคัญสำหรับนักร้อง คือ การร้อง การแสดง (Acting) และการเคลื่อนไหว (Movement) สำหรับ Jan Schmidt, (2003) กล่าวว่า นักร้องที่ดีควรมีการฝึกฝนตัวเองให้มีทักษะในการเล่น เปียโน (Study Piano) เพื่อที่จะสื่อสารกับนักเปียโน Accompaniment ผู้แต่งเพลงและผู้อำนวยเพลง ได้อย่างดี การแสดง (Acting) การเคลื่อนไหว (Movement) และ Gloria Rusch (1998) กล่าวถึง การเรียนการแสดงเป็นส่วนหนึ่งจะช่วยให้นักร้องมีทักษะและส่งผลให้สามารถแสดงบนเวทีได้อย่าง มั่นใจ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าในการจัดการเรียนการสอนการขับร้องของต่างประเทศเช่น หลักสูตรของการแสดงขับร้องของ Boston Conservatory (bostonconservatory, 2013 : online) New York University (NYU Steinhardt School of Culture, 2013 : online) เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปดังนี้ ผู้ที่ศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาคีตศิลป์ สากล ควรมีการเรียนการสอนในเรื่องทักษะการแสดงขั้นพื้นฐาน เพื่อที่จะนำความรู้ที่ได้มาเป็นประโยชน์ การแสดงหรือการนำเสนอผลงานบนเวที โดยเนื้อหาสาระผู้วิจัยเห็นว่าควรมีความครอบคลุมในเรื่อง ของการแสดง (Acting) การเคลื่อนไหว (Movement) ทักษะในด้านเครื่องดนตรี (เปียโน) และจาก การที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ในสาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สาขาดนตรีศึกษา จากทั้ง 3 สถาบัน (โดยเนื้อหาสาระผู้วิจัยนำเสนอไว้ในภาคผนวก จ) พบว่า มีรายวิชา วิชาประกอบดนตรี จำนวน 1 รายวิชา 2 หน่วยกิต บรรจุอยู่ในกลุ่มรายวิชา เอกเลือก ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยอีก 2 สถาบันไม่ปรากฏรายชื่อวิชาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือ สอดคล้องกับการเรียนการสอนด้านทักษะการแสดงดังกล่าวมาข้างต้น ในส่วนของข้อมูลของการ ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ ตำรา และการสัมภาษณ์ พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ ควรเพิ่ม เติมรายวิชาพื้นฐานด้านทักษะการแสดงให้กับผู้เรียนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา

คีตศิลป์สากล เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะของผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล ให้มีความพร้อมในด้านทักษะการแสดงมากยิ่งขึ้น

6.2 การสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล (Pedagogy)

การสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล จากตำรา เอกสาร หนังสือเพลง แบบฝึกหัด และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่ามีผู้กล่าวถึงกลวิธีการ สอนขับร้องไว้ดังนี้

ดวงใจ อมาตยกุล (2545) ได้กล่าวถึงทฤษฎีและการสอนขับร้องว่า การสอนในศตวรรษที่ 16 มีการสอนดนตรีพื้นฐาน สอนโน้ต บันไดเสียง คู่เสียง และจังหวะ ในศตวรรษที่ 18 มีการสอนการอ่าน ออกเสียงตัวโน้ตระบบโซลเฟจโจ การใช้แบบฝึกหัดสำหรับการฝึกหัดสำหรับการฝึกเปล่งเสียง การฝึกเปล่งเสียงขับร้องด้วยแบบฝึกหัดต่าง ๆ และในศตวรรษที่ 19 มีการใช้แบบฝึกหัดที่มีเทคนิค การใช้พลังในการขับร้อง ไปพร้อมกับบทเพลง

ฌอน เฟรย์ บอยทิม (Joan Frey Boytim, 2003) ได้กล่าวว่า นักร้องจะต้องพัฒนาเสียงร้อง ให้มีคุณภาพนักร้องควรฝึกออกเสียงร้องกับแบบฝึกหัดที่มีการร้องบนสระเพียง และที่มีทั้งภาษาบรรจุ ในอยู่ในแบบฝึกหัด

นอกจากนี้ ล็อตเต้ เลห์มานน์ (Lotte Lehmann, 1985) มีแนวคิดในการสอนที่เน้นให้ ผู้เรียนมีความเข้าใจบทเพลงอย่างลึกซึ้งเพื่อเป็นส่วนช่วยในการถ่ายทอดบทเพลงให้มีความอย่าง ไพเราะมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนในส่วนของการสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชา คีตศิลป์สากลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1. แบบฝึกหัดการขับร้อง (Exercise) 2. บทเพลงร้อง (Repertoire) ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเนื้อหาสาระในด้านการสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนใน สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ไปพัฒนาต่อในส่วนของเนื้อหาสาขา/สาขาวิชา ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นต่อไป (โดยเนื้อหาสาระผู้วิจัยนำเสนอในภาคผนวก ฉ)

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐาน คุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากลศึกษา ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวข้องกับมาตรฐานคุณวุฒิอยู่ไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาในหัวข้อที่น่าจะนำมาเชื่อมโยงกับงานวิจัย โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd) และหลักสูตร

อริยพร คุโรตะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย โดยทำการศึกษาศาภาพของหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา พัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทย และทำการตรวจสอบการใช้มาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้กล่าวถึงประเด็นอุดมศึกษาว่า จุดอ่อนที่สำคัญของอุดมศึกษาจะเกี่ยวข้องกับประเด็นเชิงคุณภาพ ทั้งคุณภาพของหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนอาจารย์ และขาดการวิจัยอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังได้กล่าวว่า การมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของหลักสูตรและการสอนเฉพาะของสาขาวิชาเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมและเข้าถึงคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ภายใต้มาตรฐาน

ศิริรัตน์ สุขชัย (2553) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาธุรกิจดนตรี/ดนตรีเชิงพาณิชย์ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่ามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาธุรกิจดนตรี/ดนตรีเชิงพาณิชย์ (มคอ.1) มีลักษณะของสาขาวิชาที่บูรณาการความรู้ด้านดนตรีกับความรู้หลักการธุรกิจเข้าด้วยกัน มีขอบเขตองค์ความรู้ประกอบด้วย ความรู้ดนตรี หลักการธุรกิจ และธุรกิจดนตรี คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ประกอบด้วยความรู้และทักษะในด้านดนตรีหลักการธุรกิจ ภาษา เทคโนโลยี มีทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา รู้และเข้าใจในหลักของอุตสาหกรรมดนตรี มีคุณธรรมจริยธรรมในการเป็นนักดนตรีและนักธุรกิจสร้างสรรค์ผลงานดนตรี และติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมาตรฐานผลการเรียนรู้มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรเป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ 2) ด้านความรู้ มีความรู้ในหลักการ ทฤษฎี และทักษะทางด้านดนตรี หลักการธุรกิจ และอุตสาหกรรมดนตรี 3) ด้านทักษะทางปัญญา สามารถคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นระบบและประยุกต์ศาสตร์ต่าง ๆ มาใช้ในการประกอบอาชีพได้ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รู้จักกาลเทศะ ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าใจบทบาทของผู้นำและผู้ตามการเป็นนักดนตรีและผู้ประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมดนตรีที่ดี 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความรู้และความสามารถในการบัญชีและการเงิน ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศสามารถปรับตัวในการใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ได้อย่างมีวิจารณญาณ

สุชาดา โสวัตร (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่ามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคีตศิลป์ไทยประกอบไปด้วยองค์ประกอบ

ทั้งสิ้น 19 ข้อ โดยมีการเน้นเนื้อหาสาระเฉพาะของสาขาวิชาศิลปศึกษา ในองค์ประกอบที่ 3 4 และ 5 ทั้งนี้ ในองค์ประกอบที่ 3 ลักษณะของสาขาวิชามีขอบเขตสาระด้านความหมายของสาขาวิชา องค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ในสาขา การเชื่อมโยงองค์ความรู้กับศาสตร์อื่นและแนวทางในการ ประกอบอาชีพ องค์ประกอบที่ 4 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา ที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีทักษะและความรู้ในวิชาชีพที่ชำนาญ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แสวงหา ความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและประยุกต์ใช้ความรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพื่อ การอนุรักษ์วิชาชีพบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และองค์ประกอบที่ 5 มาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเรียนรู้แนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) การเรียนรู้และเข้าใจในหลักการหรือทฤษฎีในวิชาชีพรวมถึงบริบท ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ 3) การเรียนรู้วิธีการคิด วิเคราะห์องค์ความรู้ในวิชาชีพและบูรณาการกับ การวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การเรียนรู้และปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงาน ในวิชาชีพร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ 5) การเรียนรู้องค์ความรู้ในวิชาชีพอย่างเป็นระบบ และประยุกต์ใช้ความรู้ที่ทันสมัยในการสื่อสารแก่สังคมและพัฒนาวิชาชีพ 6) การเรียนรู้กระบวนการ ในการปฏิบัติทักษะวิชาชีพศิลปศึกษาบนพื้นฐานหลักการวิชาชีพได้อย่างชำนาญ

รายงานการวิจัย เรื่อง โครงการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 2554) ผลการวิจัยครั้งนี้ได้มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) สำหรับสาขาวิชาและวิชาเอก ประเภทสามัญศึกษา วิชาเอกเดี่ยว จำนวน 17 วิชาเอก วิชาเอกคู่ จำนวน 20 รายวิชาเอก พร้อมด้วยตัวอย่างรายละเอียดของหลักสูตร 1 วิชาเอก ตัวอย่างรายละเอียดของรายวิชา 1 รายวิชา และตัวอย่างรายละเอียดของประสบการณ์ ภาคสนาม 1 รายวิชา

มาตรฐานคุณวุฒิฯ ที่พัฒนาขึ้นนี้มีสาระสำคัญประกอบด้วยมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านจะกระจายอยู่ใน โครงสร้าง หลักสูตร 2 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะด้าน ทั้งที่เป็น วิชาชีพครูและวิชาเอก ทั้งนี้การวิจัยได้มีการเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) ควรใช้ มาตรฐานคุณวุฒิฯ โดยคำนึงถึงหลักการของการมีเอกลักษณ์สถาบัน 2) ควรใช้มาตรฐานคุณวุฒิฯ ใน การพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 3) ควรใช้มาตรฐานคุณวุฒิฯ ไปใช้ในการปรับปรุงระบบใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพของคุรุสภา

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ปรกรณ์ รอดช้างเผื่อน (2532) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษา เรื่อง การรับรู้ของบัณฑิต อาจารย์และผู้บังคับบัญชาต่อคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากภาคดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าคุณภาพของบัณฑิต เมื่อพิจารณาจากคุณลักษณะที่กำหนดในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกพิจารณาตามคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และเอื้อต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาลักษณะย่อยของคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ พบว่า บัณฑิตมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในลักษณะย่อยของคุณลักษณะด้านที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน พบว่า บัณฑิตมีความสามารถด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง และมีคุณสมบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก

ศุภชัย จันทร์สุวรรณ และคณะ (2548) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร โดยศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของบัณฑิต อาจารย์ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าบัณฑิต อาจารย์ และผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านเทคนิคปฏิบัติ และด้านคุณธรรม ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ บัณฑิตต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและอาชีพที่สอดคล้องกับโปรแกรมวิชาที่ศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของสังคม ความดี ความงามที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชาติ มีความรู้ในกฎ ระเบียบ และขั้นตอนการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถให้บริการทางวิชาการแก่ผู้อื่นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ มีความรู้ ความเข้าใจในความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี อันจะมีผลต่อการพัฒนาคน และสังคม มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นและชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการ เพื่อการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ

2. ด้านเทคนิควิธีปฏิบัติบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจำเป็นต้องมี ความสามารถในการประยุกต์ทฤษฎีและหลักการไปสู่การปฏิบัติงานในอาชีพ หน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความสามารถในการกำหนดแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศและสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาโดยใช้หลักและเหตุผล สามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สามารถสาธิต และแนะนำ การปฏิบัติงานให้แก่ผู้ร่วมงานได้ สามารถประสานงานเพื่อการปฏิบัติงานระหว่างเพื่อนร่วมงานหรือ

หน่วยงานภายนอก สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและหน่วยงานได้มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง

3. ด้านคุณธรรม บัณฑิตจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความรับผิดชอบต่อตนเองครอบครัวและชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่วไป ตรงต่อเวลา ประหยัด มีความประณีตในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

มานพ ทับทิมเมือง (2544) ได้ทำการวิจัยในหัวข้อ คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมุ่งศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 5 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ด้านความมีระเบียบวินัย 4) ด้านความรับผิดชอบ 5) ด้านการปรับตัว ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน และบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ทั้ง 5 ด้าน มีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ และด้านการปรับตัว อยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ผู้สอนจำนวน 44 คน กับบัณฑิตจำนวน 78 คน พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายภาพพบว่า ด้านความรู้ ด้านการปรับตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (3) เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ ผู้สอนและบัณฑิตที่มีเพศต่างกัน คือ อาจารย์ผู้สอนและบัณฑิตชาย จำนวน 23 คน อาจารย์ ผู้สอนและบัณฑิตหญิง จำนวน 99 คน พบว่า ทั้งในภาพรวมและแต่ละรายด้านมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

กรกัญญา ราชพลสิทธิ์ (2549) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่เป็นจริงของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับมากที่สุด 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 4 การพัฒนาการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง และมาตรฐานที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน อยู่ในระดับมาก 10 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพครู อยู่เสมอ มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 7 รายงานผลพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน มาตรฐานที่

11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และมาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ 2) คุณลักษณะที่เป็นจริงของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยรวมภาพอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับมาก 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและอยู่ในระดับปานกลาง 11 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 4 การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 7 รายงานผลพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และมาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ 3) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และที่เป็นจริงของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยภาพรวม และรายมาตรฐานทุกมาตรฐานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

8.1 แนวทางการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการศึกษาของชาติ โดยนำข้อมูลด้านมาตรฐานคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขและมาตรฐานการอุดมศึกษาโดยนำข้อมูลด้านมาตรฐานคุณภาพบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าว

8.2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HEd)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมาใช้เป็นแนวคิดหลักในการจัดทำวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดด้านโครงสร้างและองค์ประกอบ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของระดับที่ 2 ปริญญาตรี มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา (มคอ.1) มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

8.3 มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษากำหนด

ในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ฉะนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดโครงสร้างหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ประกอบกับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยนำแนวคิดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรเพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติต่อไป

8.4 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

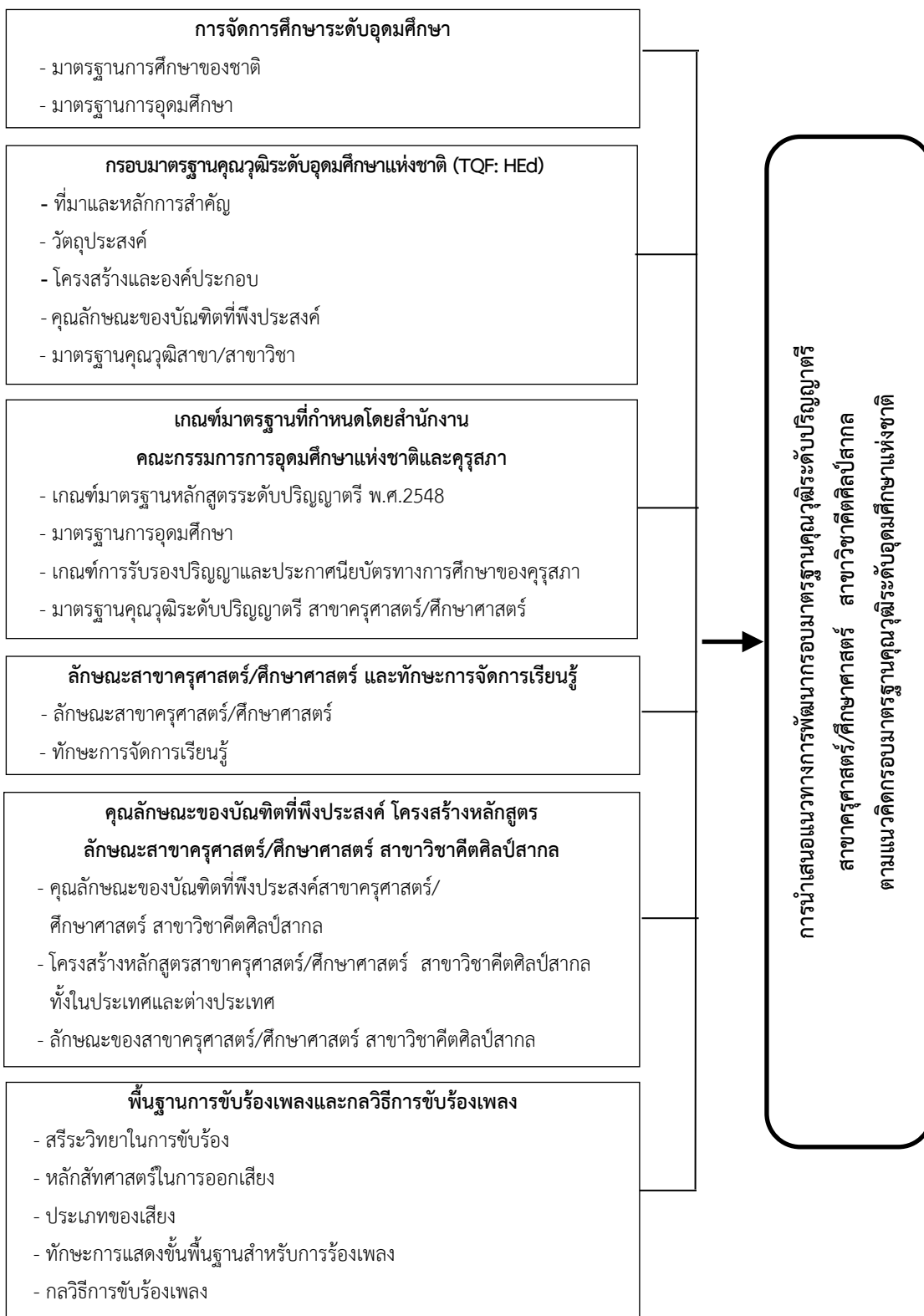
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้ของมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อที่จะนำข้อมูลหรือแนวทางมาพัฒนางานวิจัยในด้านการจัดการเรียนรู้ทางด้านศิลปศึกษา

8.5 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการผลิตบัณฑิตในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา รวม 3 สถาบันอุดมศึกษา คือ สาขาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาดูริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และแขนงวิชาศิลปศึกษา สาขาดนตรีศิลปศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทั้ง 3 สถาบันอุดมศึกษา เป็นสถาบันที่มุ่งเน้นการผลิตบุคลากรทางการศึกษาด้านดนตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร และนิสิต/นักศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิ

สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา ด้านของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มาตรฐานผลการเรียนรู้และโครงสร้างหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และในส่วนลักษณะสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องลักษณะเฉพาะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา โดยเฉพาะ คือ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรและลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวม โดยนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยในรูปแบบแผนภาพ ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodologies) แบบวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) ซึ่งผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 7 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 พัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นที่ 7 ปรับปรุง สรุป อภิปรายผล นำเสนองานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบวิธีดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดตามแผนภาพ
ต่อไปนี้

กรอบวิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแบบแบ่งชั้น

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บข้อมูลประกอบด้วย

- การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis)
- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ที่ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารในหัวข้อ

-โครงสร้างและหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

-ปรัชญาและวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

-การจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา

-วิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในหัวข้อ

-คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้สอนในหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา นิสิต/นักศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านศิลปศึกษา

-โครงสร้างหลักสูตร และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต้องเรียนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี จากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้สอนในหลักสูตรสาขาครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

ขั้นที่ 5 พัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบวิธีการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบคุณภาพของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 7 ปรับปรุง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิสรุป และอภิปรายผล พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ฉบับสมบูรณ์

แผนภาพที่ 3.1 กรอบวิธีการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการกำหนดกรอบและแนวทางการวิจัย โดยแบ่งหัวข้อดังนี้

1.1 มาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย

มาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษา

1.2 กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF: HEd) ประกอบด้วย ที่มาและหลักการสำคัญ วัตถุประสงค์ โครงสร้างและองค์ประกอบ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา

1.3 มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แห่งชาติกำหนด ประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548

1.4 ลักษณะของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ลักษณะของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาศิลป์สากล จากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) สาขาวิชาดนตรีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3) แขนงวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษาศาสตร์ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ขั้นที่ 2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

2.1 ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตศิลป์สากล จำนวน 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการเชิญผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

2.1.1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านจิตศิลป์สากล

2.1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในด้านจิตศิลป์สากล ไม่ต่ำกว่า 10 ปี

2.2 คณาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้สอนในสาขาศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล จากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดทำการในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สาขาวิชาจิตศิลป์สากล จาก 3 สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3) แขนงวิชาจิตศิลป์สากล สาขาวิชาดนตรีจิตศิลป์สากลศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน

2.3 นิสิต/นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล จากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล จากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3) แขนงวิชาจิตศิลป์สากล สาขาวิชาดนตรีจิตศิลป์สากลศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ รวมทั้งสิ้น 34 คน

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีคุณภาพและน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า ในส่วนวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) การเก็บข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ โดยที่ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร

- ขั้นที่ 1 กำหนดขอบเขตและรูปแบบของแบบวิเคราะห์เอกสาร ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย
- ขั้นที่ 2 สร้างแบบวิเคราะห์เอกสารตามขอบเขตที่กำหนด
- ขั้นที่ 3 นำเสนอแบบวิเคราะห์เอกสารให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง
- ขั้นที่ 4 ปรับปรุง แก้ไขแบบวิเคราะห์เอกสารตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจึงนำไปใช้เก็บข้อมูล

3.1.2 แบบสัมภาษณ์

- ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่จะใช้เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่ มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชา ลักษณะของสาขาศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ สาขาวิชา คีตศิลป์สากล โครงสร้างหลักสูตรสาขาศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล
- ขั้นที่ 2 กำหนดประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัย
- ขั้นที่ 3 นำเสนอแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง
- ขั้นที่ 4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด และปลายเปิด

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ 2 วิธี คือ 1) วิธีการสัมภาษณ์เดี่ยว (Individual Interview) และ 2) วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Grouped Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มในการสัมภาษณ์เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

3.2.1 ผู้เชี่ยวชาญในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล จำนวน 3 ท่าน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เดี่ยว (Individual Interview) ได้แก่

- 1) รองศาสตราจารย์ พิงจิตต์ สวามิภักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์สากล
- 2) อาจารย์จุรี ทรงสกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์สากล
- 3) อาจารย์วณิ ลัดดาภรณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์สากล

3.2.2 คณาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้สอนในหลักสูตรในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล จำนวน 3 ท่าน จากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เดี่ยว (Individual Interview) ได้แก่

- 1) อาจารย์วีวรรณ โทนชัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) อาจารย์วุฒิพันธ์ พงษ์ชนเลิศ มศว. ประสานมิตร
- 3) อาจารย์มานิต ธวัชเศรษฐกุล สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.2.3 นิสิต/นักศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สาขาวิชาศิลปศึกษา 34 คน จาก 3 สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3) แขนงวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาดนตรีศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มแบบเจาะจง (Grouped Interview)

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ในการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปประเด็นจากการเก็บข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ตารางการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

หัวข้อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร	แหล่งที่มาของข้อมูล	สิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์
1.คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา	เอกสาร งานวิจัย และหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ในประเทศ	-คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา -มาตรฐานผลการเรียนรู้สาขาสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา
2.โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สาขาวิชาศิลปศึกษา	เอกสาร งานวิจัย และหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ในประเทศ	-โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา -มาตรฐานผลการเรียนรู้สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

หัวข้อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากเอกสาร	แหล่งที่มาของข้อมูล	สิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์
3.ปรัชญา และวิสัยทัศน์วัตถุประสงค์ ของมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการศึกษา ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล	เอกสาร งานวิจัย และหลักสูตรสาขา สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา จิตศิลป์สากล ในประเทศ	-ปรัชญาและวัตถุประสงค์สาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา จิตศิลป์สากล -คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา จิตศิลป์สากล
4. การจัดการเรียนการสอนสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา จิตศิลป์สากล	เอกสาร งานวิจัย และหลักสูตรสาขา จิตศิลป์สากลในประเทศ	-ลักษณะการจัดการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ และลักษณะเฉพาะ พื้นฐานของการจัดการเรียนการสอน สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สาขาวิชา จิตศิลป์สากล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปประเด็น ลักษณะของสาขาวิชา
คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มาตรฐานผลการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระสำคัญใน
สาขาวิชาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้สอนในหลักสูตร
และนิสิต/นักศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล

ขั้นที่ 5 พัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์ สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในขั้นที่ 4 มาจัดทำเป็นร่างมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และกรอบ
แนวคิดการวิจัย

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบคุณภาพของเอกสาร

ผู้วิจัยส่งเอกสาร (ฉบับร่าง) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้กับผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของ
วิทยานิพนธ์ เรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

แสดงความคิดเห็น และวิพากษ์ประเด็นต่าง ๆ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติที่สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

ขั้นที่ 7 ปรับปรุง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิต ศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัยนำข้อมูล แนวคิด และทรศนะที่ได้จากการสัมมนาไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ จากนั้นทำการสรุป และอภิปรายผล พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางมาตรฐานระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 8 นำเสนอ

นำเสนอมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย เรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยนำเสนอประเด็นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (19 องค์กรประกอบ)

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ตอนที่ 3 นำเสนอมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ (มคอ.1) ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยนำเสนอประเด็นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ในงานวิจัย เรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่งข้อมูลคือการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางสรุปประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์และแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากรอบคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาขาศิลปะสาขาศิลปะ โดยผู้วิจัยเรียงลำดับตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 19 องค์กรประกอบ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ตารางสรุปประเด็นการวิเคราะห์ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กับแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล

แนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ 19 องค์ประกอบ	แหล่งข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์	
	การวิเคราะห์เอกสาร	การสัมภาษณ์
ชื่อองค์ประกอบ		
1. ชื่อมาตรฐานคุณวุฒิ	✓	
2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา	✓	
3. ลักษณะของสาขาวิชา	✓	✓
4. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	✓	✓
5. มาตรฐานผลการเรียนรู้	✓	✓
6. องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง	✓	
7. โครงสร้างหลักสูตร	✓	✓
8. เนื้อหาสาระสำคัญในสาขาวิชา	✓	✓
9. กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้	✓	
10. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้	✓	
11. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้	✓	
12. คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน	✓	
13. ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ	✓	
14. แนวทางพัฒนาอาจารย์	✓	
15. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอน	✓	
16. การนำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาสู่การปฏิบัติ	✓	
17. การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานฯ	✓	
18. รายชื่อและหน่วยงานของคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์ สากล	✓	
19. ภาคผนวก	✓	

จากตารางพบว่า การพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ 19 องค์ประกอบ โดยในองค์ประกอบที่ 3 ลักษณะของสาขาวิชาองค์ประกอบที่ 4 คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ องค์ประกอบที่ 5 มาตรฐานผลการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 7 โครงสร้างหลักสูตร และองค์ประกอบที่ 8 เนื้อหาสาระสำคัญในสาขาวิชา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งข้อมูล คือ จากการวิเคราะห์เอกสาร และจากการสัมภาษณ์ ส่วนองค์ประกอบที่ 1 ชื่อมาตรฐานคุณวุฒิ องค์ประกอบที่ 2 ชื่อปริญญาและสาขาวิชา องค์ประกอบที่ 6 องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่ 9 กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 10 การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 11 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 12 คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 13 ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ องค์ประกอบที่ 14 แนวทางพัฒนาอาจารย์ องค์ประกอบที่ 15 การประกันคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 16 การนำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 17 การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานฯ องค์ประกอบที่ 18 รายชื่อและหน่วยงานของคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา และ องค์ประกอบที่ 19 ภาคผนวก โดยทั้ง 14 องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอเสนอ โดยเรียงตามลำดับตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทั้ง 19 ข้อ ดังนี้

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา (มคอ.1)

1. ชื่อสาขา/สาขาวิชา

องค์ประกอบที่ 1 ชื่อสาขา/สาขาวิชา คือ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหลักสูตรดนตรีศึกษา ในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งมีชื่อสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ตารางชื่อหลักสูตรสาขา สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา

รายชื่อสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เปิดสอนในหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา		ชื่อหลักสูตร/สาขาวิชา/แขนงวิชา
ประเทศไทย	1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
	2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา
	3. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา แขนงวิชาคีตศิลป์สากล
ต่างประเทศ	4. University of Michigan	Music Education
	5. New York University	Music Education
	6. University of Sydney	Music Education

จากตาราง พบว่าชื่อของหลักสูตรในประเทศไทยมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป คือ ครุศาสตรบัณฑิต การศึกษาศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตรบัณฑิต แต่ในส่วนชื่อหลักสูตรของต่างประเทศจะใช้คำเดียวกัน คือ Music Education ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ชื่อของสาขาวิชาที่ครอบคลุมและมีความชัดเจน เพื่อนำมากำหนดในชื่อสาขาวิชาที่ใช้ในมาตรฐาน คือ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา

2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

องค์ประกอบที่ 2 ชื่อปริญญาและสาขาวิชา ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง หลักเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2549 ได้กำหนดมาตรฐานในการตั้งชื่อปริญญาว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้วให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้น ในกรณีที่ปริญญาใดยังมีได้กำหนดชื่อไว้พระราชกฤษฎีกา หรือกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาให้ใช้ชื่อตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับชื่อปริญญา และสาขาวิชา โดยสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ตารางชื่อปริญญาและสาขาวิชา

สถาบัน/คณะ	ชื่อหลักสูตร/ชื่อสาขาวิชา	ชื่อปริญญา/สาขาวิชา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์	หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา Bachelor of Education Program in Music Education	ครุศาสตรบัณฑิต ค.บ.
		Bachelor of Music Education B. Ed.
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา Bachelor of Education Program in Arts Education	การศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา) กศ.บ. (ศิลปกรรมศาสตร์ศึกษา)
		Bachelor of Education (Arts Education) B. Ed. (Arts Education)
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คณะศิลปศึกษา	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ สากลศึกษา Bachelor of Education Program in Western Music Education	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา) ศษ.บ. (ดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา)
		Bachelor of Education (Western Music Education) B.Ed. (Western Music Education)

จากตารางพบว่า ชื่อปริญญาและสาขาวิชาที่เปิดทำการเรียนการสอนในประเทศไทยนั้น มีอยู่ 3 รูปแบบการศึกษา คือ ครุศาสตรบัณฑิต การศึกษาศาสตรบัณฑิต และศึกษาศาสตรบัณฑิต ทั้งนี้พบว่ารายละเอียดในแต่ละหลักสูตรมีลักษณะของสาขาวิชาที่เน้นการศึกษาในลักษณะของศาสตร์เชิงประยุกต์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ จากการวิเคราะห์หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2549 พบว่าชื่อปริญญาควรอยู่ในประเภทปริญญาวิชาชีพ และลักษณะของสาขาวิชาควรจัดอยู่ในประเภทศึกษาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education : B.Ed.) ซึ่งมุ่งศึกษาสาระและวิธีการของศาสตร์สาขานั้น ๆ เป็นหลักดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรใช้ชื่อปริญญา และสาขาวิชาดังนี้

ชื่อภาษาไทย ศึษาศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ศษ.บ. (ดนตรีศึกษา)

ชื่อภาษาอังกฤษ Bachelor of Education (Music Education)

B.Ed. (Music Education)

3. ลักษณะของสาขา/สาขาวิชา

องค์ประกอบที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล จากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ในหัวข้อการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ โดยผู้วิจัย ได้ศึกษาจากรายงานวิจัย เรื่องการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 2554 ในหัวข้อลักษณะของสาขา เอกสารหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาเอกดนตรี รวมถึงเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากนี้ผู้วิจัยยังได้รวบรวมข้อมูลจาก การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ คณาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาในสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีดังนี้

“...ลักษณะเฉพาะของนักศึกษาที่เรียนเอกคีตศิลป์สากล ควรจะต้องมีความสามารถ
! หลายอย่าง เพราะว่าเขาอาจไม่ได้จบไปสอนเฉพาะร้องเพลงอย่างเดียวเค้าต้อง
! ไปสอนในกลุ่มสาระฯ ดังนั้นต้องรู้รอบ เช่นเทคนิคการสอนดนตรี การควบคุม
! ชั้นเรียน ควบคุมนักเรียน สอนดนตรีอย่างไรให้นักเรียนรู้สึกว่ามันสนุก ไม่เครียด...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, สัมภาษณ์เมื่อ 14 มีนาคม 2554

! “...ควรที่จะต้องรู้จัก รู้จริงในด้านการสอนด้านคีตศิลป์ (การร้องเพลง) นอกจากนี้
! ต้องรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ที่หลากหลาย ในการสอน มีจิตวิทยาในการสอนที่ดี
! ต้องรู้จักวางแผนการสอนรู้ว่าสอนเด็กควรสอนอย่างไร สอนเด็กโตต้องสอน
! อย่างไร เพราะเราบอกไม่ได้ว่าเค้าต้องสอนเด็กระดับใด แต่ที่แน่ ๆ เราต้องเตรียม
! ความพร้อมให้เขา...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, สัมภาษณ์เมื่อ 16 มีนาคม 2554

! “...ลักษณะเฉพาะในการศึกษาเอกคีตศิลป์ คงต้องรู้และเข้าใจในด้านการขับร้องเพลง
! รวมไปถึงทฤษฎีดนตรี และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเช่นวิธีการสอนดนตรี ดนตรีเด็กใน
! แต่ละช่วงอายุ เช่นถ้าเด็กเล็กจะแตกต่างอย่างไร เด็กมีปัญหาอย่างไร จะทำอย่างไร
! ต้องรู้จักแก้ปัญหาให้ได้ จะต้องประยุกต์ใช้สื่อต่างๆ รอบตัว ต้องวางแผนการสอน
! ให้ดี สอนให้เด็กรักดนตรี บริหารจัดการชั้นเรียนให้เป็น...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554

! “...ลักษณะเฉพาะต้องคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการร้อง ด้านดนตรี
! หรือการสอน ส่วนพื้นฐานที่จำเป็นของนักศึกษาคือเรียนไปเป็นครู ต้องมีพื้นฐาน
! ด้านการสอน ต้องพร้อมรอบด้านเล่นเครื่องดนตรีได้ สามารถสอนเครื่องดนตรีได้
! ด้วย นอกนั้นคือการวางแผนในด้านการสอน การควบคุมห้องเรียน การแก้ปัญหา
! เฉพาะหน้า ทำแผนการสอนได้ ประมาณนี้...”

อาจารย์คนที่ 1, สัมภาษณ์เมื่อ 9 มีนาคม 2554

! “...ลักษณะเฉพาะต้องรู้จักแก้ปัญหา และจัดการเรียนการสอนเป็นโดยเฉพาะการ
! สอนนักเรียนในชั้นเรียน จะต้องสอนได้ ทำแผนได้รู้จักใช้ความรู้ที่เรียนมานานมา
! ประยุกต์ ถ้าสอนนักเรียนที่บกพร่องได้ด้วยยิ่งดี เพราะตรงนี้มีนักเรียนขาดบุคลากร
! พอเจอนักเรียนบกพร่อง ลำบากไม่ยอมสอน จำเป็นมากนะ ในหลักสูตรไม่ค่อยมี
! สอน เป็นช่องว่างพอสมควร...”

อาจารย์คนที่ 2, สัมภาษณ์เมื่อ 10 มีนาคม 2554

! “...ลักษณะเฉพาะ คงต้องมีหลายๆ ส่วนประกอบกันเช่นความสามารถในการแสดง
! ความสามารถในการสอนดนตรี มีทักษะทางภาษาที่ดี มีความรู้ทางด้านดนตรี
! ประวัติ การเรียบเรียงเสียงประสาน แบบเป็นองค์รวมอันนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น
! สมรรถนะของครูดนตรีทั่ว ๆ ไปเลยก็ว่าได้นอกจากนี้ คงต้องรู้จักแก้ไขปัญหา
! เฉพาะหน้าได้ ส่วนสิ่งที่สำคัญคือ การเล่นเปียโน ต้องเล่นได้ ถ้าเล่นไม่ได้จะไป
! สอนก็ลำบาก ภาษานี้เป็นอะไรที่สำคัญถ้าภาษาอ่อน แขนงๆ เพราะร้องไม่ได้ร้อง
! ภาษาอังกฤษอย่างเดียว ร้องหลายภาษาถ้าพื้นฐานไม่ได้ จบเลย...”

อาจารย์คนที่ 3, สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปเป็นลักษณะของ
สาขาวิชาคีตศิลป์สากล เป็นศาสตร์ที่บูรณาการความรู้ทางด้านคีตศิลป์สากลกับความเป็นครูโดย
ทั้ง 2 ศาสตร์ ประกอบไปด้วยความรู้ทางด้านทฤษฎี และความรู้ด้านปฏิบัติ ในส่วนของขอบเขต
องค์ความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. ลักษณะของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับศิลปะและจิตวิทยาการสอน
หรือการจัดการเรียนรู้ การผลิตครูใหม่ หรือการเตรียมครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการ
รวมทั้งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการให้เป็นบุคลากรทางวิชาชีพในการจัดการ
ศึกษาทุกระดับทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย หรือการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ

การจัดการศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วยวิชาครู และวิชาเอกที่จะสอนทั้งในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการซึ่งเชื่อมโยงและบูรณาการกับสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาคนในวัยเรียนและนอกรั้วเรียนให้มีคุณภาพและสามารถพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

2. ลักษณะของสาขาวิชาคีตศิลป์สากลเป็นศาสตร์การสอนร้องเพลง คือ เป็นศาสตร์การสอนร้องเพลง ศึกษาเทคนิคการใช้เสียงเพื่อใช้ในการร้องเพลงให้ถูกต้องและสามารถปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ การสอนร้องเพลงต้องครอบคลุมทุกด้านของการร้องตั้งแต่กระบวนการทางสรีระวิทยาของกระบวนการสร้างเสียงร้องไปจนถึงศิลปะในการตีความบทเพลงจากประเภทของเพลงที่แตกต่างกันหรือต่างยุคต่างสมัยกัน ดังนั้น ขอบเขตของการศึกษาจะประกอบไปด้วย การศึกษาด้านกายวิภาคศาสตร์และสรีระวิทยาของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางกายภาพของการร้องเพลง การหายใจและการกักเก็บลมสำหรับการร้องเพลง ทำท่างในการร้องเพลงการออกเสียง ความก้องกังวานของเสียง (การกำทอนของเสียง) วิธีการออกเสียง สระ และเสียงที่เปล่งออกมา (การออกเสียงให้ชัด) ตำแหน่งหรือระดับของเสียง *Sostenuto* และ *Legato* สำหรับการร้อง รวมไปถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ของการร้องเพลง เช่น การขยายช่วงเสียง คุณภาพของเสียง *Vibrato* การดูแลสุขภาพของเสียงและอาการผิดปกติของเสียงที่เกิดจากการร้องเพลง รูปแบบของการร้องเพลง เช่น การเรียนเพื่อร้อง Opera หรือ ศิลปะการออกเสียงในเพลง หลักสัทศาสตร์และการจำแนกเสียง

ดังนั้น สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล จึงเป็นศาสตร์ที่มีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์กับศาสตร์ในการสอนร้องเพลงแบบคลาสสิก ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หมวตวิชาครูทั่วไป ได้แก่กลุ่มวิชาชีพรู คือ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอน ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการสอน และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยสหวิทยาการ หมวตวิชาครูดนตรี ได้แก่ กลุ่มวิชาครู ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนดนตรี ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการสอนดนตรี หลักสูตรดนตรี พฤติกรรมการเรียนรู้การสอนดนตรี สัมมนาดนตรี กลุ่มวิชาเอก ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนดนตรีทั่วไป และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลป์การสอนคีตศิลป์สากล

2. ความรู้ในด้านดนตรี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ด้านเนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี ด้านคีตศิลป์สากล

3. ทักษะด้านภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก ได้แก่ ภาษาอิตาลี ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ ภาษาละติน และภาษาไทย

4. ทักษะด้านการแสดง ได้แก่ ทักษะด้านการแสดงละครเพลง และอุปรากร (เดี่ยวและกลุ่ม) ทักษะการตีความบทเพลง

4. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

องค์ประกอบที่ 4 คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์นั้น ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในหัวข้อการเรียนรู้ และมาตรฐานผลการเรียนรู้ของประเทศไทย หัวข้อมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับที่ 2 ปริญญาตรี หัวข้อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์แต่ละระดับคุณวุฒิ หัวข้อการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาจากเอกสารมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการอุดมศึกษาแห่งชาติ และหัวข้อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จากรายงานวิจัย เรื่อง การจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 2554 รวมถึงเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมประกอบกับข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล

โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ ดังนี้

“...ต้องมีวินัย และต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม การศึกษามีการพัฒนา ครูคนตรีก็ต้องมีการพัฒนา และพร้อมจะยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ต่างๆ มาใช้ในการเรียนการสอน ได้เป็นอย่างดี สิ่งที่สำคัญอีกอย่างคือมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูคนตรีในยุคปัจจุบัน...”

อาจารย์คนที่ 1, สัมภาษณ์เมื่อ 9 มีนาคม 2554

“...จะต้องรู้จักอดทน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน มีเหตุมีผลอยู่บนความถูกต้อง ในส่วนทักษะในการปฏิบัติก็ต้องดี ทฤษฎีก็ต้องดีด้วย ควบคู่กันไป และยังสามารถนำสิ่งรอบตัวมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ต้องรู้รอบ แสวงหาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ เพราะเดี๋ยวนี้มันเร็วต้องตามเด็กให้ทัน ...”

อาจารย์คนที่ 2, สัมภาษณ์เมื่อ 10 มีนาคม 2554

“...มีความกล้าแสดงออก การเรียนรู้เดี๋ยวนี้ครูต้องเป็นผู้นำ นำให้เด็กรู้จักแสวงหา
ความรู้โดยแสดงตัวเป็นตัวอย่างที่ดี มีความรู้ทั้งด้านวิชาการ และด้านปฏิบัติ รู้วิธีการ
แก้ไขปัญหา รู้ว่าจะสอนเด็กอย่างไร ภาษาก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะต้องใช้ในการสอนใน
การร้องเพลง ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ อิตาลี ฝรั่งเศส เยอรมัน ละติน และภาษาไทย
และยังต้องมีประสบการณ์ในด้านการแสดงไม่ว่าจะเป็นละครเพลง หรือ อุปรากร ทั้ง
เดี่ยวและกลุ่ม ...”

อาจารย์คนที่ 3, สัมภาษณ์เมื่อ 15 มีนาคม 2554

“...จำเป็นต้องมีความรู้ที่คู่คุณธรรม ก็คือ ความขยันหมั่นเพียร มีวินัยในการฝึกซ้อม
มีความรับผิดชอบ และซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1, สัมภาษณ์เมื่อ 14 มีนาคม 2554

“...มีความภูมิใจในอาชีพของตนเอง ทำงานอย่างมีความสุข ต้องมีความใฝ่รู้ และพัฒนา
ตนเองตลอดเวลา ต้องเป็นคนที่มีความคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพและ
ต้องมีวินัยในการทำงาน...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2, สัมภาษณ์เมื่อ 16 มีนาคม 2554

“...มีจิตสำนึกที่ดี มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ อดทน ทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ต้องมีความรอบรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย
มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต้องสอนเก่ง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎี
และปฏิบัติ ต้องมีพื้นฐานทางด้านภาษาที่ดี รวมถึงต้องรู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมตะวันตก
เพื่อให้เข้าใจในความหมาย นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้ในเรื่องการแสดง ...”

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3, สัมภาษณ์เมื่อ 21 มีนาคม 2554

จากการสัมภาษณ์และการรวบรวมข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นคุณลักษณะของ
บัณฑิตที่พึงประสงค์ ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากลได้ดังนี้

มีคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ตลอดจนมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความรับผิดชอบต่อ
ต่อวิชาการและวิชาชีพ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งทำงานร่วมกันกับผู้เรียนและ
ผู้ร่วมงานสามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา สามารถได้แย้งแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ มีความสามารถในการพิจารณาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีการบูรณาการศาสตร์แบบสหวิทยาการและพหุวิทยาการเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของศาสตร์ทั้งหลาย โดยมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสมรรถนะของตนอยู่เสมอ

5. มาตรฐานผลการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 5 มาตรฐานผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลในด้านมาตรฐานผลการเรียนรู้จากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในหัวข้อการเรียนรู้และมาตรฐานผลการเรียนรู้ของประเทศไทย หัวข้อมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับที่ 2 ปริญญาตรี หัวข้อปัจจัยความสำเร็จที่จำเป็นต่อการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน และหัวข้อในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับ รวมถึงรายงานการวิจัย เรื่องการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 2554 มาใช้เป็นหลักในการพัฒนา โดยมีการศึกษามาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้นในหัวข้อมาตรฐานผลการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในด้านจิตศิลป์สากล อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาจิตศิลป์สากล โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ซึ่งประกอบไปด้วยกัน 7 ด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1 แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละ

1.2 สามารถจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครูเชิงสัมพันธ์ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น และประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

2. ด้านความรู้

2.1 มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไปในวิชาชีพครู และวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาจิตศิลป์สากล อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและเป็นระบบ

2.2 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีด้านจิตศิลป์สากลด้านภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก รวมถึงความรู้ความเข้าใจในด้านหลักการแสดงดนตรี โดยนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ และบูรณาการกับโลกแห่งความเป็นจริง

2.3 มีความเข้าใจในความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านของวิชาชีพเฉพาะสาขา

วิชาคีตศิลป์สากลอย่างลึกซึ้ง ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัย และการวิจัยในการต่อยอดความรู้ ในวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาคีตศิลป์สากล

2.4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู และวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาคีตศิลป์สากลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานการวินิจฉัยแก้ปัญหา และทำการวิจัยเพื่อพัฒนางาน พัฒนางองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

3.2 สามารถคิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออกและนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ

3.3 มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์และการพัฒนาศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมีนวัตกรรม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และทางสังคม

4.2 มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์

4.3 มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 มีความไวในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติหรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูด และภาษาเขียน อันมีผลให้สามารถเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็น ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

5.2 มีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5.3 มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

6.1 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์

6.2 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม

6.3 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปะสาขาลอย่างบูรณาการ

7. ด้านการปฏิบัติทางวิชาชีพ/ทักษะพิสัย ในสาขาวิชาศิลปะสาขาลอย่างบูรณาการ

7.1 มีทักษะพื้นฐานทางด้านสาระดนตรี ทั้งด้านเนื้อหา ได้แก่ ทฤษฎีดนตรี ประวัติดนตรี วรรณกรรม และด้านทักษะดนตรี ได้แก่ การอ่าน การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหวการสร้างสรรค์

7.2 มีทักษะด้านการปฏิบัติในสาขาวิชาศิลปะสาขาลอย่างชำนาญ

7.3 มีทักษะเบื้องต้นในการบรรเลงเครื่องดนตรีสากล โดยเฉพาะเปียโน

7.4 มีทักษะด้านการอ่านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาลี ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน และภาษาไทย

7.5 มีทักษะด้านการแสดง ได้แก่ ทักษะการแสดงละครเพลง และอุปรากร (ทั้งเดี่ยว และกลุ่ม) ทักษะด้านการตีความบทเพลง

6. องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 6 องค์กรวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสาร มาตรฐานคุณวุฒิสาขาศุศาสตร/ศึกษาศาสตร์ รวมถึงการสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ได้กำหนดให้มีองค์กรวิชาชีพครู โดยมีอำนาจในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู และพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 7 ได้มีการกำหนดให้มีสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียกว่า “คุรุสภา” มีฐานะเป็นนิติบุคคล ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ในส่วนของครุคมนตรี ผู้วิจัยพบว่า มีการจัดตั้งสมาคมครุคมนตรี (ประเทศไทย) เพื่อพัฒนาครุคมนตรี และยกระดับมาตรฐานครุคมนตรีให้เทียบเท่ากับสาขาวิชาอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครุคมนตรี เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความรู้ ในด้านดนตรีศึกษา สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนดนตรี ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครุคมนตรีทั้งในและต่างประเทศ

7. โครงสร้างหลักสูตร

องค์ประกอบที่ 7 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างหลักสูตร โดยนำเอกสารจากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในหัวข้อลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ และหัวข้อการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ และศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2548 รายงานวิจัย เรื่องการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 2554 ในหัวข้อลักษณะสาขาวิชา หัวข้อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ หัวข้อมาตรฐานผลการเรียนรู้ ศึกษาจากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะสากล อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปะสากล และนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดทำการเรียนสอนในสาขาวิชาศิลปะสากล เมื่อได้ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นสาระสำคัญขององค์ประกอบที่ 7 ดังนี้

จากการนำเสนอโครงสร้างหลักสูตรของประเทศไทย และต่างประเทศในบทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่า หลักสูตรของประเทศไทยนั้นมีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรตามมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนด (สกอ.) โดยในการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีจะต้องประกอบด้วย 3 หมวดวิชา ได้แก่ 1.หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2. หมวดวิชาเฉพาะ 3. หมวดวิชาเลือกเสรี โดยมีการกำหนดสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตแต่ละหมวด และหน่วยกิตรวมทั้งหลักสูตรจะต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 นอกจากนี้ในส่วนของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษาและกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม ส่งผลให้ครูสภาออกข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพมาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษาที่ครูสภากำหนด ซึ่งได้แก่ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นครู นอกจากนี้จะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการครูสภา กำหนด ดังนี้ 1) การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพระหว่างเรียน 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี

หมวดวิชา/กลุ่มวิชา หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี)	สัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี	
	มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนด (สกอ.)	มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษาที่คุรุสภากำหนด
จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต	ไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต	ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต	ไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาชีพครู*	-	ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอก	-	ไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเสรี	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

หมายเหตุ *กลุ่มวิชาชีพครู จะต้องมียุทธศาสตร์การประกอบวิชาชีพหรือการปฏิบัติการสอนในสาขาวิชา/วิชาเอกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ใน 2 ภาคการศึกษาปกติ

นอกจากนี้ในส่วนของการจัดนำหน้าโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ระหว่างประเทศไทย และต่างประเทศนั้น ผู้วิจัยพบว่า สามารถจัดกลุ่มวิชารายให้อยู่ในหมวดของวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอก ซึ่งสามารถแบ่งตามโครงสร้างหลักสูตรได้ 2 กลุ่มวิชา ได้แก่ 1) พื้นฐานดนตรีและทักษะดนตรี 2) ทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบการนำหน้าหลักสูตร สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ระหว่างประเทศไทย และต่างประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะการนำหน้า และการให้ความสำคัญในแต่ละกลุ่มวิชาของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ในหัวข้อลักษณะสาขา โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา และในส่วนเนื้อหาของสาระของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษาต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอการเปรียบเทียบในรูปแบบตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 ตารางเปรียบเทียบการจัดนำพื้นที่หลักสูตร สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และต่างประเทศไทย

รายชื่อสถาบันการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เปิดสอนในหลักสูตร ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์										
	หน่วยกิตรวม ตลอดหลักสูตร	หมวดวิชา ศึกษาทั่วไป (หน่วยกิต)		หมวดวิชาเฉพาะ (หน่วยกิต)				หมวดวิชา เลือกเสรี (หน่วยกิต)		หน่วยกิต ไม่ต่ำกว่า	ร้อยละ
		หน่วยกิต ไม่ต่ำกว่า	ร้อยละ	กลุ่มวิชาชีพครู		กลุ่มวิชาเอก		หน่วยกิต ไม่ต่ำกว่า	ร้อยละ		
				บังคับ ตามสาขาวิชา	บังคับ ตามวิชาชีพครู	พื้นฐาน ต้นตอและ ทักษะ ต้นตอ	ทักษะ การจัดการ การเรียนรู้ ต้นตอ				
เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้างหลักสูตร (สกอ.)	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 160 หน่วยกิต	30	19	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 124 (ร้อยละ 78)				6	4	6	4
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 170 หน่วยกิต	30	18	หน่วยกิตรวม 130 (ร้อยละ 77)				10	6	10	6
				54 หน่วยกิต (ร้อยละ 32)				76 หน่วยกิต (ร้อยละ 45)			
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 164 หน่วยกิต	30	18	หน่วยกิตรวม 128 (ร้อยละ 78)				6	4	6	4
				54 หน่วยกิต (ร้อยละ 33)				74 หน่วยกิต (ร้อยละ 45)			
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 167 หน่วยกิต	31	19	หน่วยกิตรวม 130 (ร้อยละ 78)				6	4	6	4
				50 หน่วยกิต (ร้อยละ 30)				78 หน่วยกิต (ร้อยละ 47)			

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

รายชื่อสถาบันการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เปิดสอนในหลักสูตร ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์		โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์													
		หน่วยกิตรวม ตลอดหลักสูตร		หมวดวิชา ศึกษาทั่วไป (หน่วยกิต)		หมวดวิชาเฉพาะ (หน่วยกิต)						หมวดวิชา เลือกเสรี (หน่วยกิต)			
						กลุ่มวิชาชีพครู		กลุ่มวิชาเอก		หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า				หน่วยกิตน้อยกว่า	
		หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า		หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า		บังคับ ตามสาขาวิชา		บังคับ ตามวิชาชีพครู		พื้นฐานดนตรีและ ทักษะดนตรี		ทักษะการจัด การเรียนรู้ดนตรี		หน่วยกิต ไม่ต่ำกว่า	
เกณฑ์มาตรฐานโครงสร้างหลักสูตร (สกอ.)	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 160 หน่วยกิต	30	19	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 124 (ร้อยละ77)						6	4				
	University of Michigan*	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 130 หน่วยกิต	32	25	หน่วยกิตรวม 33 (ร้อยละ 25)		หน่วยกิตรวม 59 (ร้อยละ 45)		6	5					
		หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 135 หน่วยกิต	40	30	24 หน่วยกิต (ร้อยละ18)	9 หน่วยกิต (ร้อยละ7)	51 หน่วยกิต (ร้อยละ39)	8 หน่วยกิต (ร้อยละ6)	6	5					
New York University **	หน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 135 หน่วยกิต	40	30	หน่วยกิตรวม 4 (ร้อยละ 2)		หน่วยกิตรวม 91 (ร้อยละ 47)		-	-						
	192 หน่วยกิต	24	12	หน่วยกิตรวม 84 (ร้อยละ 44)	4 หน่วยกิต (ร้อยละ3)	84 หน่วยกิต (ร้อยละ62)	7 หน่วยกิต (ร้อยละ5)	30	16						
University of Sydney***	192 หน่วยกิต	24	12	หน่วยกิตรวม 84 (ร้อยละ 43)	-	54 หน่วยกิต (ร้อยละ28)	-	30	16						

หมายเหตุ

* หลักสูตรของ University of Michigan จากเอกสารพบว่า ในหมวดวิชาเลือกเสรี ผู้เรียนจะต้องเลือกเรียนเฉพาะรายวิชาที่อยู่ในสาขาวิชาเอกคนตรีเท่านั้น

** หลักสูตรของ New York University จากเอกสารพบว่าไม่ปรากฏหรือระบุรายละเอียดรายวิชา และจำนวนหน่วยกิตลงในส่วนของหมวดวิชาเฉพาะในกลุ่มวิชาชีพรูบบังคับตามสาขาวิชา และหมวดวิชาเลือกเสรี นอกจากนี้ยังมีรายวิชาการศึกษาดูงาน จำนวน 100 ชั่วโมง แต่ไม่คิดเป็นหน่วยกิต

*** หลักสูตรของ University of Sydney จากเอกสารพบว่า ไม่ปรากฏจำนวนหน่วยกิตและรายละเอียดรายวิชา ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพรูบบังคับตามวิชาครู ในส่วนกลุ่มวิชาเอก ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี จากเอกสารพบว่า รายวิชาในกลุ่มนี้รวมเข้าอยู่ในหมวดเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพรูบบังคับตามสาขาวิชา ในส่วนของหมวดวิชาเลือกเสรี เน้นให้ผู้เรียนเลือกเรียนอย่างอิสระ

จากตารางพบว่า จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศิลป์สากลในประเทศไทยนั้นมีจำนวนหน่วยกิตที่ใกล้เคียงกันคือ อยู่ทีระหว่าง 164 - 170 หน่วยกิต ซึ่งมีความแตกต่างจากต่างหลักสูตรของ University of Michigan และ New York University ที่มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรอยู่ที่ 130 - 135 แต่จะมีเพียง University of Sydney ที่มีหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรมากที่สุด คือ 192 หน่วยกิต ซึ่งในหลักสูตรจะเน้นให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไปประเทศไทยจะอยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกันคือ 30 - 31 หน่วยกิต หรือคิดเป็นร้อยละ 18 ถึงร้อยละ 19 ของหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ สกอ.กำหนดคือหน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 30 หน่วยกิต ในส่วนของต่างประเทศมีการจัดนำหนักของหลักสูตรที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะการจัดหลักสูตรในหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งต่ำสุดที่ 130 หน่วยกิต และมากที่สุด 192 หน่วยกิต

หมวดวิชาเฉพาะ จากโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในประเทศไทยนั้น ได้แบ่งหมวดวิชาเฉพาะออกเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาชีพรูบ และกลุ่มวิชาเอก โดยจากเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรที่คุรุสภากำหนดให้มีหน่วยกิตและค่าน้ำหนักความสำคัญของหมวดวิชาเฉพาะมากที่สุดโดยจะต้องมีหน่วยกิตไม่ต่ำกว่า 124 หรือคิดเป็นร้อยละ 78 ของเกณฑ์มาตรฐานโครงสร้างหลักสูตรตามที่โครงสร้างคุรุสภากำหนด ซึ่งจากตารางพบว่า ในหมวดวิชาเฉพาะของทั้ง 3 มหาวิทยาลัยของประเทศไทยมีหน่วยกิตและค่าน้ำหนักความสำคัญอยู่ที่ 128 - 130 หน่วยกิต หรือคิดเป็น 77 ถึงร้อยละ 78 ของหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของมหาวิทยาลัยนั้นๆ ทั้งนี้ เมื่อคิดเป็นค่าร้อยละ จะพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีค่าหน่วยกิตอยู่ที่ 130 หน่วยกิต ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนดแต่เมื่อคิดเป็นค่าร้อยละจากหน่วยกิตตลอดหลักสูตรของมหาวิทยาลัย จะพบว่าสัดส่วน

ในหมวดวิชาเฉพาะมีค่าร้อยละ 77 ของหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยกำหนด ในส่วนของ University of Sydney กำหนดให้มีหน่วยกิตและค่าน้ำหนักความสำคัญในส่วนนี้มากที่สุด คือ กลุ่มวิชาชีพครูอยู่ที่ 84 หน่วยกิต หรือคิดเป็นร้อยละ 44 และกลุ่มวิชาเอกอยู่ที่ 54 หน่วยกิต หรือคิดเป็นร้อยละ 28 ในส่วนกลุ่มวิชาเอก ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ 1) กลุ่มวิชาพื้นฐานดนตรี และทักษะดนตรี 2) กลุ่มวิชาทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี ทั้งนี้หลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษาของต่างประเทศมีความแตกต่างกันในลักษณะของการจัดค่าน้ำหนักรายวิชา หลักสูตรที่เปิดสอนในประเทศไทย มีค่าน้ำหนักใกล้เคียงกัน เนื่องจากมีเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ตามประกาศครุสภา เรื่องการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพกำหนด ซึ่งต่างจากหลักสูตรในต่างประเทศ ที่มีจุดเน้นแตกต่างกัน จึงมีผลทำให้การจัดค่าน้ำหนักมีความหลากหลาย และยืดหยุ่นตามหลักการและจุดเน้นของมหาวิทยาลัย

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ตามประกาศครุสภา เรื่องการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ตารางแสดงรูปแบบโครงสร้างหลักสูตร สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

โครงสร้างหลักสูตร สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา				
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต	หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 124 หน่วยกิต		หมวดวิชาเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต	
	กลุ่มวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต	กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต		
		วิชาพื้นฐาน และ ทักษะดนตรี		วิชาทักษะการจัดการ เรียนรู้ดนตรี

จากตาราง ที่ 4.6 ตารางแสดงโครงสร้างหลักสูตร พบว่าโครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็น 3 หมวดวิชาคือ 1) หมวดการศึกษาทั่วไป กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 19 2) หมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2.1) กลุ่มวิชาชีพครู กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 31 และ 2.2) กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอก กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 46 ทั้งนี้ใน กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอกได้แบ่งออกเป็น วิชาพื้นฐานและทักษะดนตรี และวิชาทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี 3) หมวดวิชาเสรี กำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

คิดเป็นร้อยละ 4 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดเกณฑ์หน่วยกิตขั้นต่ำ จากค่าเฉลี่ยของหลักสูตรสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ของหลักสูตรในประเทศไทย ซึ่งอยู่ที่ 167 หน่วยกิต โดยแสดงสัดส่วนค่าน้ำหนักในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7 โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

หมวดรายวิชา	หน่วยกิต	ร้อยละ
1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า 30	18
2. หมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ	ไม่น้อยกว่า 131	78
2.1 กลุ่มวิชาชีพครู (โดยมีวิชาประสบการณ์ภาคสนามหรือ การปฏิบัติการสอนในวิชาเอก ในระยะ 2 ภาคศึกษาปกติรวมแล้ว ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต)	ไม่น้อยกว่า 53	31
2.2 กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า 78	47
2.2.1 วิชาพื้นฐาน และทักษะดนตรี	ไม่น้อยกว่า 70	42
2.2.2 วิชาทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี	ไม่น้อยกว่า 8	5
3. หมวดวิชาเสรี	ไม่น้อยกว่า 6	4
รวมทั้งสิ้น	ไม่น้อยกว่า 167 หน่วยกิต	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ควรมีหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต สำหรับหมวดวิชาเฉพาะควรมี หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 131 หน่วยกิต ทั้งนี้ ในหมวดวิชาเฉพาะจะแบ่งออกเป็น กลุ่มวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 46 หน่วยกิต โดยมีวิชาประสบการณ์ภาคสนามหรือการปฏิบัติการสอนในวิชาเอกในระยะ 2 ภาคศึกษาปกติรวมแล้วไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต สำหรับกลุ่มวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอกควรมีหน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 78 หน่วยกิต ซึ่งแบ่งออกเป็น วิชาพื้นฐานและทักษะดนตรี ไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต และ วิชาทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี ไม่น้อยกว่า 8 หน่วยกิต สำหรับหมวดวิชาเสรี ควรมีหน่วยกิตไม่ น้อยกว่า 6 หน่วยกิต รวมหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ไม่ต่ำกว่า 167 หน่วยกิต และในส่วนของขอบเขต และสาระความรู้ของโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษามี ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ขอบเขตและสาระความรู้ของโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา
คีตศิลป์สากล

หมวดวิชา	กลุ่มวิชา	ขอบเขตและสาระความรู้
1. หมวดศึกษาทั่วไป (ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต)	แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา ดังนี้ 1. สังคมศาสตร์ 2. มนุษย์ศาสตร์ 3. ภาษาศาสตร์ 4. วิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	วิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความได้ดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปและวัฒนธรรม ทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี
2. หมวดวิชาเฉพาะ (ไม่น้อยกว่า 131 หน่วยกิต)	แบ่งเป็น 2 กลุ่มวิชา ดังนี้ 1. กลุ่มวิชาชีพครู 2. กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 2.1 พื้นฐานและทักษะดนตรี	หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานและวิชาชีพ ที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ กลุ่มวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ รายวิชาชีพครูบังคับร่วม และรายวิชาบังคับตามสาขาวิชา กลุ่มรายวิชาชีพครูบังคับร่วม แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ - กลุ่มวิชาชีพครู 9 วิชาหลัก (ตามเงื่อนไขที่คุรุสภา กำหนด) ได้แก่ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นครู รวมถึงรายวิชาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา - กลุ่มรายวิชาชีพบังคับตามสาขาวิชา (สาขาวิชาเป็นผู้กำหนดรายวิชาที่เกี่ยวข้องระหว่างวิชาชีพครูกับสาขาวิชาเอก) กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ พื้นฐานและทักษะดนตรี ทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี พื้นฐานและทักษะดนตรี ประกอบด้วย - พื้นฐานด้านทฤษฎีดนตรี หลักการประสานเสียง ฯลฯ - พื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ดนตรีและวรรณคดีดนตรี - พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ - พื้นฐานความรู้ดนตรีในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับสาขาดนตรี เช่น ดนตรีวิทยา ดนตรีชาติพันธุ์ ดนตรีบำบัด เป็นต้น - ทักษะด้านการปฏิบัติ (เดี่ยว และกลุ่ม) - ทักษะด้านภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาเลียน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาละติน และภาษาไทย - ทักษะด้านการแสดง ทั้งในรูปแบบละครเพลง และอุปรากร (เดี่ยว และกลุ่ม)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

หมวดวิชา	กลุ่มวิชา	ขอบเขตและสาระความรู้
2. หมวดวิชาเฉพาะ (ต่อ) (ไม่น้อยกว่า 131 หน่วยกิต)	2.2 ทักษะการจัดการเรียนรู้ ดนตรี	<p>ทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนดนตรี ตามแนวคิดของนักการศึกษาทางด้านดนตรีสากล เช่น เทคนิควิธีสอนและประยุกต์ใช้วิธีการตามหลักการของดนตรีออร์ฟตามหลักการของดนตรีโคดาย ตามหลักการของดัลโครซ เป็นต้น - ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยาการด้านสอนดนตรี โดยการนำหลักการทางทฤษฎีด้านจิตวิทยามาประยุกต์ใช้กับการจัดการ เรียนการสอนด้านดนตรีให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัย เช่น จิตวิทยาการสอนดนตรี พฤติกรรมการเรียนการสอนดนตรีในแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา - ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรี รวมถึงการจัดการศึกษาดนตรีในแต่ละระดับ เช่น หลักสูตรดนตรี - ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในสาขาวิชาเฉพาะ/วิชาเอก
3. หมวดวิชาเสรี (ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต)		มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจตามที่ตนเองถนัดหรือตามความสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี

จากตารางที่ 4.8 ในผู้วิจัยขอเสนอสาระสำคัญในส่วนของกลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. **พื้นฐานและทักษะดนตรี** ซึ่งแบ่งออกเป็น 1) พื้นฐานดนตรีและสอดประสาน คือ องค์ความรู้ทั้งหมดของวิชาการรายวิชาพื้นฐานดนตรีที่ผู้ศึกษาในสาขาวิชาดนตรีจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสาระดนตรีอย่างครบถ้วนตามความยากง่าย หรือความลึกซึ้งที่กันตามระดับการศึกษา ระดับการเรียนรู้ หรือระดับความสามารถ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) สาระดนตรีในส่วนนี้ ได้แก่ พื้นฐานในด้านทฤษฎีดนตรี และสอดประสาน พื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ดนตรีและวรรณกรรมดนตรี พื้นฐานด้านสุนทรียศาสตร์ และพื้นฐานความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสาขาวิชาดนตรี 2) ทักษะดนตรี ศึกษาหลักการในการปฏิบัติคีตศิลป์สากล รวมไปถึงการควบคุมร่างกายส่วนต่าง ๆ เพื่อใช้ในประกอบในการปฏิบัติ ตลอดจนเทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติ การฝึกซ้อมและการแก้ไขปัญหาซึ่งเกิดจากการปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้วิจัยอธิบายขอเสนอขอบเขตสาระความรู้ในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.9 ตารางแสดงขอบเขตสาระความรู้ กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก ส่วนของพื้นฐานและทักษะดนตรี

กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก : พื้นฐานดนตรี	ขอบเขตสาระความรู้
พื้นฐานในด้านทฤษฎีดนตรี และโสตประสาท	<p>โครงสร้างทฤษฎีดนตรี หลักการบันทึกโน้ตและสัญลักษณ์ทางดนตรี โครงสร้างบันไดเสียง ชั้นคู่ ทริยแอด การพลิกกลับ การเปลี่ยนบันไดเสียง การเขียนโน้ตระดับ รวมถึงสามารถนำโครงสร้างต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการเรียบเรียงเสียงประสาน การประพันธ์เพลง การสอดประสานทำนองเพลง รวมถึงการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างบทเพลง นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงการฝึกโสตทักษะ (Ear Training) ที่ประกอบด้วยการอ่านโน้ตฉับพลัน (Sight Singing) การบันทึกโน้ตจากการฟัง (Dictation) ทั้งในรูปแบบจังหวะ และทำนองจากระดับที่ง่ายไปสู่ระดับที่มีความยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามลำดับ</p>
พื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ดนตรีและวรรณกรรมดนตรี	<p>ประวัติศาสตร์ และวรรณกรรมดนตรี ศึกษาวิวัฒนาการทางด้านดนตรี รูปแบบ ลักษณะทางดนตรี ศึกษาความสัมพันธ์ และอิทธิพลที่เกิดจากบริบทต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม ที่ทำให้ดนตรีเกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงวรรณกรรมดนตรี ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในยุคสมัยต่าง ๆ ทางดนตรี รวม 9 สมัย คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สมัยกรีก (Ancient Greek music) xxx – 330 B.C. 2. สมัยโรมัน (Roman)330B.C.-450 3. สมัยกลาง (The Middle Ages) 450 - 1450 4. สมัยรีเนซองส์ (The Renaissance) 1450 - 1600 5. สมัยบาโรก (The Baroque Age) 1600 - 1750 6. สมัยคลาสสิก (The Classical Period) 1750 - 1820 7. สมัยโรแมนติก (The Romantic Period) 1820 - 1900 8. สมัยอิมเพรสชันนิสติก (The Impressionistic) 1890 - 1910 9. สมัยศตวรรษที่ 20 และปัจจุบัน (The Twentieth century) 1900 - ปัจจุบัน
พื้นฐานด้านสุนทรียศาสตร์	<p>ความงามของดนตรี ความซาบซึ้งในสุนทรียรสของดนตรี ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความมีปัญญา ความรู้สึก เห็นคุณค่าของดนตรี มีความชื่นชม และเกิดมีสุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต รวมถึงเห็นในความงามทางโสตศิลป์ที่สามารถสัมผัสได้ทางหูหรือการได้ยิน</p>

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก : พื้นฐานดนตรี	ขอบเขตสาระความรู้
<p>พื้นฐานความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสาขาวิชาดนตรี</p>	<p>พื้นฐานในศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับสาขาดนตรี ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้พื้นฐานทางด้านดนตรีเข้าเชื่อมโยงหรือบูรณาการกับศาสตร์ต่าง ๆ เช่น ดนตรีโลก ดนตรีตะวันออก ดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีประกอบพิธีกรรม ดนตรีบำบัด ดนตรีวิทยา ดนตรีชาติพันธุ์ ธุรกิจดนตรี เทคโนโลยีดนตรี ดนตรีสมัยนิยม ดนตรีแจ๊ส การบันทึกเสียง การบริหารจัดการคอนเสิร์ต เป็นต้น</p>
กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก : ทักษะดนตรี	ขอบเขตสาระความรู้
<p>พื้นฐานความรู้ด้านคีตศิลป์สากล</p>	<p>ศึกษาหลักการในศาสตร์และศิลป์ของการปฏิบัติคีตศิลป์สากล เกี่ยวกับหลักการแปลงเสียงในการร้องเพลง การควบคุมร่างกายและอวัยวะในการแปลงเสียง สรีรวิทยาของการสร้างเสียงเพื่อใช้ในการประกอบในการปฏิบัติทางด้านคีตศิลป์สากล เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการปฏิบัติ การฝึกซ้อมและการดูแลรักษาเสียง ตลอดจนเทคนิคด้านการแสดงขั้นพื้นฐาน โดยขอบเขตของการศึกษาจะประกอบไปด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สรีรวิทยา และสรีรวิทยาในการขับร้อง เนื้อหาสาระมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางกายภาพในการร้องเพลง เช่น อวัยวะต่าง ๆ ที่ใช้ในการร้องเพลง รวมถึงการดูแลสรีรวิทยา หรือสุขภาพของเสียงที่เกี่ยวข้องกับการร้องเพลง 2. หลักสัทศาสตร์ในการออกเสียงเพื่อการขับร้อง เนื้อหาสาระมีความเกี่ยวข้องกับการแปลงเสียงในภาษาต่าง ๆ หรือระบบการถ่ายทอดเสียงในแต่ละภาษาโดยเฉพาะภาษาที่มักนิยมใช้ในบทเพลงขับร้อง เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาลี ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาลาติน เป็นต้น 3. ประเภทเสียงร้อง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับ เทคนิควิธีการ และหลักการในการแยกประเภทเสียงของนักร้อง 4. การแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับการขับร้อง เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักการและองค์ประกอบการแสดง

2. **ทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี** คือการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรี การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านการสอน การถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านดนตรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) การสอนดนตรีทั่วไป (General Music)
- 2) การสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอน (Pedagogy) ผู้วิจัยนำเสนอตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงขอบเขตสาระความรู้ กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก ส่วนของทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี

กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก : ทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี	ขอบเขตสาระความรู้
<p>การสอนดนตรีทั่วไป (General Music)</p>	<p>ศึกษาหลักการสอนดนตรีประกอบด้วย การนำสาระทางการศึกษา การจัดหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน รวมถึงจิตวิทยาการสอนมาประยุกต์กับศาสตร์ทางด้านดนตรีและพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบเฉพาะทางดนตรี เพื่อการถ่ายทอดวิชาความรู้ทางดนตรีอย่างมีหลักเกณฑ์ รวมถึงการศึกษาในรูปแบบการสอนดนตรี และการประยุกต์เทคนิคการสอนดนตรีตามแนวคิดของนักการศึกษาทางด้านดนตรีสากล เช่น เทคนิควิธีสอน และประยุกต์ใช้วิธีการตามหลักการของดนตรีออร์ฟ ตามหลักการของดนตรีโคดาเย ตามหลักการของดัลโครซ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีการนำหลักจิตวิทยาการด้านสอนดนตรีมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัย เช่น จิตวิทยาการสอนดนตรี หรือพฤติกรรมกรเรียนการสอนดนตรีในแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา และดนตรีสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนดนตรีในแต่ละประเภท เช่น หลักสูตรดนตรีทั่วไป หลักสูตรดนตรีเฉพาะทาง</p>
<p>การสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล (Pedagogy)</p>	<p>ศึกษาความรู้พื้นฐานและกลไกทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับเพื่อพัฒนาทักษะด้านการขับร้องเพลงสากลให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็ด้านองค์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับพัฒนาการของเสียงร้อง กระบวนการเปล่งเสียง ศึกษาแบบฝึกหัดเกี่ยวกับเทคนิคที่ในการขับร้องในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงบทเพลงร้องประเภทต่าง ๆ</p>

8. เนื้อหาสาระสำคัญของสาขา/สาขาวิชา

องค์ประกอบที่ 8 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างหลักสูตร จากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในหัวข้อลักษณะหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ หัวข้อการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) หัวข้อลักษณะสาขาวิชา และศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่เอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล อาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาคีตศิลป์สากล และนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาในสาขาคีตศิลป์สากล จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการ

สรุปและวิเคราะห์ โดยจะขอสรุปเป็นสาระสำคัญขององค์ประกอบที่ 8 เนื้อหาสาระสำคัญของสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตรบัณฑิต ดังนี้

เนื้อหาสาระหมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย

1 เนื้อหาสาระด้านพื้นฐานดนตรีและทักษะดนตรี

ด้านพื้นฐานดนตรี มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีความรู้ในองค์ประกอบและสาระ ดนตรีขั้นพื้นฐานจนถึงระดับสูง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ด้านทฤษฎีดนตรี และสอดประสาน ศึกษาในเรื่องโครงสร้างทฤษฎี ดนตรี หลักการบันทึกโน้ตและสัญลักษณ์ทางดนตรี โครงสร้างบันไดเสียง ชั้นคู่ ทริยแอด การพลิกกลับ การเปลี่ยนบันไดเสียง การเขียนโน้ตระดับ รวมถึงสามารถนำโครงสร้างต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการเรียบ เรียงเสียงประสาน การประพันธ์เพลง การสอดประสานทำนองเพลง รวมถึงการวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้างบทเพลง นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงการฝึกสอดทักษะ (Ear Training) ที่ประกอบด้วยการ อ่านโน้ตฉับพลัน (Sight Singing) การบันทึกโน้ตจากการฟัง (Dictation) ทั้งในรูปแบบจังหวะ และทำนองจากระดับที่ง่ายไปสู่ระดับที่มีความยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

1.2 ประวัติศาสตร์ดนตรี และวรรณคดีดนตรี ศึกษาประวัติศาสตร์ และ วรรณกรรมดนตรี ศึกษาวิวัฒนาการทางด้านดนตรี รูปแบบ ลักษณะทางดนตรี ศึกษาความสัมพันธ์ และ อิทธิพลที่เกิดจากบริบทต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม ที่ทำให้นักดนตรีเกิดความ เปลี่ยนแปลง รวมถึงวรรณกรรมดนตรี ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในยุคสมัยต่าง ๆ ทาง ดนตรี รวม 9 สมัย คือ 1. สมัยกรีก 2. สมัยโรมัน 3. สมัยกลาง 4. สมัยรีเนซองส์ 5. สมัยบาโรก 6. สมัยคลาสสิก 7. สมัยโรแมนติก 8. สมัยอิมเพรสชันนิสติก 9. สมัยศตวรรษที่ 20 ถึงปัจจุบัน

1.3 สุนทรียศาสตร์ ศึกษาเรื่องความงามของดนตรี ความซาบซึ้งในสุนทรีย รสของดนตรี ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความมีปัญญา ความรู้สึก เห็นคุณค่าของดนตรี มีความ ชื่นชม และเกิดมีสุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต รวมถึงเห็นในความงามทางศิลปศาสตร์ที่สามารถสัมผัส ได้ทางหูหรือการได้ยิน

1.4 ความรู้ดนตรีในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสาขาวิชา ดนตรี ศึกษา เกี่ยวกับพื้นฐานในศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับสาขาดนตรี ซึ่งเป็น ศาสตร์ที่ต้องใช้พื้นฐานทางด้านดนตรีเข้าเชื่อมโยงหรือบูรณาการกับศาสตร์ต่าง ๆ เช่น ดนตรีโลก ดนตรีตะวันออก ดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีประกอบพิธีกรรม ดนตรีบำบัด ดนตรีวิทยา ดนตรี ชาติพันธุ์ ธรุกิจดนตรี เทคโนโลยีดนตรี ดนตรีสมัยนิยม ดนตรีแจ๊ส การบันทึกเสียง การบริหารจัดการ คอนเสิร์ต เป็นต้น

ด้านทักษะดนตรี มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้ในด้านคีตศิลป์สากล ซึ่งสามารถแบ่งเนื้อหาออกได้ ดังนี้ 1. สรีรวิทยาและสุขวิทยาในการขับร้อง 2. หลักศาสตร์ในการออกเสียงเพื่อการขับร้อง 3. ประเภทเสียงร้อง 4. การแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับการขับร้อง

2 เนื้อหาสาระด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรี

ศึกษาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนดนตรี ตามแนวคิดของนักการศึกษาทางด้านดนตรีสากล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนดนตรีได้ รายวิชาที่ควรศึกษาในกลุ่มนี้ ได้แก่ เทคนิควิธีสอน หลักการของดนตรีออร์ฟ หลักการของดนตรีโคตาย หลักการของดัลโครซ หลักการสอนของซูซูกิ เป็นต้น

ศึกษาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยาการด้านสอนดนตรี โดยการนำหลักการทางทฤษฎีด้านจิตวิทยา มาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนดนตรีในแต่ละวัย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี รายวิชาที่ควรศึกษาในกลุ่มนี้ ได้แก่ รายวิชาจิตวิทยาการสอนดนตรี รายวิชาพฤติกรรมการเรียนการสอนดนตรีในแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

ศึกษาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาดนตรีในแต่ละระดับ รายวิชาที่ควรศึกษาในกลุ่มนี้ ได้แก่ รายวิชาหลักสูตรดนตรี รายวิชาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรี รายวิชาสัมมนาตรีศึกษา เป็นต้น

ศึกษาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานด้านการขับร้อง โดยแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1. แบบฝึกหัดการขับร้อง (Exercise) 2. บทเพลงร้อง (Repertoire)

9. กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 9 ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้จากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในหัวข้อการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ และศึกษาเอกสารมาตรฐานการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ศึกษาจากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาเป็นสาระสำคัญขององค์ประกอบที่ 9 ของกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.11 ตารางแสดงมาตรฐานผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและกลยุทธ์การเรียนรู้

มาตรฐานผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	กลยุทธ์การประเมินผล
<p>ด้านคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>1) แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพครู มีคุณธรรมที่ เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <p>2) สามารถจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครูเชิงสัมพันธ์ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น และประโยชน์ของสังคมส่วนรวม</p>	<p>ด้านคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>(1) การวิเคราะห์แบบปรัชญาวิธี (Dialectics) ในประเด็นวิกฤตด้านคุณธรรมจริยธรรม ของสังคมและวิชาการรวมทั้งประเด็น วิกฤตของจรรยาบรรณวิชาชีพครู</p> <p>(2) การเรียนรู้โดยการปฏิสัมพันธ์เชิงปฏิบัติการ (Interactive action learning)</p> <p>(3) การใช้กรณีศึกษา (Case study)</p> <p>(4) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>	<p>ด้านคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>(1) วัดและประเมินจากผลการวิเคราะห์แบบปรัชญาวิธี</p> <p>(2) วัดและประเมินจากกลุ่มเพื่อน</p> <p>(3) วัดและประเมินจากผลงานกรณีศึกษา</p> <p>(4) วัดและประเมินจากผลการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>
<p>ด้านความรู้</p> <p>1) มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาที่จะสอน อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และเป็นระบบ</p> <p>2) มีความตระหนักถึงหลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ และการบูรณาการกับโลกแห่งความเป็นจริง</p> <p>3) มีความเข้าใจความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาที่จะสอนอย่างลึกซึ้ง ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยและการต่อยอดความรู้</p> <p>4) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้ และสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>ด้านความรู้</p> <p>(1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้แบบสืบสอบ (Inquiry method)</p> <p>(2) การทบทวนวรรณกรรมและสรุปสถานะขององค์ความรู้</p> <p>(3) การวิเคราะห์แบบปรัชญาวิธีเกี่ยวกับประเด็นวิกฤตของตนเอง ความรู้และทฤษฎี</p> <p>(4) การเรียนรู้ร่วมมือ (Collaborative learning) เพื่อประยุกต์และประเมินค่าองค์ความรู้ในสถานการณ์โลกแห่งความเป็นจริง</p> <p>(5) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>	<p>ด้านความรู้</p> <p>(1) วัดและประเมินจากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการทบทวนวรรณกรรมและสรุปสถานะขององค์ความรู้</p> <p>(3) วัดและประเมินจากผลการวิเคราะห์แบบปรัชญาวิธี</p> <p>(4) วัดและประเมินการเรียนรู้ร่วมมือ</p> <p>(5) วัดและประเมินจากผลการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอด</p>

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

มาตรฐานผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	กลยุทธ์การประเมินผล
<p>ด้านทักษะทางปัญญา</p> <p>1) สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิด จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานการวินิจฉัยแก้ปัญหา และทำการวิจัยเพื่อพัฒนางาน และพัฒนาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง</p> <p>2) สามารถคิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออก และนำไปสู่การแก้ไขได้อย่าง สร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากภาคการตัดสินใจ</p> <p>3) มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ และการพัฒนาศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมีนวัตกรรม</p>	<p>ด้านทักษะทางปัญญา</p> <p>(1) การวิเคราะห์แบบวิภาควิธีเกี่ยวกับประเด็นวิกฤตทางวิชาการ วิชาชีพ และทางสังคม (Problem-based learning)</p> <p>(2) การทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่(Research-based learning)</p> <p>(3) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอย่างมีวิสัยทัศน์ (Research and Development และ Vision-based learning)</p> <p>(4) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>	<p>ด้านทักษะทางปัญญา</p> <p>(1) วัดและประเมินจากผลการวิเคราะห์แบบวิภาควิธีเกี่ยวกับประเด็นวิกฤตทาง วิชาการ วิชาชีพ และทางสังคม</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่</p> <p>(3) วัดและประเมินจากผลการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการ</p> <p>(4) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>
<p>ด้านทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ</p> <p>1) มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทาง อารมณ์ และทางสังคม</p> <p>2) มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์</p> <p>3) มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ด้านทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ</p> <p>(1) การเรียนแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Participative learning through action)</p> <p>(2) การเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม(Shared leadership) ในการนำเสนอผลงานวิชาการ</p> <p>(3) การคิดให้ความเห็นและการรับฟังความเห็นแบบสะท้อนกลับ (Reflective thinking)</p> <p>(4) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>	<p>ด้านทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ</p> <p>(1) วัดและประเมิน จากผลการเรียนแบบร่วมมือ</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการศึกษาค้นคว้า /แก้ไขพัย</p> <p>(3) วัดและประเมินจากผลนำเสนอผลงานกลุ่ม และการเป็นผู้โน้มน้าวการอภิปรายซักถาม</p> <p>(4) วัดและประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

มาตรฐานผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	กลยุทธ์การประเมินผล
<p>ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี</p> <p>1) มีความไวในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ ภาษามพูด และภาษาเขียน อันมีผลให้สามารถเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็น ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว</p> <p>2) มีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ใช้ ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสม่าเสมอและต่อเนื่อง</p> <p>3) มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และนำเสนอด้วย ารูป แบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน</p>	<p>กลยุทธ์การสอน</p> <p>ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี</p> <p>(1) การติดตามวิเคราะห์ และนำเสนอรายงานประเด็นสำคัญด้าน การศึกษาจากข่าว หนังสือพิมพ์</p> <p>(2) การสืบค้นและนำเสนอรายงานประเด็นสำคัญด้านการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ</p> <p>(3) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>	<p>กลยุทธ์การประเมินผล</p> <p>ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี</p> <p>(1) วัดและประเมินจากผลการติดตามวิเคราะห์ และนำเสนอรายงานประเด็นสำคัญ ด้านการศึกษา</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการสืบค้นและนำเสนอรายงาน ประเด็นสำคัญด้าน การศึกษาโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ</p> <p>(3) วัดและประเมินจากกาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอด หลักสูตร</p>
<p>ด้านการจัดการเรียนรู้</p> <p>1) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์</p>	<p>ด้านการจัดการเรียนรู้</p> <p>(1) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา</p> <p>(2) การปฏิบัติการสอนเต็มเวลาในสถานศึกษา (Field based learning through action)</p> <p>(3) การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูเป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>	<p>ด้านการจัดการเรียนรู้</p> <p>(1) วัดและประเมิน จากผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอน</p> <p>(2) วัดและประเมินจากผลการปฏิบัติการสอนเต็มเวลา</p> <p>(3) วัดและประเมินจากกาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครู เป็นรายปีตลอดหลักสูตร</p>

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

มาตรฐานผลการเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน	กลยุทธ์การประเมินผล
<p>ด้านการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)</p> <p>2) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม</p> <p>3) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่ละสอนอย่างบูรณาการ</p>	<p>(1) วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture)</p> <p>(2) วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration)</p> <p>(3) การเรียนแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Participative learning through action)</p> <p>(4) การสืบค้นและนำเสนอรายงาน ประเด็นสำคัญด้านการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>หลักการสอน</p> <p>หลักการจัดการการเรียนรู้การสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Instruction) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction)</p> <p>หลักการจัดการเรียนรู้การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Instruction) ได้แก่ แบบเน้นตัวผู้เรียน แบบเน้นความรู้ ความสามารถ แบบเน้นประสบการณ์ แบบเน้นปัญหา แบบเน้นทักษะ กระบวนการ และแบบเน้นการบูรณาการ</p>	<p>1.กลยุทธ์ในการประเมินผลแบบทั่วไป เช่นการสังเกตพฤติกรรม การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือกลุ่มงาน การสอบข้อเขียน การประเมินผลงานที่มอบหมาย การประเมินจากผลการเข้าร่วมกิจกรรม การสอบปากเปล่า การสอบปฏิบัติ การเขียนรายงานและการนำเสนอด้วยวาจา การสอบปฏิบัติ การสังเกตการณ์จากการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลงานที่มอบหมายและการนำเสนอ</p> <p>2.กลยุทธ์การประเมินผลด้านดนตรี มีการประเมินผลในด้านเนื้อหา ทักษะและทัศนคติต่อดนตรี โดยใช้การวัดและการประเมินที่หลากหลายนอกจากนี้ยังมีการเรียนการสอนทั้งด้านทฤษฎี และปฏิบัติ โดยเฉพาะการประเมินผลทักษะดนตรี ต้องประกอบด้วย การประเมินในการะบวนการเรียนการสอน เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถและปรับปรุงการสอนระหว่างเรียน และการประเมินผลหลังการเรียน ด้วยการประเมินผลการแสดงดนตรี หรือนำเสนอผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นประกอบกับการนำเสนอเพิ่มเติมผลงาน เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิด และทักษะที่เพิ่มขึ้น อย่างเป็นรูปธรรม</p>
<p>ด้านทักษะทางวิชาชีพ/ทักษะพิสัย</p> <p>1) มีทักษะพื้นฐานทางด้านสารคดีทั้งด้านเนื้อหา ได้แก่ ทฤษฎี ดนตรี ประวัติดนตรี วรรณกรรมดนตรี และด้านทักษะดนตรี ได้แก่ การอ่าน การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว และการสร้างสรรค์</p> <p>2) มีทักษะในด้านการศึกษาจิตคิดศิลปศาสตร์อย่างชำนาญ</p> <p>3) มีทักษะเบื้องต้นในการเล่นเครื่องดนตรี โดยเฉพาะเปียโน</p> <p>4) มีทักษะพื้นฐานด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ภาษาอิตาลี ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน และภาษาไทย</p> <p>5) มีทักษะในการแสดง ได้แก่ ทักษะการแสดงทั้งละครเพลง และอุปรากร (เดี่ยว และกลุ่ม) รวมถึงทักษะการตีความบทเพลง</p>		

องค์ประกอบที่ 10 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ จากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในหัวข้อการทวนสอบมาตรฐาน หัวข้อ การพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาชา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ รายงานวิจัย เรื่อง การจัดทำ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อนำมาสรุปเป็นสาระสำคัญของ องค์ประกอบที่ 10 การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดให้มีระบบกลไกการทวนสอบเพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จ การศึกษาทุกคนมีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา วิชาศิลปศาสตร์เป็นอย่างน้อย โดยอาจจัดทำการทวนสอบในระดับรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และระดับหลักสูตร นอกจากนี้ จะต้องมีการจัดคณะกรรมการตรวจสอบรายละเอียดของการฝึก ประสพการณ์ภาคสนาม และกิจกรรมเสริมความเป็นครูตลอดหลักสูตร เมื่อได้ดำเนินการทวนสอบแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการทวนสอบเพื่อเป็นหลักฐานการบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้

11. คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้

ในองค์ประกอบที่ 11 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาและ การเทียบโอนผลการเรียนรู้จากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในหัวข้อ มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับแรกเข้าศึกษาข้อกำหนดในเกณฑ์มาตรฐานปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ศึกษาจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอน ผลการเรียนรู้ระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ และเรื่องข้อแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี ในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ จากนั้นผู้วิจัยทำการสรุปเป็นสาระ สำคัญขององค์ประกอบที่ 11 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ดังนี้

1. ต้องเป็นผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า
2. มีความถนัดทางวิชาชีพครู มีบุคลิกภาพ และจิตใจที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู
3. ต้องเป็นผู้มีความรู้พื้นฐานทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรี และโสตทักษะ
4. ต้องมีความสามารถทางด้านศิลปศาสตร์

12. คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

ในองค์ประกอบที่ 12 ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคณาจารย์และบุคลากร สนับสนุนการเรียนการสอนจากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในหัวข้อ การพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสาชา/สาขาวิชาต่าง ๆ ในแต่ละระดับคุณวุฒิ และศึกษาข้อกำหนดในเกณฑ์ มาตรฐานปริญญาตรี พ.ศ. 2548 จากนั้น ผู้วิจัยทำการสรุปเป็นสาระสำคัญขององค์ประกอบที่ 12 คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน ดังนี้

อาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ซึ่งมีคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน และในจำนวนนั้นต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ ไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน ประกอบด้วยอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์พิเศษ และผู้เชี่ยวชาญ

13. ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ

องค์ประกอบที่ 13 ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร และรายงานการวิจัย เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ พบว่าควรมีการจัดการด้านทรัพยากรด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพให้ครอบคลุมไม่น้อยกว่าหัวข้อต่อไปนี้

1. ห้องเรียนที่มีอุปกรณ์การเรียนเหมาะสม ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการนำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยมีการจัดตารางการใช้ห้องเรียนอย่างเป็นระบบ
2. ห้องปฏิบัติการได้แก่ ห้องปฏิบัติการสอนจุลภาค (Micro Teaching) ห้องปฏิบัติการผลิตสื่อการสอน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางดนตรี ห้องปฏิบัติการที่จำเป็นตามหลักสูตร และวิชาเอกที่เปิดสอน
3. ห้องเรียนแบบสื่อประสม หรือสื่อการเรียนการสอนแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E - Learning)
4. ห้องสมุด ประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ เช่นตำราเรียน หนังสือ วารสาร วัสดุทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์ ฐานข้อมูลข่าวการศึกษา ฐานข้อมูลวารสารทางการศึกษา เป็นต้น
5. ทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

14. แนวทางการพัฒนาคณาจารย์

องค์ประกอบที่ 14 แนวทางการพัฒนาคณาจารย์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร และรายงานการวิจัย เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ พบว่าควรบูรณาการทางการพัฒนาคณาจารย์ที่ครอบคลุมไม่น้อยกว่าหัวข้อต่อไปนี้

คณาจารย์ใหม่

1. ให้มีการปฐมนิเทศ
2. ฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล
3. การพัฒนาด้านการวิจัย เพื่อผลิตผลงานวิจัย

คณาจารย์ประจำการ

1. พัฒนาการเรียนการสอน โดยการอบรมความรู้จากหน่วยงานภายในและภายนอก รวมทั้งการประชุมสัมมนาวิชาการต่างๆ ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ
2. พัฒนาศึกษาการ ส่งเสริมการจัดทำผลงาน เพื่อพัฒนาเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ส่งเสริมคณาจารย์ไปศึกษาต่อ
3. พัฒนาการด้านการวิจัย การจัดหาเงินทุนเพื่อการวิจัย และให้มีผลงานตีพิมพ์ระดับชาติและนานาชาติ

15. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 15 การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ หัวข้อการประกันคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอน และศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2548 รวมถึงเอกสารการประกันคุณภาพภายนอก (สมศ.) และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปสาระสำคัญขององค์ประกอบที่ 15 การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาสอน ต้องกำหนดหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงประเด็นต่าง ๆ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องในทุกระดับกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาสอน
2. การวางแผนดำเนินการหลักสูตร โดยมีการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2) รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) ตามลำดับ
3. การดำเนินการตามแผน โดยมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการรายวิชา (มคอ.5) รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.6) และรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (มคอ.7) ตามลำดับ
4. การพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน การประเมินผลการเรียนรู้จากผลการดำเนินงานที่รายงานที่ผ่านมา
5. การทวนสอบว่า นักศึกษาบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิสถาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สาขาสอน

ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพหลักสูตรทุกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และหลักสูตรจะต้องมีตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์การประเมินตามที่ประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอกกำหนดเป็นอย่างน้อย โดยสถาบัน ฯ จะกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มก็ได้

2. กรณีที่สาขา/สาขาวิชาใดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับคุณวุฒิ สาขา/สาขาวิชานั้นแล้ว นอกจากตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์การประเมินตามที่การประเมินคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกกำหนดแล้วอาจมีตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานระดับคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้น ซึ่งสถาบัน ฯ จะกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ ด้วยก็ได้

3. สถาบัน ฯ จะต้องรายงานผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในซึ่งรวมถึงการประกันคุณภาพหลักสูตรตามข้อที่ 1 และ/หรือ ข้อ 2. ด้วย ต่อสภาสถาบัน ฯ ต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา และต่อสาธารณะ

4. สถาบัน ฯ จะต้องนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตมีผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังเสมอ

16. การนำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสู่การปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 16 การนำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในหัวข้อ ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นสาระสำคัญขององค์ประกอบที่ 16 การนำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษาสู่การปฏิบัติ ดังนี้

ระบุกระบวนการที่สถาบันอุดมศึกษานำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา สู่การพัฒนาหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุง ดังนี้

1. ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความพร้อมและศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักสูตรในหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา

2. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษาซึ่งประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 5 คน โดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะศิลปศึกษา

ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย 2 คน ตัวแทนองค์กรวิชาชีพพร้อมเป็นกรรมการด้วยอย่างน้อย 1 คน เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โดยให้มีหัวข้อของหลักสูตรอย่างน้อยตามที่กำหนดไว้ในแบบ มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตร

3. การพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สากลตามข้อ 2 นั้น ในหัวข้อ มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นอกจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์แล้ว สถาบันอุดมศึกษาอาจเพิ่มเติมผลการเรียนรู้ ซึ่งสถาบันฯ ต้องการให้บัณฑิตระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ของตนมีคุณลักษณะเด่นหรือพิเศษกว่าบัณฑิตในระดับคุณวุฒิและสาขาวิชาเดียวกันของสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาและปณิธานของสถาบัน และเป็นที่สนใจของบุคคลที่จะเลือกเรียนหลักสูตรของสถาบัน ฯ หรือผู้สนใจจะรับบัณฑิตเข้าทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยให้แสดงแผนที่การกระจายความรับผิดชอบต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรรายวิชา (Curriculum Mapping) เพื่อให้เห็นว่าแต่ละรายวิชาในหลักสูตร มีความรับผิดชอบหลักหรือความรับผิดชอบรองต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านใด

4. จัดทำรายละเอียดของรายวิชา รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมีหัวข้ออย่างน้อยแบบ มคอ.3 (รายละเอียดของรายวิชา) และแบบ มคอ. 4 (รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม) ตามลำดับ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นว่าแต่ละรายวิชา จะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในเรื่องใด สถาบัน ฯ ต้องมอบหมายให้ภาควิชา/สาขาวิชา จัดทำรายละเอียดของรายวิชาทุกรายวิชา รวมทั้งรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนเปิดสอน

5. สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอสภาสถาบัน ฯ อนุมัติรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งได้จัดทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้วก่อนเปิดสอน โดยสภาสถาบัน ฯ ควรกำหนดระบบและกลไกของการจัดทำและอนุมัติรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้ชัดเจน

6. สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งสถาบัน ฯ อนุมัติให้เปิดสอนแล้วให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน 30 วัน นับแต่สภาสถาบัน ฯ อนุมัติ

7. เมื่อสภาสถาบัน ฯ อนุมัติตามข้อ 5 แล้วให้มอบหมายอาจารย์ผู้สอน แต่ละรายวิชาดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาขา/สาขาวิชา

8. เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน การประเมินผลและการทวนสอบผลการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาและประสบการณ์ภาคสนามในแต่ละภาคการศึกษาแล้ว ให้อาจารย์ผู้สอนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของรายวิชาซึ่งรวมถึงการประเมินผล และการทวนสอบผลการเรียนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบพร้อมปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) และแบบ มคอ.6 (รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม) ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประมวลวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินการ และจัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรในภาพรวมประจำปี การศึกษาเมื่อเสร็จสิ้นการศึกษา โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.7 (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร) เพื่อใช้ในการพิจารณาปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์การสอน กลยุทธ์การประเมินผลและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และหากจำเป็นจะต้องปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนก็สามารถทำได้

9. เมื่อครบรอบหลักสูตร (หลักสูตร 5 ปี) ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร โดยมีหัวข้อและรายละเอียดอย่างน้อยตามแบบ มคอ.7 (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร) เช่นเดียวกับการรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา และวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวม ว่าบัณฑิตบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ รวมทั้งให้นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและ/หรือการดำเนินการของหลักสูตรต่อไป

17. การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในหลักฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR)

องค์ประกอบที่ 17 การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในหลักฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR) ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นสาระสำคัญขององค์ประกอบที่ 17 การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในหลักฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR) ดังนี้

เพื่อประโยชน์ต่อการกำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา การรับรองคุณวุฒิเพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนในการเข้ารับราชการของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิเพื่อการศึกษาต่อหรือทำงานในต่างประเทศ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะสามารถตรวจสอบหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้โดยสะดวกให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR) เมื่อสถาบัน ฯ ได้เปิดสอนไปแล้วอย่างน้อยครึ่งระยะเวลาของหลักสูตรตามเกณฑ์ ต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษาก่อนเปิดสอนและได้แจ้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบภายใน 30 วันนับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติหลักสูตรนั้น

2. ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปต่อเนื่องกัน 2 ปี นับตั้งแต่เปิดสอนหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เว้นแต่หลักสูตรใดที่มาตรฐานคุณวุฒิสาชา/สาขาวิชาได้กำหนดตัวบ่งชี้และ/หรือเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติม ผลการประเมินคุณภาพจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มาตรฐานคุณวุฒิสาชา/สาขาวิชานั้น ๆ กำหนด จึงจะได้รับการเผยแพร่ กรณีหลักสูตรใดมีครึ่งระยะเวลาของหลักสูตร 1 ปีหรือน้อยกว่าให้พิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายในของปีแรกที่เปิดสอนด้วยหลักเกณฑ์เดียวกัน

3. หลักสูตรใดที่ไม่ได้รับการเผยแพร่แล้ว ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการปรับปรุงตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะกำหนดจากผลการประเมินต่อไป

4. กรณีหลักสูตรใดได้รับการเผยแพร่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำกับดูแล ให้มีการรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ โดยผลการประเมินคุณภาพภายในต้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป หรือเป็นไปตามที่มาตรฐานคุณวุฒิสาชา/สาขาวิชานั้นกำหนดทุกปีหลังจากได้รับการเผยแพร่ หากต่อมาปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาใดไม่เป็นไปตามที่กำหนดให้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อพิจารณาถอนการเผยแพร่หลักสูตรนั้นจนกว่าสถาบันอุดมศึกษานั้นจะได้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

18. รายชื่อและหน่วยงานของคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล

นางสาววันวิสาข์ อยู่ทอง

19. ภาคผนวก

ตัวอย่างรายชื่อหนังสือ ที่สามารถนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนในสาขาวิชา คีตศิลป์สากล

Old American Songs - Complete

On this Island, Op. 11. For Voice (High Voice)

The French Song Anthology

Singing, acting, and movement in opera : a guide to singer-etics
Melodies et Chansons. (Voice and Piano)
German Lieder - High Voice, Vol. I
Serate musicali-Vol.1
50 Lessons, Op. 9. (High Voice)
The Professional Singer's Handbook
24 Italian Songs and Arias of the 17th and 18th Centuries
Art of Singing (24 Vocalises), Op.81
Basic of Singing. 6th Edition.
The Diagnosis Correction of Vocal faults a manual for teachers
The singer's manual of english diction
Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method for Voice
Metodo Practico di Canto - Soprano Tenore
The Singer's Manual of German and French Diction
Oratorio Anthology : Soprano
The Opera Anthology 5 vols
Arias for Soprano
Arias for Mezzo Soprano
Arias for Tenor
Arias for Baritone
Arias for Bass
55 Songs - High Voice (High Voice The Vocal Library)
American Aria Anthology
30 Songs for Voice and Piano

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพ โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา 1 ท่าน และด้านศึกษาศาสตร์ 2 ท่าน โดยทำการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการตรวจสอบคุณภาพ คือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐ สุธงจิตต์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
2. อาจารย์วณิ ลัดดาภิบาล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษาศาสตร์
3. อาจารย์ศิริรัตน์ สุขชัย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศึกษาศาสตร์

โดยสรุปผลการตรวจสอบคุณภาพในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ผลการวิพากษ์มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1.ประเด็น โครงสร้างหลักสูตร

- การนำเสนอโครงสร้างหลักสูตร สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาเอกจากเดิม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มพื้นฐานดนตรี กลุ่มทักษะดนตรี และกลุ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยปรับลดให้เหลือเพียง 2 กลุ่ม คือนำเอากลุ่มพื้นฐานดนตรี และทักษะดนตรีมาไว้รวมกัน และอีกกลุ่มคือ กลุ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี นอกจากนี้ควรนำเสนอในค่าน้ำหนักหลักสูตร ในรูปแบบเป็นคำร้อยละ

- ควรมีการเพิ่มเติมขอบเขตสาระความรู้ในทุกกลุ่มวิชา โดยเฉพาะในกลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก โดยให้เขียนขอบเขตสาระความรู้ให้ครอบคลุม เนื้อหาสาระความรู้ ทั้งนี้ไม่ต้องนำเสนอเป็นรายวิชา

2.ประเด็น ประเภทเพลง หนังสือเพลง และบทเพลงที่ใช้สอนในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- ควรรวมกลุ่มประเภทเพลง เพิ่มกลุ่มเพลงที่ใช้ในการสอน ให้มีความหลากหลายทั้งในประเภทของเสียงร้อง และยุคสมัยทางดนตรี

- ควรยกตัวอย่างบทเพลง และหนังสือเพลงให้ครบตามกลุ่มเสียง โดยให้มีบทเพลงที่มีระดับความยากง่ายครบทุกระดับ

3.ประเด็น ลักษณะสาขา/สาขาวิชา

- ควรรวมทักษะด้านภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก และทักษะด้านการแสดงให้อยู่ในส่วนของความรู้ในด้านดนตรี

ตอนที่ 3 นำเสนอมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา (มคอ.1) ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ผลการวิจัย)

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัย ที่ได้ คือ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา (มคอ. 1) ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา (มคอ.1)

1. ชื่อสาขา/สาขาวิชา

สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา

2. ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อภาษาไทย ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ศษ.บ. (ดนตรีศึกษา)

ชื่อภาษาอังกฤษ Bachelor of Education (Music Education)

B.Ed. (Music Education)

3. ลักษณะของสาขา/สาขาวิชา

สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จึงเป็นศาสตร์ที่มีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์กับศาสตร์ในการสอนร้องเพลงในรูปแบบวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งประกอบด้วยทักษะและความรู้ดังนี้

1. ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หมวตวิชาครูทั่วไป ได้แก่กลุ่มวิชาชีพครู คือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอน ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการสอน และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยสหวิทยากร หมวตวิชาครูดนตรี ได้แก่ กลุ่มวิชาครู ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอน ดนตรี ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการสอนดนตรี หลักสูตรดนตรี พฤติกรรมการเรียนการสอน ดนตรี สัมมนาดนตรี กลุ่มวิชาเอก ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนดนตรีทั่วไป และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนศิลปศึกษา

2. ความรู้ในด้านดนตรี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ด้านเนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี (ด้านศิลปศึกษา)

4. คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

มีคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ตลอดจนมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความรับผิดชอบ ต่อวิชาการและวิชาชีพ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งทำงานร่วมกันกับผู้เรียนและ ผู้ร่วมงานสามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ในทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา สามารถได้แย้งแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ มีความสามารถ ในการพิจารณาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล มีการบูรณาการศาสตร์แบบ สหวิทยาการและพหุวิทยาการเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสามารถในการติดตาม พัฒนาการของศาสตร์ทั้งหลาย โดยมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสมรรถนะของตนอยู่เสมอ

5. มาตรฐานผลการเรียนรู้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1 แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละ

1.2 สามารถจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เชิงสัมพันธ์ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น และประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

2. ด้านความรู้

2.1 มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไปในวิชาชีพครู และวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชา คีตศิลป์สากล อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและเป็นระบบ

2.2 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีด้านคีตศิลป์สากลด้านภาษาและ วัฒนธรรมตะวันตก รวมถึงความรู้ความเข้าใจในด้านหลักการแสดงดนตรี โดยนำองค์ความรู้ที่ เกี่ยวข้องมาบูรณาการทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ และบูรณาการกับโลกแห่งความเป็นจริง

2.3 มีความเข้าใจในความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านของวิชาชีพเฉพาะสาขา วิชาคีตศิลป์สากลอย่างลึกซึ้ง ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัย และการวิจัยในการต่อยอดความรู้ ในวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาคีตศิลป์สากล

2.4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้และ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู และวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาคีตศิลป์สากลอย่างมี ประสิทธิภาพ

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานการวินิจฉัยแก้ปัญหา และทำการวิจัยเพื่อพัฒนางาน พัฒนาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

3.2 สามารถคิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออกและนำไปสู่การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ

3.3 มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์และการพัฒนาศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมีนวัตกรรม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และทางสังคม

4.2 มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์

4.3 มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 มีความไวในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติหรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูด และภาษาเขียน อันมีผลให้สามารถเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็น ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

5.2 มีความสามารถในการใช้ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

5.3 มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน และนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

6.1 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์

6.2 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลาง และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม

6.3 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาคิดศิลป์สากลอย่างบูรณาการ

7. ด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพ/ทักษะพิสัย

- 7.1 มีทักษะพื้นฐานทางด้านสาระดนตรี ทั้งด้านเนื้อหา ได้แก่ ทฤษฎีดนตรี ประวัติดนตรี วรรณกรรม และด้านทักษะดนตรี ได้แก่ การอ่าน การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหวการสร้างสรรค์
- 7.2 มีทักษะด้านการปฏิบัติในสาขาวิชาคีตศิลป์สากลอย่างชำนาญ
- 7.3 มีทักษะเบื้องต้นในการบรรเลงเครื่องดนตรีสากล โดยเฉพาะเปียโน
- 7.4 มีทักษะด้านการอ่านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาลี ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน และภาษาไทย
- 7.5 มีทักษะด้านการแสดง ได้แก่ ทักษะการแสดงละครเพลง และอุปรากร (ทั้งเดี่ยว และกลุ่ม) ทักษะด้านการตีความบทเพลง

6. องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

ครูสภา

7. โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาคีตศิลป์สากล

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	30	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ	ไม่น้อยกว่า	131	หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาชีพครู (โดยมีวิชาประสบการณ์ภาคสนามหรือ การปฏิบัติการสอนในวิชาเอก ในระยะ 2 ภาคศึกษาปกติรวมแล้วไม่ น้อยกว่า 12 หน่วยกิต)	ไม่น้อยกว่า	53	หน่วยกิต
2.2 กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	78	หน่วยกิต
2.2.1 วิชาพื้นฐาน และทักษะดนตรี	ไม่น้อยกว่า	70	หน่วยกิต
2.2.2 วิชาทักษะการจัดการเรียนรู้ดนตรี	ไม่น้อยกว่า	8	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเสรี	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
รวมทั้งสิ้น	ไม่น้อยกว่า	167	หน่วยกิต

8. เนื้อหาสาระสำคัญของสาขา/สาขาวิชา

เนื้อหาสาระสำคัญของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้แก่ เนื้อหาสาระในหมวดวิชาชีพรู คือ ความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ และในส่วนของเนื้อหาสาระในหมวดวิชาเฉพาะสาขาวิชาศิลปะสากล ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาสาระโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1. เนื้อหาสาระด้านพื้นฐานดนตรีและทักษะดนตรี 2. เนื้อหาสาระด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เนื้อหาสาระด้านพื้นฐานดนตรีและทักษะดนตรี

ด้านพื้นฐานดนตรี มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีความรู้ในองค์ประกอบและสาระดนตรีขั้นพื้นฐานจนถึงระดับสูง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ด้านทฤษฎีดนตรี และสอดประสานทฤษฎีในเรื่องโครงสร้างทฤษฎีดนตรี หลักการบันทึกโน้ตและสัญลักษณ์ทางดนตรี โครงสร้างบันไดเสียง ขั้นคู่ ทริยแอด การพลิกกลับ การเปลี่ยนบันไดเสียง การเขียนโน้ตระดับ รวมถึงสามารถนำโครงสร้างต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการเรียบเรียงเสียงประสาน การประพันธ์เพลง การสอดประสานทำนองเพลง รวมถึงการวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างบทเพลง นอกจากนี้ยังครอบคลุมไปถึงการฝึกสอดทักษะ (Ear Training) ที่ประกอบด้วย การอ่านโน้ตฉบับปล้น (Sight Singing) การบันทึกโน้ตจากการฟัง (Dictation) ทั้งในรูปแบบจังหวะ และทำนองจากระดับที่ง่ายไปสู่ระดับที่มีความยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

2. ประวัติศาสตร์ดนตรี และวรรณคดีดนตรี ศึกษาประวัติศาสตร์ และวรรณกรรมดนตรี ศึกษาวิวัฒนาการทางด้านดนตรี รูปแบบ ลักษณะทางดนตรี ศึกษาความสัมพันธ์ และอิทธิพลที่เกิดจากบริบทต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม ที่ทำให้ดนตรีเกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงวรรณกรรมดนตรี ประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในยุคสมัยต่าง ๆ ทางดนตรี รวม 9 สมัย คือ 1. สมัยกรีก 2. สมัยโรมัน 3. สมัยกลาง 4. สมัยรีเนซองส์ 5. สมัยบาโรก 6. สมัยคลาสสิก 7. สมัยโรแมนติก 8. สมัยอิมเพรสชันนิสติก 9. สมัยศตวรรษที่ 20 ถึงปัจจุบัน

3. สุนทรียศาสตร์ ศึกษาเรื่องความงามของดนตรี ความซาบซึ้งในสุนทรียรสของดนตรี ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความมีปัญญา ความรู้สึก เห็นคุณค่าของดนตรี มีความชื่นชม และเกิดมีสุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต รวมถึงเห็นในความงามทางศิลปะที่สามารถสัมผัสได้ทางหูหรือการได้ยิน

4. ความรู้ดนตรีในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสาขาวิชาดนตรีศึกษา เกี่ยวกับพื้นฐานในศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับสาขาวิชาดนตรี ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้พื้นฐานทางด้านดนตรีเข้าเชื่อมโยงหรือบูรณาการกับศาสตร์ต่าง ๆ เช่น ดนตรีโลก ดนตรีตะวันออก ดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีประกอบพิธีกรรม ดนตรีบำบัด ดนตรีวิทยา ดนตรีชาติพันธุ์ ธุรกิจดนตรี เทคโนโลยีดนตรี ดนตรีสมัยนิยม ดนตรีแจ๊ส การบันทึกเสียง การบริหารจัดการคอนเสิร์ต เป็นต้น

ด้านทักษะดนตรี มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้ในด้านคีตศิลป์สากล ซึ่งสามารถแบ่งเนื้อหาออกได้ ดังนี้ 1. สรีรวิทยาและสรีรวิทยาในการขับร้อง 2. หลักศาสตร์ในการออกเสียงเพื่อการขับร้อง 3. ประเภทเสียงร้อง 4. การแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับการขับร้อง

2.2 เนื้อหาสาระด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรี

ศึกษาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนดนตรี ตามแนวคิดของนักการศึกษาทางด้านดนตรีสากล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนดนตรีได้ รายวิชาที่ควรศึกษาในกลุ่มนี้ ได้แก่ เทคนิควิธีสอน หลักการของดนตรีออร์ฟ หลักการของดนตรีโคตาย หลักการของดัลโครซ หลักการสอนของซูซูกิ เป็นต้น

ศึกษาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยาการด้านสอนดนตรี โดยการนำหลักการทางทฤษฎีด้านจิตวิทยามาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนดนตรีในแต่ละวัยเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี รายวิชาที่ควรศึกษาในกลุ่มนี้ ได้แก่ รายวิชาจิตวิทยาการสอนดนตรี รายวิชาพฤติกรรมการเรียนการสอนดนตรีในแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

ศึกษาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาดนตรีในแต่ละระดับ รายวิชาที่ควรศึกษาในกลุ่มนี้ได้แก่ รายวิชาหลักสูตรดนตรี รายวิชาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรี รายวิชาสัมมนาดนตรี เป็นต้น

ศึกษาในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานด้านการขับร้อง โดยแบ่งได้ เป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1. แบบฝึกหัดการขับร้อง (Exercise) 2. บทเพลงร้อง (Repertoire)

9. กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้

กลยุทธ์การสอน

1. วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture)
2. วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration)
3. การเรียนแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Participative learning through action)
4. การสืบค้นและนำเสนอรายงาน ประเด็นสำคัญด้านการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

หลักการสอน

หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Instruction) ได้แก่ การจัด การเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction)

หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Instruction) ได้แก่ แบบเน้นตัวผู้เรียน แบบเน้นความรู้ ความสามารถ แบบเน้นประสบการณ์ แบบเน้นปัญหา แบบเน้นทักษะ กระบวนการ และแบบเน้นการบูรณาการ

กลยุทธ์การประเมิน

1. กลยุทธ์ในการประเมินผลแบบทั่วไป เช่นการสังเกตพฤติกรรม การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือกลุ่มงาน การสอบข้อเขียน การประเมินผลงานที่มอบหมาย การประเมินจากผลการเข้าร่วมกิจกรรม การสอบปากเปล่า การสอบปฏิบัติการเขียนรายงาน และการนำเสนอด้วยวาจาจากการสอบปฏิบัติ การสังเกตการณ์จากการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นใช้การประเมินผลงานที่มอบหมายและการนำเสนอ

2. กลยุทธ์การประเมินผลด้านดนตรี มีการประเมินผลในด้านเนื้อหา ทักษะและทัศนคติต่อดนตรี โดยใช้การวัดและการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมกับรูปแบบของการเรียนการสอนทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะการประเมินผลทักษะดนตรี ต้องประกอบด้วย การประเมินในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถและปรับปรุงการสอนระหว่างเรียน และการประเมินผลหลังการเรียน ด้วยการประเมินผลการแสดงดนตรี หรือนำเสนอผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นประกอบกับการนำเสนอแฟ้มสะสมผลงาน เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิด และทักษะที่เพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

10. การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้

สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดให้มีระบบกลไกการทวนสอบเพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน มีผลการเรียนรู้ทุกด้านตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชา คีตศิลป์สากลเป็นอย่างน้อย โดยอาจจัดทำการทวนสอบในระดับรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และระดับหลักสูตร เช่น อาจมีการให้นักศึกษารับทราบผลคะแนนเก็บก่อนการจัดสอบกลางภาคปลายภาค เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้มีการเตรียมตัว หรือวางแผนในการเรียน และการทำข้อสอบให้มีคะแนนที่ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ จะต้องมีการจัดคณะกรรมการตรวจสอบรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ ภาคนาม และกิจกรรมเสริมความเป็นครูตลอดหลักสูตร เมื่อได้ดำเนินการทวนสอบแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการทวนสอบเพื่อเป็นหลักฐานการบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้

11. คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้

- 1) ต้องเป็นผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า
- 2) มีความถนัดทางวิชาชีพครู มีบุคลิกภาพ และจิตใจที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู

- 3) ต้องเป็นผู้มีความรู้พื้นฐานทั้งทางด้านทฤษฎีดนตรี และโสตทักษะ
- 4) ต้องมีความสามารถทางด้านคีตศิลป์สากล

12. คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน

อาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น ซึ่งมีคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 คน และในจำนวนนั้นต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ ไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ อย่างน้อย 2 คน คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์พิเศษ และผู้เชี่ยวชาญ

13. ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ

1. ห้องเรียนที่มีอุปกรณ์การเรียนเหมาะสม ได้แก่ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการนำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยมีการจัดตารางการใช้ห้องเรียนอย่างเป็นระบบ
2. ห้องปฏิบัติการได้แก่ ห้องปฏิบัติการสอนจุลภาค (Micro Teaching) ห้องปฏิบัติการผลิตสื่อการสอน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางดนตรี ห้องปฏิบัติการที่จำเป็นตามหลักสูตร และวิชาเอกที่เปิดสอน
3. ห้องเรียนแบบสื่อประสม หรือสื่อการเรียนการสอนแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning)
4. ห้องสมุด ประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ เช่นตำราเรียน หนังสือ วารสาร โสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยานิพนธ์ ฐานข้อมูลข่าวการศึกษา ฐานข้อมูลวารสารทางการศึกษา เป็นต้น
5. ทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

14. แนวทางการพัฒนาคณาจารย์

คณาจารย์ใหม่

1. ให้มีการปฐมนิเทศ
2. ฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน และการประเมินผล
3. การพัฒนาด้านการวิจัย เพื่อผลิตผลงานวิจัย

คณาจารย์ประจำการ

1. พัฒนาการเรียนการสอน โดยการอบรมความรู้จากหน่วยงานภายในและภายนอก รวมทั้งการประชุมสัมมนาวิชาการต่างๆ ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ
2. พัฒนาวิชาการ ส่งเสริมการจัดทำผลงาน เพื่อพัฒนาเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ส่งเสริมคณาจารย์ไปศึกษาต่อ

3. พัฒนาการด้านการวิจัย การจัดหาเงินทุนเพื่อการวิจัย และให้มีผลงานตีพิมพ์ระดับชาติและนานาชาติ

15. การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

1. การดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องในทุกประเด็น กับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

2. การวางแผนดำเนินการหลักสูตร โดยมีการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2) รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.4) ตามลำดับ

3. การดำเนินการตามแผน โดยมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการรายวิชา (มคอ.5) รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.6) และรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (มคอ.7) ตามลำดับ

4. การพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน การประเมินผลการเรียนรู้จากผลการดำเนินงานที่รายงานที่ผ่านมา

5. การทวนสอบว่า นักศึกษาบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิ สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

ขั้นตอนการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพหลักสูตรทุกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และหลักสูตรจะต้องมีตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์การประเมินตามที่ประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอกกำหนดเป็นอย่างน้อย โดยสถาบัน ฯ จะกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติม

2. กรณีที่สาขา/สาขาวิชาใดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับคุณวุฒิ สาขา/สาขาวิชานั้นแล้ว นอกจากตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องและเกณฑ์การประเมินตามที่ประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกกำหนดแล้วอาจมีตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานระดับคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้น ซึ่งสถาบัน ฯ จะกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิของสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ ด้วยก็ได้

3. สถาบัน ฯ จะต้องรายงานผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในซึ่งรวมถึงการประกันคุณภาพหลักสูตรตามข้อที่ 1 และ/หรือ ข้อ 2. ด้วย ต่อสภาสถาบัน ฯ ต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา และต่อสาธารณะ

4. สถาบัน ฯ จะต้องนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตมีผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังเสมอ

16. การนำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตสู่การปฏิบัติ

1. ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาความพร้อมและศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักสูตรในหัวข้อต่าง ๆ ที่กำหนดในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิต

2. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิต ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตซึ่งประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 5 คน โดยมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตซึ่งเป็นบุคคลภายนอกอย่างน้อย 2 คน ตัวแทนองค์กรวิชาชีพพร้อมเป็นกรรมการด้วยอย่างน้อย 1 คน เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิต โดยมีหัวข้อของหลักสูตรอย่างน้อยตามที่กำหนดไว้ในแบบ มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตร

3. การพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตตามข้อ 2 นั้น ในหัวข้อมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง นอกจากมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตแล้ว สถาบันอุดมศึกษาอาจเพิ่มเติมผลการเรียนรู้ ซึ่งสถาบันฯ ต้องการให้บัณฑิตระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิตของตนมีคุณลักษณะเด่นหรือพิเศษกว่าบัณฑิตในระดับคุณวุฒิและสาขาวิชาเดียวกันของสถาบันอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาและปณิธานของสถาบัน และเป็นที่น่าสนใจของบุคคลที่จะเลือกเรียนหลักสูตรของสถาบัน ฯ หรือผู้สนใจจะรับบัณฑิตเข้าทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยให้แสดงแผนการกระจายความรับผิดชอบต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรรายวิชา (Curriculum Mapping) เพื่อให้เห็นว่าแต่ละรายวิชาในหลักสูตรมีความรับผิดชอบหลักหรือความรับผิดชอบรองต่อมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านใด

4. จัดทำรายละเอียดของรายวิชา รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยมีหัวข้ออย่างน้อยแบบมคอ.3 (รายละเอียดของรายวิชา) และแบบ มคอ.4 (รายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม) ตามลำดับ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นว่า แต่ละรายวิชาจะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในเรื่องใด สถาบัน ฯ ต้องมอบหมายให้ภาควิชา/สาขาวิชา จัดทำรายละเอียดของรายวิชาทุกรายวิชา รวมทั้งรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนเปิดสอน

5. สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอสภาสถาบัน ฯ อนุมัติรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งได้จัดทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์แล้วก่อนเปิดสอน โดยสภาสถาบัน ฯ ควรกำหนดระบบและกลไกของการจัดทำ

และอนุมัติรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้ชัดเจน

6. สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งสถาบัน ฯ อนุมัติให้เปิดสอนแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบภายใน 30 วัน นับแต่สภาสถาบัน ฯ อนุมัติ

7. เมื่อสภาสถาบัน ฯ อนุมัติตามข้อ 5 แล้วให้มอบหมายอาจารย์ผู้สอน แต่ละรายวิชาดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกลยุทธ์การสอนและการประเมินผลที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาขา/สาขาวิชา

8. เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน การประเมินผลและการทวนสอบผลการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาและประสบการณ์ภาคสนามในแต่ละภาคการศึกษาแล้ว ให้อาจารย์ผู้สอนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของรายวิชา ซึ่งรวมถึงการประเมินผลและการทวนสอบผลการเรียนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบพร้อมปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.5 (รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา) และแบบ มคอ.6 (รายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม) ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรประมวลวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินการ และจัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรในภาพรวมประจำปี การศึกษาเมื่อเสร็จสิ้นการศึกษา โดยมีหัวข้ออย่างน้อยตามแบบ มคอ.7 (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร) เพื่อใช้ในการพิจารณาปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์การสอน กลยุทธ์การประเมินผลและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และหากจำเป็นจะต้องปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอนก็สามารถกระทำได้

9. เมื่อครบรอบหลักสูตร (หลักสูตร 5 ปี) ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร โดยมีหัวข้อและรายละเอียดอย่างน้อยตามแบบ มคอ.7 (รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร) เช่น เกี่ยวกับการรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรในแต่ละปีการศึกษา และวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการหลักสูตรในภาพรวม ว่าบัณฑิตบรรลุมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ รวมทั้งให้นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและ/หรือการดำเนินการของหลักสูตรต่อไป

17. การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR)

เพื่อประโยชน์ต่อการกำกับดูแลคุณภาพการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา การรับรองคุณวุฒิเพื่อกำหนดอัตราเงินเดือนในการเข้ารับราชการของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) การรับรองคุณวุฒิเพื่อการศึกษาต่อหรือทำงานในต่างประเทศ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะสามารถตรวจสอบหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้โดย

สะดวก ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ฯ ซึ่งบันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualifications Register : TQR) เมื่อสถาบัน ฯ ได้เปิดสอนไปแล้วอย่างน้อยครึ่งระยะเวลาของหลักสูตรตามเกณฑ์ ต่อไปนี้

1. เป็นหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากสภาสถาบันอุดมศึกษา ก่อนเปิดสอนและได้แจ้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รับทราบภายใน 30 วัน นับแต่สภาสถาบันอุดมศึกษาอนุมัติหลักสูตรนั้น

2. ผลการประเมินคุณภาพภายในตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปต่อเนื่องกัน 2 ปี นับตั้งแต่เปิดสอนหลักสูตรที่ได้พัฒนาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เว้นแต่หลักสูตรใดที่มีมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาได้กำหนดตัวบ่งชี้และ/หรือเกณฑ์การประเมินเพิ่มเติม ผลการประเมินคุณภาพจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้น ๆ กำหนด จึงจะได้รับการเผยแพร่ กรณีหลักสูตรใดมีครึ่งระยะเวลาของหลักสูตร 1 ปีหรือน้อยกว่าให้พิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายในของปีแรกที่เปิดสอนด้วยหลักเกณฑ์เดียวกัน

3. หลักสูตรใดที่ไม่ได้รับการเผยแพร่แล้ว ให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการปรับปรุงตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะกำหนดจากผลการประเมินต่อไป

4. กรณีหลักสูตรใดได้รับการเผยแพร่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องกำกับดูแลให้มีการรักษาคุณภาพให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ โดยผลการประเมินคุณภาพภายในต้องมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีขึ้นไป หรือเป็นไปตามที่มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชานั้นกำหนดทุกปีหลังจากได้รับการเผยแพร่ หากต่อมาปรากฏว่าผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาใดไม่เป็นไปตามที่กำหนด ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เสนอเพื่อพิจารณาถอนการเผยแพร่หลักสูตรนั้นจนกว่าสถาบันอุดมศึกษานั้นจะได้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

18. รายชื่อและหน่วยงานของคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล

นางสาววันวิสาข์ อยู่ทอง

19. ภาคผนวก

ตัวอย่างรายชื่อหนังสือ ที่สามารถนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนในสาขาวิชา
คิตศิลป์สากล

Old American Songs - Complete

On this Island, Op. 11. For Voice (High Voice)

The French Song Anthology

Singing, acting, and movement in opera : a guide to singer-etics
Melodies et Chansons. (Voice and Piano)
German Lieder - High Voice, Vol. I
Serate musicali-Vol.1
50 Lessons, Op. 9. (High Voice)
The Professional Singer's Handbook
24 Italian Songs and Arias of the 17th and 18th Centuries
Art of Singing (24 Vocalises), Op.81
Basic of Singing. 6th Edition.
The Diagnosis Correction of Vocal faults a manual for teachers
The singer's manual of english diction
Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method for Voice
Metodo Practico di Canto - Soprano Tenore
The Singer's Manual of German and French Diction
Oratorio Anthology : Soprano
The Opera Anthology 5 vols
Arias for Soprano
Arias for Mezzo Soprano
Arias for Tenor
Arias for Baritone
Arias for Bass
55 Songs - High Voice (High Voice The Vocal Library)
American Aria Anthology
30 Songs for Voice and Piano

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา
ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาจิตศิลป์สากล ตามแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชา
จิตศิลป์สากล ตามแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HED)

5.1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodologies) โดยการ
รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 7 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 พัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา
จิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นที่ 7 ปรับปรุง สรุป อภิปรายผล นำเสนองานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบและแนวทางการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้ มาตรฐานการศึกษาชาติและ
มาตรฐานการอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF : HED) มาตรฐาน
หลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ และลักษณะของสาขาวิชา
จิตศิลป์สากล

ขั้นที่ 2 การกำหนดประชากร

ผู้วิจัยทำการกำหนดกลุ่มประชากรแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาจิตศิลป์สากล จำนวน 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

2.1.1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาจิตศิลป์สากล

2.1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาจิตศิลป์สากลไม่ต่ำกว่า 10 ปี

2.2 คณาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้สอนในสาขาศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล จากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดทำการในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากลจาก 3 สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) สาขาวิชาดนตรีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ. หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3) แขนงวิชาจิตศิลป์สากล สาขาวิชาดนตรีจิตศิลป์สากลศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน

2.3 นิสิต/นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล จากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล จากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ 1) สาขาวิชาดนตรีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ (กศ.บ. หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3) แขนงวิชาจิตศิลป์สากล สาขาวิชาดนตรีจิตศิลป์สากลศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์รวมทั้งสิ้น 34 คน

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีคุณภาพและน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) การเก็บข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ในการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปประเด็นจากเอกสารในประเด็นชื่อมาตรฐานคุณวุฒิ ชื่อปริญญาและสาขาวิชา องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้ คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน ทรัพยากรการเรียนการสอน และการจัดการ แนวทางพัฒนาอาจารย์ การประกันคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอน การนำมาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาสู่การปฏิบัติ การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานฯ รายชื่อและหน่วยงานของคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล และภาคผนวก

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปประเด็น ลักษณะของสาขาวิชา คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มาตรฐานผลการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระสำคัญในสาขาวิชา จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน และนิสิตนักศึกษาในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล

ขั้นที่ 5 พัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ในขั้นที่ 4 มาจัดทำเป็นร่างมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบคุณภาพของเอกสาร

ส่งเอกสาร (ฉบับร่าง) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้กับผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

แสดงความคิดเห็น และวิพากษ์ประเด็นต่าง ๆ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ที่สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

ขั้นที่ 7 ปรับปรุง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

โดยการนำข้อมูล แนวคิด และทรรศนะที่ได้จากการสัมมนาไปปรับปรุง ตามคำแนะนำ ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ จากนั้นทำการสรุป และอภิปรายผล พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางมาตรฐานระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 8 นำเสนอ

นำเสนอมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับสมบูรณ์

5.1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้คือ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ศิลปศึกษา (มคอ.1) มีองค์ประกอบสำคัญ 19 องค์ประกอบ ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้แก่ 1) ชื่อสาขา 2) ชื่อปริญญาและสาขาวิชา 3) ลักษณะของสาขา 4) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 5) มาตรฐานผลการเรียนรู้ 7 ด้านคือ 5.1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 5.2) ด้านความรู้ 5.3) ด้านทักษะทางปัญญา 5.4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ 5.5) ด้านทักษะการวิเคราะห์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ 5.6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และ 5.7) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ/ทักษะพิสัย 6) องค์กร วิชาชีพที่เกี่ยวข้อง 7) โครงสร้างหลักสูตร 8) เนื้อหาสาระสำคัญ 9) กลยุทธ์การสอนและการประเมิน ผลการเรียนรู้ 10) การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ 11) คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ 12) คณาจารย์และบุคลากรสนับสนุนการ เรียนการสอน 13) ทรัพยากรการเรียน การสอนและการจัดการ 14) แนวทางการพัฒนา คณาจารย์ 15) การประกันคุณภาพหลักสูตรและการ จัดการเรียนการสอน 16) การนำมาตรฐานคุณวุฒิฯ สู่อการปฏิบัติ 17) การเผยแพร่หลักสูตรที่มี คุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 18) รายชื่อและหน่วยงานของคณะกรรมการจัดทำ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา และ19) ภาคผนวก ในการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา ศิลปศึกษา (มคอ.1) ผู้วิจัยมีจุดเน้นในการพัฒนาลักษณะของสาขา/สาขาวิชา คุณลักษณะบัณฑิต

ที่พึงประสงค์ มาตรฐานผลการเรียนรู้ และโครงสร้างและเนื้อหาสาระสำคัญ ในส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาโดยยึดตามหลักเกณฑ์กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาคีตศิลป์สากล (มคอ.1) ประกอบด้วย ชื่อปริญญาและสาขาวิชา

ชื่อภาษาไทย ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ดนตรีศึกษา)

ศษ.บ. (ดนตรีศึกษา)

ชื่อภาษาอังกฤษ Bachelor of Education (Western Classical Singing)

B.Ed. (Western Classical Singing)

ลักษณะสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล เป็นศาสตร์ที่มีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ทางด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์กับศาสตร์ในการสอนร้องเพลงในรูปแบบคลาสสิก ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาทางด้านความรู้ และทักษะ ดังนี้

1. ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หมวตวิชาครูทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาชีพรู้ คือ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอน จิตวิทยาการสอน และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยสหวิทยาการ หมวตวิชาครูดนตรี ได้แก่ กลุ่มวิชาครู ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนดนตรี จิตวิทยาการสอนดนตรี หลักสูตรดนตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ พฤติกรรมการเรียนการสอนดนตรีทั้งในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมถึงระดับอุดมศึกษา สัมมนาดนตรีศึกษา กลุ่มวิชาเอก ได้แก่ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสอนดนตรีทั่วไป และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการสอนเครื่องมือเอกคีตศิลป์สากล

2. ความรู้ในด้านดนตรี ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ด้านเนื้อหาดนตรี และทักษะดนตรี ด้านคีตศิลป์สากล

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ประกอบด้วย 1) มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดี รวมทั้งมีจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ มีความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพครู รวมถึงมีความอดทน มีวินัย มีความขยันหมั่นเพียร ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีความภูมิใจในวิชาชีพของตนเอง 2) มีความรู้ ความสามารถทางด้านดนตรีทั้งในด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานดนตรี ทักษะดนตรี มาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ทางด้านคีตศิลป์สากล 3) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับการจัดการเรียนการสอน และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รวมถึงมีการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

และ 4) มีทักษะทางด้านภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการแสดง และสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน

มาตรฐานผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 1.1) แสดงออกซึ่งพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีคุณธรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละ 1.2) สามารถจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เชิงสัมพันธ์ โดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่นและประโยชน์ของสังคมส่วนรวม 2) ด้านความรู้ ได้แก่ 2.1) มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไปในวิชาชีพครู และวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชา คีตศิลป์สากล อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและเป็นระบบ 2.2) มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎี ด้านคีตศิลป์สากล ด้านภาษาและวัฒนธรรมตะวันตก รวมถึงความรู้ความเข้าใจในด้านหลักการแสดง ดนตรี โดรนนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการ ทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ และบูรณาการกับ โลกแห่งความเป็นจริง 2.3) มีความเข้าใจในความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านของวิชาชีพเฉพาะ สาขาวิชาคีตศิลป์สากลอย่างลึกซึ้ง ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัย และการวิจัยในการต่อยอด ความรู้ในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล 2.4) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า องค์ความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู และวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชา คีตศิลป์สากลอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ 3.1) สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อใช้ในการ ปฏิบัติงานการวินิจฉัยแก้ปัญหา และทำการวิจัยเพื่อพัฒนางาน พัฒนางค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 3.2) สามารถคิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออกและนำไปสู่การแก้ไขได้อย่าง สร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ทางภาคทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ และผลกระทบจากการตัดสินใจ 3.3) มีความเป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ และการพัฒนาศาสตร์ ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมีนวัตกรรม 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ได้แก่ 4.1) มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และทางสังคม 4.2) มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อ ต่อการแก้ปัญหาในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ 4.3) มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ 5.1) มีความไว ในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติหรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูด และภาษาเขียน อัน มีผลให้สามารถเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็น ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว 5.2) มีความสามารถในการใช้ ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 5.3) มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งการพูด การเขียน และนำเสนอด้วยรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 6.1) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ (Formal) รูปแบบกึ่งทางการ (Non-formal) และรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal) อย่างสร้างสรรค์ 6.2) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนที่หลากหลาย ทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถปานกลางและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีนวัตกรรม 6.3) มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ในวิชาเอกที่สอนอย่างบูรณาการ 7) ด้านการปฏิบัติทางวิชาชีพ/ทักษะพิสัย ได้แก่ 7.1) มีทักษะพื้นฐานทางด้านสาระดนตรี ทั้งด้านเนื้อหา ได้แก่ ทฤษฎีดนตรี ประวัติดนตรี วรรณกรรม และด้านทักษะดนตรี ได้แก่ การอ่าน การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหวการสร้างสรรค์ 7.2) มีทักษะด้านการปฏิบัติในสาขาวิชาคีตศิลป์สากลอย่างชำนาญ 7.3) มีทักษะเบื้องต้นในการบรรเลงเครื่องดนตรีสากล โดยเฉพาะเปียโน 7.4) มีทักษะด้านการอ่านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาเลียน ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาละติน และภาษาไทย 7.5) มีทักษะด้านการแสดง ได้แก่ ทักษะการแสดงละครเพลง และอุปรากร (ทั้งเดี่ยวและกลุ่ม) และทักษะด้านการตีความบทเพลง

โครงสร้างหลักสูตร โดยมีหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 167 ประกอบด้วย ประกอบด้วย 3 หมวดวิชาคือ 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต 2. หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 131 หน่วยกิต ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 2.1) กลุ่มวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 53 หน่วยกิต (โดยมีวิชาประสบการณ์ภาคสนามหรือการปฏิบัติการสอนในวิชาเอก ในระยะ 2 ภาคศึกษาปกติ รวมแล้วไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต) 2.2) กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอก ไม่น้อยกว่า 78 หน่วยกิต โดยประกอบด้วย 2.2.1) วิชาพื้นฐานดนตรี ไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต 2.2.2) วิชาทักษะดนตรี ไม่น้อยกว่า 8 หน่วยกิต 3. หมวดวิชาเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นในการอภิปรายออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. จากการเก็บข้อมูลในการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในสาขา ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาคีตศิลป์สากลนั้น ยังขาดแคลนบุคลากรในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล โดยจะพบว่า บุคลากรที่สอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากลของสถาบันอุดมศึกษานั้น ไม่มีวุฒิทางการศึกษาในด้านการสอน ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาทักษะในด้านการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา คีตศิลป์สากล ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาที่ทำการเปิดสอนในสาขาครุศาสตร์/

ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาธิต ควรให้ความสำคัญในด้านการจัดหาบุคลากรให้มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับสาขา/สาขาวิชาที่เปิดสอน รวมถึงควรมีการผลักดันในส่วนของพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในสาขา/สาขาวิชาเพื่อที่จะมีส่วนช่วยในด้านการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสาขา/สาขาวิชา โดยการให้การสนับสนุนในด้านการศึกษา และอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็น

2. การพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาธิต ผู้วิจัยเห็นว่า มาตรฐานคุณวุฒิเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรของประเทศชาติโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งบุคลากรทางการศึกษา และสถาบันทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตจะต้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง กำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสาขา/สาขาวิชาที่กำหนด โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับผู้ใช้บัณฑิตและองค์กรวิชาชีพที่รองรับ นอกจากนี้ การพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิยังเป็นหนึ่งในเครื่องมือของการขับเคลื่อนระบบการจัดการศึกษาให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น และส่งผลทำให้การจัดการศึกษามีระบบและมีมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ

3. จากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า ในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปะสาธิต ผู้สอนมักจะมุ่งเน้นทักษะการปฏิบัติในวิชาเอกมากเกินไป ทั้งนี้ผู้วิจัยคิดว่าควรให้ความสำคัญในส่วนของวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะการจัดการเรียนรู้ทางด้านดนตรีให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ความคิดรวบยอดในการเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ด้านการสอนและทักษะการปฏิบัติวิชาเอก ซึ่งจุดนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นสมรรถนะหลักของสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาธิต

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาธิต (มคอ.1) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นเพียงแนวทาง ทั้งนี้ ในรายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรในส่วนของรายวิชาเฉพาะด้าน/วิชาเอก สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของแต่ละสถาบัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ควรมีการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะสาธิต ในส่วน มคอ.2 มคอ.3 มคอ.4 มคอ.5 มคอ.6 มคอ.7 เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรกัญญา ราชสิทธิ์. 2549. *คุณลักษณะที่เป็นจริงของบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่* การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 123, ตอนที่ 105 ง, 10 ตุลาคม 2549*. กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานอุดมศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา
- ไชแสง สุขะวัฒน์. 2554. *สังคตินิยม ว่าด้วยดนตรีตะวันตก*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2542. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552. *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF:HEd)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552. *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552 (หลักสูตร 5 ปี)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: หจก. พิมพ์วรรณการพิมพ์
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ ร่วมกับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2551. *หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2552)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จური ทรงสกุล. 16 มีนาคม 2554. อาจารย์. *สัมภาษณ์*.
- ดวงใจ อมาตยกุล. 2545. *วรรณคดีเพลงร้อง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ อมาตยกุล. 2545. *การขับร้องประสานเสียง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎิ พนมยงค์ บุญทัศน์กุล. 2539. *सानฝันด้วยเสียงเพลง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บ้านเพลง.
- ดุขฎิ พนมยงค์ บุญทัศน์กุล. 2547. *सानฝันด้วยเสียงเพลง*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บ้านเพลง.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2552. *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. 2552. *ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. 2555. *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณ รอดช้างเผื่อน. 2532. *การรับรู้ของบัณฑิต อาจารย์และผู้บังคับบัญชาต่อคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปทุมมาลัย ทรงสกุล. 2546. *การจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาหมวดวิชาคีตศิลป์สากล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิงจิตต์ สวามิภักดิ์. 14 มีนาคม 2554. *รองศาสตราจารย์. สัมภาษณ์*.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ, 2554. *รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2552. *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. 2552. *รายงานการวิจัยเรื่อง กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ: กรณีศึกษากรอบคุณวุฒิทางการศึกษาของต่างประเทศ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, บรรณาธิการ. 2524. *การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา: รายงานการประชุมทางวิชาการ ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 27-28 มิถุนายน 2523*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ สมสุข ธีระพิจิตร และวิชัญญ์ เชาวน์ดำรงค์. 2552. *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย: จากการศึกษาสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, สีนชะวา คามดิษฐ์, บรรณาธิการ. 2530. *มหาวิทยาลัยกับสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวศุทธิ์ พิริยะพงษ์รัตน์. 2555. *เอกสารอบรมกลวิธีการขบร้องประสานเสียง*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา)

- มานพ ทับทิมเมือง, 2544. รายงานการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ของคณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มานิต ชูวะเศรษฐกุล. อาจารย์. สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2554.
- วณีย์ ลัดดาภิบาล. 14 มีนาคม 2554. อาจารย์. สัมภาษณ์.
- วีวรรณ โทนชัย. 9 มีนาคม 2554. อาจารย์. สัมภาษณ์.
- วุฒิพันธ์ พงษ์ชนเลิศ. 15 มีนาคม 2554. อาจารย์. สัมภาษณ์.
- ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. 2553. การประชุมวิชาการและการเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ เรื่องการ
ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร. ฝ่ายวิจัยคณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ศิริรัตน์ สุขชัย. 2553. การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี
สาขาธุรกิจดนตรี/ดนตรีเชิงพาณิชย์ ตามแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและ
นาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย จันทร์สุวรรณ และคณะ, 2548. โครงการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จ
การศึกษา คณะศิลปนาฏดุริยางค์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร.
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. 2553. คู่มือนักศึกษาระดับปริญญาตรี. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.
- สภาการศึกษา, สำนักงาน. 2547. มาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สหાયบล็อกรการพิมพ์.
- สภาการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ. 2552. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. มาตรฐานการอุดมศึกษา และ
เกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, ประกาศมาตรฐานคุณวุฒิ/สาขาวิชา [ออนไลน์],
28 มีนาคม 2555.แหล่งที่มา www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/news6.php
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา [ออนไลน์],
28 มีนาคม 2555.แหล่งที่มา www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/news8.php
- สิทธิศักดิ์ พุกปีติกุล. 2538. คู่มือพิชิตเสียงแหบ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์พี บี ฟอเรนบุ๊กส์.

สุชาดา โสวัตร. 2553. การนำเสนอแนวทางการพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อริยพร คุโรตะ. 2550. การพัฒนามาตรฐานหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Australian Qualifications Framework Council Secretariat. 2010. *Australian Qualifications Framework Australia: AQF*. [online]. 21 September 2011
Available from: <http://studyinaustralia.gov.au/Sia?/en/WhyAustralia/AQF.htm>
- Battaglia Elio. 1998. *Vaccaj Metodo Practico Di Canto*. Milano: Casa Ricordi.
- Berlin Summit 2003. *The Bologna Sorbonne Declaration* [online], 17 September 2011.
Available from: http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/Sorbonne_declaration.pdf
- Boston Conservatory. *Degree Requirements for Bachelor of Music in Voice Performance*. [online]. 24 April 2013. Available from: http://bostonconservatory.edu/sites/all/files/music/BM%20Voice_Entereng%202012%20and%20Later.pdf
- European Commission *The Bologna Declaration* [online], 17 September 2011. Available from: <http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf>.
- Lehmann Lotte. 1985. *More Than Singing: The Interpretation of Songs*. New York: Dover Publications, Inc.
- Manhattan School of Music. 2012-2013 Course Catalog. New York.
- Marchesi Mathilde. 1970. *Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method*. New York: Dover Publications, Inc.
- McCoy Scott. 2010. *Building the Foundation*. Journal of Singing, September/October 2010 Volume 67, No. 1, pp. 43–46.
- New York University Steinhardt. *Curriculum of Vocal Performance*. [online]. 26 April 2013. Available from: <http://steinhardt.nyu.edu/music/theatre/curriculum/undergraduate>
- Schmidt Jan. and Schmidt, H. Counsell. 2008. *Basics of Singing*. 6th Ed. Canada: Clark Baxter.
- Shakespeare The Art of Singing [online]. 25 January 2012. Available from: http://erato.uvt.nl/files/imglnks/usimg/c/c1/IMSLP27711-PMLP61103-Shakespeare_-_The_Art_of_Singing.pdf
- The Time Higher Education. *The World University Rankings 2012-2013*. [online]. 24 April 2013. Available from: <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/2012-13/world-ranking>

University of Wisconsin-Madison. Undergraduate Catalog 2011-2013. [online]. 28 May 2012. Available from: http://pubs.wisc.edu/ug/ls_music_education.htm

Victor Alexander Fields. 1966. *Training the Singing Voice: An Analysis of the Working Concepts Contained in Recent Contributions to Vocal Pedagogy*. 7th Edition. USA: Kings Crown Press.

Ware Clifton. 1998. *Basics of Vocal Pedagogy: the Foundations and Process of Singing*. USA: The McGraw-Hill Companies, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
สถานที่สัมภาษณ์.....
เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 (Individual Interview)

สัมภาษณ์.....ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตศิลป์สากล.....

เพื่อใช้ในการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา
ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
วัตถุประสงค์ในการวิจัย: เพื่อพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษา
ศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แบบสัมภาษณ์
แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

- 2.1 ลักษณะของสาขาวิชาจิตศิลป์สากล
- 2.2 โครงสร้างสาขาวิชาจิตศิลป์สากล
- 2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาวิชาจิตศิลป์สากล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ – นามสกุล.....
2. สถาบันการศึกษาที่สังกัด.....
3. ตำแหน่งทางการศึกษา.....
4. ประวัติการทำงาน.....
.....
5. รายวิชาที่รับผิดชอบ.....วิชา
  - 5.1 .....ชั้น.....
  - 5.2 .....ชั้น.....
  - 5.3 .....ชั้น.....
  - 5.4 .....ชั้น.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

2.1 ลักษณะของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

1. ท่านคิดว่าอะไรเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นพื้นฐานและมีความจำเป็นต่อการศึกษาในวิชาการศึกษาศาสตร์
2. ท่านคิดว่าผู้เรียนในวิชาศึกษาศาสตร์ควรมีทักษะการคิดวิเคราะห์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
3. ท่านคิดว่าคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนศึกษาศาสตร์ มีความสำคัญต่อการเรียนวิชาศึกษาศาสตร์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
4. ท่านคิดว่าความรับผิดชอบในด้านใดที่จะช่วยให้ผู้เรียนในวิชาศึกษาศาสตร์ประสบความสำเร็จในด้านในการเรียนวิชาศึกษาศาสตร์ในอนาคต
5. ท่านคิดว่าความสามารถในด้านเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อผู้เรียนวิชาศึกษาศาสตร์หรือไม่ อย่างไร
6. ท่านคิดว่าผู้เรียนในรายวิชาศึกษาศาสตร์ ควรมีความรู้ และทักษะการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
7. ท่านคิดว่าผู้เรียนในรายวิชาศึกษาศาสตร์ควรมีความรู้ทักษะในด้านการสอนวิชาศึกษาศาสตร์เพียงพอต่อการประกอบอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด
8. ท่านคิดว่าความรู้หรือความสามารถในด้านใดที่ผู้เรียนวิชาศึกษาศาสตร์ควรเพิ่มเติม
9. ท่านคิดว่าธรรมชาติของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มีลักษณะอย่างไรและเกี่ยวกับศาสตร์ใดบ้าง
10. ศาสตร์และความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะประกอบอาชีพในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
  - 10.1 ด้านดนตรี (สาระดนตรี – เนื้อหา, ทักษะ)
    - เนื้อหา เช่น ทฤษฎีดนตรี ประวัติดนตรี ฯลฯ ควรมีความรู้ระดับใด
    - ทักษะดนตรี เช่น ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี การรวมวง การฝึกโสตประสาท ฯลฯ ควรมีความรู้ระดับใด
    - ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรี จำเป็นมากน้อยเพียงใด และควรมีความรู้ระดับใด
11. ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับลักษณะสาขาวิชา และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

2.2 โครงสร้างสาขาวิชาคิตศิลป์สากล

1. ท่านคิดว่าโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบัน มีสัดส่วนที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ท่านคิดว่าโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบัน ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมในรายวิชาใดบ้าง เพราะเหตุใด
3. ท่านคิดว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีความจำเป็นหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ท่านคิดว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรมีทักษะและความชำนาญในด้านการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด
5. ท่านคิดว่าผู้เรียนมีความพร้อมมากน้อยเพียงใดในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) และท่านคิดว่ายังมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาวิชาคิตศิลป์สากล

1. ผู้เรียนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (คิตศิลป์สากล) ควรมีลักษณะอย่างไร
2. บัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จควรมีคุณลักษณะอย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
สถานที่สัมภาษณ์.....
เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 (Individual Interview)

สัมภาษณ์.....ผู้สอนในรายวิชาเอกจิตศิลป์สากล.....

เพื่อใช้ในการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา
ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
วัตถุประสงค์ในการวิจัย: เพื่อพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษา
ศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แบบสัมภาษณ์
แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

- 2.1 ลักษณะของสาขาวิชาจิตศิลป์สากล
- 2.2 โครงสร้างสาขาวิชาจิตศิลป์สากล
- 2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาวิชาจิตศิลป์สากล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุล.....
2. สถาบันการศึกษาที่สังกัด.....
3. ตำแหน่งทางการศึกษา.....
4. ประวัติการทำงาน.....
.....
5. รายวิชาที่รับผิดชอบ.....วิชา
  - 5.1.....ชั้น.....
  - 5.2.....ชั้น.....
  - 5.3.....ชั้น.....
  - 5.4.....ชั้น.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

2.1 ลักษณะของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

1. ท่านคิดว่าอะไรเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นพื้นฐานและมีความจำเป็นต่อการศึกษาในวิชาการศึกษาศาสตร์
2. ท่านคิดว่าผู้เรียนในวิชาศึกษาศาสตร์ควรมีทักษะการคิดวิเคราะห์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
3. ท่านคิดว่าคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนศึกษาศาสตร์ มีความสำคัญต่อการเรียนวิชาศึกษาศาสตร์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
4. ท่านคิดว่าความรับผิดชอบในด้านใดที่จะช่วยให้ผู้เรียนในวิชาศึกษาศาสตร์ประสบความสำเร็จในด้านในการเรียนวิชาศึกษาศาสตร์ในอนาคต
5. ท่านคิดว่าความสามารถในด้านเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อผู้เรียนวิชาศึกษาศาสตร์หรือไม่ อย่างไร
6. ท่านคิดว่าผู้เรียนในรายวิชาศึกษาศาสตร์ ควรมีความรู้ และทักษะการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
7. ท่านคิดว่าผู้เรียนในรายวิชาศึกษาศาสตร์ควรมีความรู้ทักษะในด้านการสอนวิชาศึกษาศาสตร์เพียงพอต่อการประกอบอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด
8. ท่านคิดว่าความรู้หรือความสามารถในด้านใดที่ผู้เรียนวิชาศึกษาศาสตร์ควรเพิ่มเติม
9. ท่านคิดว่าธรรมชาติของสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มีลักษณะอย่างไรและเกี่ยวกับศาสตร์ใดบ้าง
10. ศาสตร์และความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะประกอบอาชีพในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
  - 10.1 ด้านดนตรี (สาระดนตรี – เนื้อหา, ทักษะ)
    - เนื้อหา เช่น ทฤษฎีดนตรี ประวัติดนตรี ฯลฯ ควรมีความรู้ระดับใด
    - ทักษะดนตรี เช่น ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี การรวมวง การฝึกสอดประสาน ฯลฯ ควรมีความรู้ระดับใด
    - ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรี จำเป็นมากน้อยเพียงใด และควรมีความรู้ระดับใด
11. ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับลักษณะสาขาวิชา และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

2.2 โครงสร้างสาขาวิชาคิตศิลป์สากล

1. ท่านคิดว่าโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบัน มีสัดส่วนที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ท่านคิดว่าโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบัน ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมในรายวิชาใดบ้าง เพราะเหตุใด
3. ท่านคิดว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีความจำเป็นหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ท่านคิดว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรมีทักษะและความชำนาญในด้านการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด
5. ท่านคิดว่าผู้เรียนมีความพร้อมมากน้อยเพียงใดในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) และท่านคิดว่ายังมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาวิชาคิตศิลป์สากล

1. ผู้เรียนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (คิตศิลป์สากล) ควรมีลักษณะอย่างไร
2. บัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จควรมีคุณลักษณะอย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... สถานที่สัมภาษณ์..... เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์.....
--

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 (Focus Group Interview)

สัมภาษณ์.....นักศึกษาชั้นปีที่ 1 - 4 วิชาเอกจิตศิลป์สากล.....

เพื่อใช้ในการวิจัย เรื่อง การนำเสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา
 ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
วัตถุประสงค์ในการวิจัย: เพื่อพัฒนากรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษา
 ศาสตร์ สาขาวิชาจิตศิลป์สากล ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แบบสัมภาษณ์
 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

- 2.1 ลักษณะของสาขาวิชาจิตศิลป์สากล
- 2.2 โครงสร้างสาขาวิชาจิตศิลป์สากล
- 2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาวิชาจิตศิลป์สากล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 สภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ -นามสกุล.....
2. สถาบันการศึกษาที่สังกัด.....
3. ตำแหน่งทางการศึกษา.....
4. ประสบการณ์การสอนพิเศษ .....

.....
 .....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

2.1 ลักษณะของสาขาวิชาจิตศิลป์สากล

1. นักศึกษาคิดว่าอะไรเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นพื้นฐานและมีความจำเป็นต่อการศึกษา
 ในวิชาการเอกจิตศิลป์สากล
2. นักศึกษาคิดว่าผู้เรียนในวิชาเอกจิตศิลป์สากลควรมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างน้อย
 เพียงใด เพราะเหตุใด

3. นักศึกษาคิดว่าคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนศิลปะสากล มีความสำคัญต่อการเรียนวิชาเอกศิลปะสากลมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
4. นักศึกษาคิดว่าความรับผิดชอบในด้านใดที่จะช่วยให้ผู้เรียนในวิชาเอกศิลปะสากลประสบความสำเร็จในด้านในการเรียนวิชาเอกศิลปะสากลในอนาคต
5. นักศึกษาคิดว่าความสามารถในด้านเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อผู้เรียนวิชาเอกศิลปะสากลหรือไม่ อย่างไร
6. นักศึกษาคิดว่าผู้เรียนในรายวิชาเอกศิลปะสากล ควรมีความรู้ และทักษะการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด
7. นักศึกษาคิดว่าผู้เรียนในรายวิชาเอกศิลปะสากลควรมีความรู้ทักษะในด้านการสอนวิชาเอกศิลปะสากลเพียงพอต่อการประกอบอาชีพหรือไม่ เพราะเหตุใด
8. นักศึกษาคิดว่าความรู้หรือความสามารถในด้านใดที่ผู้เรียนวิชาเอกศิลปะสากล ควรเพิ่มเติม
9. นักศึกษาคิดว่าธรรมชาติของสาขาวิชาเอกศิลปะสากลมีลักษณะอย่างไรและเกี่ยวกับศาสตร์ใดบ้าง
10. ศาสตร์และความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพในสาขาวิชาเอกศิลปะสากล
  - 10.1 ด้านดนตรี (สาระดนตรี – เนื้อหา, ทักษะ)
    - เนื้อหา เช่น ทฤษฎีดนตรี ประวัติดนตรี ฯลฯ ควรมีความรู้ระดับใด
    - ทักษะดนตรี เช่น ทักษะการเล่นเครื่องดนตรี การรวมวง การฝึกโสตประสาท ฯลฯ ควรมีความรู้ระดับใด
    - ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ดนตรี จำเป็นมากน้อยเพียงใด และควรมีความรู้ระดับใด
11. ประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับลักษณะสาขาวิชา และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในสาขาวิชาเอกศิลปะสากล

2.2 โครงสร้างสาขาวิชาศิลปะสากล

1. นักศึกษาคิดว่าโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบัน มีสัดส่วนที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. นักศึกษาคิดว่าโครงสร้างหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบัน ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมในรายวิชาใดบ้าง เพราะเหตุใด
3. นักศึกษาคิดว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีความจำเป็นหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. นักศึกษาคิดว่าบัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรมีทักษะและความชำนาญในด้านการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

5. นักศึกษาคิดว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงใดในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (ฝึกสอน) และท่านคิดว่ายังมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงหรือเพิ่มเติม
6. นักศึกษาต้องการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ในองค์กรหรือบริษัทที่มีลักษณะเป็นอย่างไร
7. นักศึกษาต้องการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม ในองค์กรหรือบริษัทที่ตนคาดหวังไว้หรือไม่
8. นักศึกษามีความรู้เพียงพอต่อการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม หรือไม่อย่างไร

2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา

1. ผู้เรียนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (ศิลปศึกษา) ควรมีลักษณะอย่างไร
2. บัณฑิตที่ประกอบอาชีพในสายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จควรมีคุณลักษณะอย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบวิเคราะห์เอกสาร: ข้อมูลด้านคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร ชุดที่ 1

แบบวิเคราะห์เอกสาร: ข้อมูลด้านคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

ข้อมูลเอกสาร	รายละเอียดเอกสาร
1.หัวข้อ/รหัสเอกสาร	
2.ประเภทของเอกสาร	☐ หนังสือ ☐ งานวิจัย ☐ วิทยานิพนธ์ ☐ บทความ ☐ เอกสารทางราชการ ☐ เอกสารอื่น ๆ .....
3. ข้อมูลทางบรรณานุกรม	ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเอกสาร พิมพ์ครั้งที่ สำนักพิมพ์ ฯลฯ
4. ข้อมูลที่ต้องการเก็บ ระบุ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึง ประสงค์ 7 ด้าน	☐ ด้านที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม ☐ ด้านที่ 2 ความรู้ ☐ ด้านที่ 3 ทักษะทางปัญญา ☐ ด้านที่ 4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ☐ ด้านที่ 5 ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ☐ ด้านที่ 6 ทักษะการจัดการเรียนรู้ ☐ ด้านที่ 7 ทักษะพิสัยด้านดนตรี : คีตศิลป์สากล
5.เนื้อหาสาระของเอกสาร	....

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร ชุดที่ 2

ข้อมูลเอกสารที่นำมาใช้ด้านแนวทางการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา (มคอ.1)

ชื่อมาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา		
วิชา		
ข้อที่	หัวข้อ	แนวทางปฏิบัติ
1	ชื่อสาขา/สาขาวิชา	
2	ชื่อปริญญาและสาขาวิชา	
3	ลักษณะของสาขาวิชา	
4	คุณลักษณะของบัณฑิตอันพึงประสงค์	
5	มาตรฐานผลการเรียนรู้	
6	องค์กรวิชาซีพีที่เกี่ยวข้อง	
7	โครงสร้างหลักสูตร	
8	เนื้อหาสาระสำคัญของสาขา/สาขาวิชา	
9	กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้	
10	การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้	
11	คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้	
12	คณาจารย์และบุคคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน	
13	ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ	
14	แนวทางพัฒนาอาจารย์	
15	การประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	
16	การนำมาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชาสู่การปฏิบัติ	
17	การเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิซึ่งบันทึกเป็นข้อมูลหลักสูตร เผยแพร่ (Thai Qualification Register: TQR)	
18	รายชื่อคณะกรรมการผู้จัดทำมาตรฐานคุณวุฒิสถา/สาขาวิชา	
19	ภาคผนวก (ถ้าคณะ/สถาบันมีรายละเอียด และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม)	

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ผู้สอน

รายนามผู้เชี่ยวชาญในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ พิงจิตต์ สวามิภักดิ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา
2. อาจารย์จุรี ทรงสกุล	ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา
3. อาจารย์วณิ ลัดดาภิรมย์	ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา

รายนามอาจารย์ผู้สอนในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา

1. อาจารย์วีวรรณ โทนชัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์วุฒิพันธ์ พงษ์ธนเลิศ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์มานิต ชูวะเศรษฐกุล	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์วณี ลัดดากลม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3. อาจารย์ศิริรัตน์ สุขชัย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ภาคผนวก จ

รายวิชาในหมวดวิชาชีพอเฉพาะ กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก
ในหลักสูตรดนตรีศึกษา

ตารางแสดงรายวิชาในหมวดวิชาชีพเฉพาะ กลุ่มวิชาเฉพาะ/วิชาเอก ในหลักสูตรดนตรีศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2550 - 2554) (170 นก.) 30/130 (54/76)/10	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2549 - 2553) (164 นก.) 30/118 (54/56)/6	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2552 - 2556) (167 นก.) 31/130 (50/80)/6
(กลุ่มวิชาเอกบังคับร่วม) 25 หน่วยกิต (12 รายวิชา)	(กลุ่มวิชาเอกบูรณาการ) ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต (6 รายวิชา)	(กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ) 3 หน่วยกิต (1 รายวิชา)
1 นก.	3 นก.	3 นก.
2 นก.	3 นก.	3 นก.
2 นก.	3 นก.	2 นก.
2 นก.	3 นก.	3 นก.
2 นก.	3 นก.	2 นก.
2 นก.	3 นก.	2 นก.
2 นก.	3 นก.	2 นก.
3 นก.	2 นก.	2 นก.
3 นก.	2 นก.	2 นก.
2 นก.	2 นก.	2 นก.
2 นก.	2 นก.	2 นก.

ตาราง (ต่อ)

<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2550 - 2554) (170 นก.) 30/130 (54/76)/10</p>	<p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2549 - 2553) (164 นก.) 30/118 (54/56)/6</p>	<p>สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2552 - 2556) (167 นก.) 31/130(50/80)/6</p>
<p>สุนทรียศาสตร์กับดนตรีศึกษา 2 นก.</p>	<p>ทักษะดนตรี 4 2 นก.</p>	<p>การเรียงเรียงเสียงประสาน 2 2 นก.</p>
<p>(กลุ่มวิชาเอกบังคับเฉพาะ) 25 หน่วยกิต (13 รายวิชา) 2 นก.</p>	<p>ทักษะดนตรี 5 2 นก.</p>	<p>ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก 2 นก.</p>
<p>การขับร้องประสานเสียง 2 2 นก.</p>	<p>ทักษะดนตรี 6 2 นก.</p>	<p>ทฤษฎีการดนตรี 1 2 นก.</p>
<p>ทักษะดนตรี 1 2 นก.</p>	<p>ขลุ่ยเรคคอร์ด 1 1 นก.</p>	<p>ทฤษฎีการดนตรี 2 2 นก.</p>
<p>ทักษะดนตรี 2 2 นก.</p>	<p>ประวัติการดนตรีไทยและดนตรีตะวันออก 2 นก.</p>	<p>คอมพิวเตอร์ดนตรี 1 2</p>
<p>ทักษะดนตรี 3 2 นก.</p>	<p>เทคโนโลยีทางการดนตรี 2 นก.</p>	<p>ศิลปนิพนธ์ 4 นก.</p>
<p>ทักษะดนตรี 4 2 นก.</p>	<p>ทฤษฎีการประสานเสียง 1 2 นก.</p>	<p>การอำนวยการวงขับร้องประสานเสียง 1 2 นก.</p>
<p>การอ่านออกเสียงโน้ตและพัฒนโน้ตประสานสภาพ 1 1 นก.</p>	<p>คีย์บอร์ด 2 นก.</p>	<p>การอำนวยการวงขับร้องประสานเสียง 2 2 นก.</p>
<p>ประวัติดนตรีไทยชั้นนำ 2 นก.</p>	<p>นวัตกรรมการสอนทางดนตรี 1 นก.</p>	<p>ปฏิบัติขับร้อง 1 2 นก.</p>
<p>การบรรเลงท่วง 1 2 นก.</p>	<p>หลักสูตรและการสอนสำหรับเด็กระดับประถม 2 นก.</p>	<p>ปฏิบัติขับร้อง 2 2 นก.</p>
<p>ดนตรีในยุคกลางและยุคเรเนซองส์ 2 นก.</p>	<p>หลักสูตรและการสอนสำหรับเด็กระดับมัธยม 2 นก.</p>	<p>ปฏิบัติขับร้อง 3 2 นก.</p>
<p>ดนตรีในยุคบาโรคและยุคคลาสสิก 2 นก.</p>	<p>ทฤษฎีการสอนทำนองเพลง 2 นก.</p>	<p>ปฏิบัติขับร้อง 4 2 นก.</p>

ตาราง (ต่อ)

<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2550 - 2554) (170 นก.) 30/130 (54/76)/10</p>	<p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2549 - 2553) (164 นก.) 30/118 (54/56)/6</p>	<p>สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2552 - 2556) (167 นก.) 31/130(50/80)/6</p>
ดนตรีไมเคิลโรแมนติกและยุคศตวรรษที่ 20 2 นก.	ดุริยนิพนธ์ 3 นก.	ปฏิบัติซัฟร็อก 5 นก. 2
ทฤษฎีการประสานเสียง 1 2	(กลุ่มวิชาเอกเลือก) ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต (21 รายวิชา)	ปฏิบัติซัฟร็อก 6 2
ทฤษฎีการประสานเสียง 2 2	ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้วิชาชีพศิลปกรรมศาสตร์ 1 3	ปฏิบัติซัฟร็อก 7 2
(กลุ่มวิชาเอกเลือก) เลือกเรียนได้ 16 - 26 หน่วยกิต (34 รายวิชา)	ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้วิชาชีพศิลปกรรมศาสตร์ 2 3	เปียโน 1 2 นก.
การล่อเปียโน 1 1	เพลงร้องชุมชนท้องถิ่น 1 นก.	เปียโน 2 2
การล่อเปียโน 2 1	ประวัติการดนตรีตะวันตก 2	เปียโน 3 2
ดนตรีในปฐมวัยศึกษา 2	ดนตรีโลก 2 นก.	เปียโน 4 2
นาฏศิลป์ไทย 1 2 นก.	เทคโนโลยีทางการดนตรี 2	(กลุ่มวิชาซัพเลือก) ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต (14 รายวิชา)
นาฏศิลป์ไทย 2 2 นก.	ทฤษฎีการประสานเสียง 2 2	คอมพิวเตอร์ดนตรี 2 2 นก.
นาฏศิลป์ไทย 3 2 นก.	การประพันธ์เพลง 1 นก.	การสอนเมโลเดียน 2 2
นาฏศิลป์ไทย 4 2 นก.	การขับร้องเพลงไทย 2 นก.	เคาน์เตอร์พอยท์ 2 2
ลีลาประกอบดนตรี 2 นก.	การขับร้องประสานเสียง 1 นก.	การสอนเครื่องเคาะตี 1 2

ตาราง (ต่อ)

<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2550 - 2554) (170 นก.) 30/130 (54/76)/10</p>	<p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2549 - 2553) (164 นก.) 30/118 (54/56)/6</p>	<p>สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2552 - 2556) (167 นก.) 31/130(50/80)/6</p>
ดนตรีไมเคิลโรแมนติกและยุคศตวรรษที่ 20 2 นก.	ดุริยนิพนธ์ 3 นก.	ปฏิบัติซัฟร็อก 5 นก. 2
ทฤษฎีการประสานเสียง 1 2	(กลุ่มวิชาเอกเลือก) ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต (21 รายวิชา)	ปฏิบัติซัฟร็อก 6 2
ทฤษฎีการประสานเสียง 2 2	ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้วิชาชีพศิลปกรรมศาสตร์ 1 3	ปฏิบัติซัฟร็อก 7 2
(กลุ่มวิชาเอกเลือก) เลือกเรียนได้ 16 - 26 หน่วยกิต (34 รายวิชา)	ภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้วิชาชีพศิลปกรรมศาสตร์ 2 3	เปียโน 1 2 นก.
การล่อเปียโน 1 1	เพลงร้องชุมชนท้องถิ่น 1 นก.	เปียโน 2 2
การล่อเปียโน 2 1	ประวัติการดนตรีตะวันตก 2	เปียโน 3 2
ดนตรีในปฐมวัยศึกษา 2	ดนตรีโลก 2 นก.	เปียโน 4 2
นาฏศิลป์ไทย 1 2 นก.	เทคโนโลยีทางการดนตรี 2	(กลุ่มวิชาซีพีเลือก) ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต (14 รายวิชา)
นาฏศิลป์ไทย 2 2 นก.	ทฤษฎีการประสานเสียง 2 2	คอมพิวเตอร์ดนตรี 2 2 นก.
นาฏศิลป์ไทย 3 2 นก.	การประพันธ์เพลง 1 นก.	การสอนเมโลเดียน 2 2
นาฏศิลป์ไทย 4 2 นก.	การขับร้องเพลงไทย 2 นก.	เคาน์เตอร์พอยท์ 2 2
ลีลาประกอบดนตรี 2 นก.	การขับร้องประสานเสียง 1 นก.	การสอนเครื่องเคาะตี 1 2

ตาราง (ต่อ)

<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2550 - 2554) (170 นก.) 30/130 (54/76)/10</p>	<p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2549 - 2553) (164 นก.) 30/118 (54/56)/6</p>	<p>สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2552 - 2556) (167 นก.) 31/130(50/80)/6</p>
คีย์บอร์ด 1	ดนตรีประกอบการแสดงของไทย	กีตาร์ 1
ดนตรีในอุดมศึกษา	ดนตรีชุมชนท้องถิ่น	กีตาร์ 2
ยามอาสา 1	หลักการประพันธ์เพลงไทย	ทักษะการสอนดนตรี 1
ยามอาสา 2	การอ่านวงเพลง	ทักษะการสอนดนตรี 2
ซูซูกิ 1	การบรรเลงร่วมวงดนตรีไทย	การแสดงประกอบการแปรขบวนวงโยธวาทิต
ซูซูกิ 2	การบรรเลงร่วมวงดนตรีสากล	เปียโน 3
ออร์ฟ 1	การบริหารจัดการดนตรีไทย	เปียโน 4
ออร์ฟ 2	ดนตรีประกอบพิธี	เปียโน 5
ดนตรีโลกชั้นนำ	สัมมนาดนตรี	รีคอร์ดอร์ 1
ดนตรีสำหรับการศึกษาพิเศษ	การประพันธ์เพลงสำหรับครูดนตรี	รีคอร์ดอร์ 2
ธุรกิจดนตรี นก.	สัมมนาเครื่องเป่า และเครื่องหนัง	
ดนตรีศึกษากับการสื่อสารมวลชน		

ตาราง (ต่อ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2550 - 2554) (170 นก.) 30/130 (54/76)/10	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2549 - 2553) (164 นก.) 30/118 (54/56)/6	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2552 - 2556) (167 นก.) 31/130(50/80)/6
เอกศึกษานิเทศศาสตร์ศึกษา 1 2 นก.		
เอกศึกษานิเทศศาสตร์ศึกษา 2 2 นก.		
ดนตรีวิทยานำ 2 นก.		
ดนตรีศึกษาในเอเชียอาคเนย์ 2 นก.		
ดนตรีเปรียบเทียบ 2 นก.		
การสอนการขับร้องหมู่ 2 นก.		
โคตยา 1 2 นก.		
โคตยา 2 2 นก.		
สื่อดนตรีศึกษา 2 นก.		
คาลโครช 1 2 นก.		
คาลโครช 2 2 นก.		
ประวัติและปรัชญาดนตรีศึกษา 2 นก.		

ตาราง (ต่อ)

<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2550 - 2554) (170 นก.) 30/130 (54/76)/10</p>	<p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2549 - 2553) (164 นก.) 30/118 (54/56)/6</p>	<p>สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หลักสูตรปรับปรุง 2552 (2552 - 2556) (167 นก.) 31/130(50/80)/6</p>
<p>การวิจัยดนตรีศึกษา 2 นก.</p>		
<p>สัมมนาดนตรีศึกษา 2 นก.</p>		

ภาคผนวก ฉ

พื้นฐานการขับร้องเพลง/การสอนร้องเพลง

พื้นฐานการขับร้องเพลง/กลวิธีการสอนขับร้องเพลง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานการขับร้องเพลง/กลวิธีการสอนขับร้องเพลงจัดอยู่ในมาตรฐานผลการเรียนรู้ในด้านทักษะพิสัย/ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพของสาขาวิชาคีตศิลป์สากลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยมีเนื้อหา และสาระรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ สรีรวิทยาและท่าทางในการขับร้อง หลักสัทศาสตร์ในการออกเสียงเพื่อการขับร้อง ประเภทเสียงร้อง การแสดงขั้นพื้นฐานสำหรับการขับร้อง และการสอนดนตรีเฉพาะเครื่องมือ/กลวิธีการสอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรีรวิทยาและท่าทางในการขับร้อง

1.1 สรีรวิทยาในการขับร้อง

เสียงเกิดขึ้นมาจากการสั่นสะเทือนของวัตถุ เสียงต่าง ๆ ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเสียงพูด เสียงร้อง เสียงหัวเราะ เกิดขึ้นจากการสั่นของเส้นเสียง (Vocal Cord) ซึ่งอยู่ภายในลำคอ เส้นเสียงจะสั่นได้ต้องมีลมภายในปอดผ่านออกมากระทบกับเส้นเสียงจนเกิดเป็นเสียงต่าง ๆ ขึ้น เสียงพูดเพื่อการสื่อสารของมนุษย์กับเสียงที่เปล่งออกมาเพื่อการขับร้องจะมีความแตกต่างกัน การเปล่งเสียงเพื่อการขับร้องต้องทำให้เกิดความก้องกังวานด้วยจึงจะเกิดความไพเราะ โพร่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสามารถทำให้เกิดเสียงสะท้อนขึ้นได้ เมื่อเกิดเสียงสะท้อนแล้วความก้องกังวานของเสียงจะเกิดตามมาด้วย โพร่งสำคัญ ๆ ที่ทำให้เกิดเสียงสะท้อนได้ คือ โพร่งอก ช่องคอ โพร่งช่องปาก โพร่งจมูกและโพร่งกระโหลก ระดับเสียงที่เปล่งออกมาเพื่อการขับร้อง โดยทั่ว ๆ ไปแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ เสียงสูง เสียงกลางและเสียงต่ำ ไม่ว่าจะเปล่งเสียงในระดับใด โพร่งทุกโพร่งที่มีอยู่ทำหน้าที่ให้เกิดเสียงสะท้อนพร้อมกันทั้งหมด จะไม่มีโพร่งหนึ่งโพร่งใดทำหน้าที่เพียงตำแหน่งเดียวทุกโพร่งจะทำงานสอดประสานกัน แต่จะทำหน้าที่ไม่เท่ากัน มากหรือน้อยแล้วแต่ระดับเสียงที่ขับร้อง

การออกเสียงขับร้องเพื่อให้เกิดความไพเราะ เกิดความกังวานของเสียง จะต้องใช้อวัยวะและกล้ามเนื้อหลายส่วนในร่างกายทำงานประสานกันเป็นอย่างดี อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงสำหรับการขับร้อง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) อวัยวะใช้ในการหายใจ

- 1.1 ปอด (Lungs)
- 1.2 กระจับลม (Diaphragm)
- 1.3 หลอดลม (Trachea)
- 1.4 กล้ามเนื้อบริเวณหน้าท้อง (Abdominal Muscle)
- 1.5 กระจุกซี่โครง (Rib Cage)

(2) อวัยวะใช้ในการเปล่งเสียง

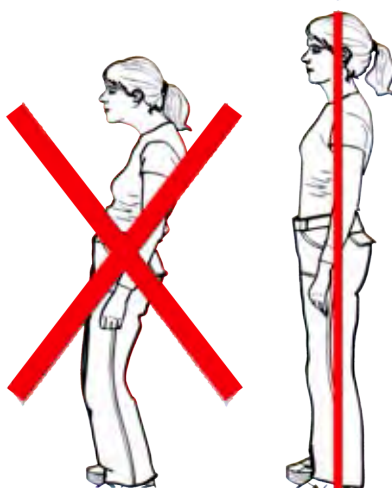
- 2.1 เส้นเสียง (Vocal Cord)
- 2.2 กล่องเสียง (Larynx)
- 2.3 ช่องคอ (Pharynx)
- 2.4 ช่องปาก (Mouth)
- 2.5 ลูกกระเดือก (Gullet)

(3) อวัยวะในการสร้างเสียงสะท้อน

- 3.1 โพรงหน้าอก (Chest Cavity)
- 3.2 โพรงจมูก (Nasal Cavity)
- 3.3 โพรงกะโหลก (Skull Cavity)
- 3.4 โพรงช่องปาก (Mouth Cavity)

1.2 ท่าทางในการขับร้อง

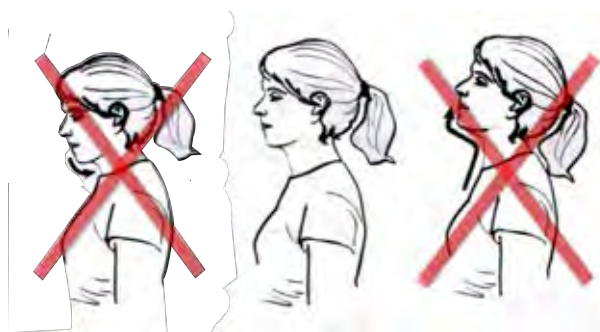
การจัดวางท่าทางที่ถูกต้องในขณะที่ขับร้องจะมีผลช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการขับร้องมากกว่าท่าทางที่ไม่ถูกต้อง ท่าทางในการขับร้องที่ถูกต้องควรมีท่าทางการยืน ดังนี้

รูปที่ 1 ท่าทางการยืน

1.1 ฝ่าเท้าทั้งสองข้างวางแนบกับพื้นแยกออกจากกันเล็กน้อยโดยประมาณ 1 ฟุต เท้าข้างหนึ่งจะต้องวางในตำแหน่งที่เอียงไปด้านหน้าเล็กน้อย ให้น้ำหนักตัวลงบนเท้าทั้งสองข้างเท่า ๆ กัน

- 1.2 หัวเข่า จะต้องไม่ตึงจนทำให้เกิดลักษณะการยื่นเกร็ง
  - 1.3 หัวไหล่ ต้องผึ่งออกห้ามยื่นในลักษณะท่อนไหลหรือยื่นไหล่ตก
  - 1.4 หน้าอก ต้องผึ่งผาย ไม่ทิ้งหน้าอก หลังตรง
  - 1.5 แขน จะต้องปล่อยทิ้งลงมาข้างลำตัว
  - 1.6 ข้อศอก โค้งงอเล็กน้อยตามธรรมชาติ ไม่ควรเหยียดแขนตึงในขณะร้องเพลง
  - 1.7 ฝ่ามือ ทิ้งลงมาข้างลำตัว ปล่อยอิสระ
  - 1.8 คอ อยู่ในลักษณะตั้งตรง ไม่เกร็ง ห้ามแหงนคอหรือโก่งคอ ในขณะร้องเพลง
- การแหงนคอร้องเสียงในระดับสูงและโก่งคอร้องเสียงในระดับต่ำ ถือเป็นวิธีที่ผิด อาจจะมีผลทำให้กล่องเสียงได้รับอันตรายได้ ในขณะที่ร้องเสียงสูงมากหรือต่ำมาก ควรใช้วิธีเปิดลำคอเข้าช่วย
- 1.9 ศรีษะ ตั้งตรง ไม่ก้มหน้า สายตามองตรงไปข้างหน้า โดยให้ระดับคางขนานกับพื้น

รูปที่ 2 การวางศรีษะ

2. หลักสัทศาสตร์ในการออกเสียง

การออกเสียงคำหรือภาษาต่าง ๆ ให้ถูกต้องและชัดเจนนั้น ผู้ขับร้องต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสระและพยัญชนะที่ประกอบขึ้นมาเป็นคำนั้น ๆ การตัดสินใจเลือกวิธีการออกเสียงได้ถูกต้อง การตัดสินใจในการเลือกเน้นคำให้เกิดความสั้นหรือยาวได้ถูกต้องเพื่อให้เกิดความชัดเจนของคำและไม่ทำให้ความหมายของคำผิดเพี้ยนไปหรือสื่อความเป็นอื่น

2.1 การฝึกออกเสียงตามแบบมาตรฐาน IPA

ในปัจจุบันได้มีการกำหนดสัญลักษณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายในการออกเสียงต่าง ๆ ให้ตรงกันเป็นแบบมาตรฐานสากลหรือที่เรียกว่าพยัญชนะแทนเสียงของ (International Phonetic Alphabet) IPA หลักการโดยส่วนใหญ่ใช้ได้กับทุก ๆ ภาษา

(1) การออกเสียงสระ การออกเสียงสระพื้นฐาน 5 เสียง ด้วยพยัญชนะของ (International Phonetic Alphabet) IPA มีดังนี้

ตารางที่ 1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการออกเสียง

สัญลักษณ์	เสียงที่ออก
a	อา
e	เอ
i	อี
o	โอ
u	อู

ผู้ขับร้องทุกคนควรฝึกการออกเสียงสระทั้ง 5 ตัว ให้ถูกต้อง รูปปากเป็นเครื่องสำคัญ ในการออกเสียงควรเปลี่ยนรูปปากให้ไปตามเสียงสระ เมื่อนำสระมาผสมกับพยัญชนะจะได้คำที่ชัดเจนความหมายไม่ผิดเพี้ยน

รูปภาพที่ 3 ลักษณะรูปปากในการออกเสียงสระ

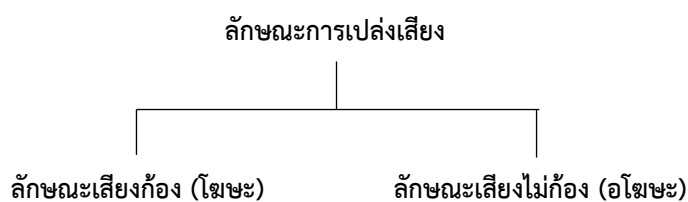
(2) การออกเสียงสระประสม คำบางคำเขียนด้วยสระรูปเดียว แต่เวลาออกเสียงจะต้องออกด้วยเสียงสระ 2 เสียง หรือ 3 เสียงติดต่อกันจึงจะได้ความหมายที่ชัดเจน เช่น คำว่า “เรา” จะประกอบด้วยสระเอา และสระอู เวลาออกเสียงต้องออกเสียงสระเอาก่อน แล้วจึงตามด้วยเสียงสระอู คำที่ออกเสียงสระผสม 2 เสียง มีชื่อเรียกว่า ดิพธิ่ง (Diphthongs) คำที่ออกเสียงด้วยสระผสม 3 เสียงมีชื่อเรียกว่า ทริพธิ่ง (Triphthongs) แต่จะมีใช้น้อยกว่าแบบประสม 2 เสียง ตัวอย่างเช่น คำว่า “เรียว” ประกอบด้วยสระเสียง 3 เสียง คือ อี อา และ อู เป็นต้น

(3) การออกเสียงสระประสม 2 เสียง (Diphthongs) การออกเสียงสระประสม 2 เสียง แบบมาตรฐานสากลที่ใช้ในการขับร้องส่วนใหญ่ที่พบจะมีอยู่ 6 รูปแบบคือ

- 3.1 เสียงสระ อา + อี (ai) เช่นคำว่า ใครใจไม่ไฟ eye sigh
wine life mind
- 3.2 เสียงสระ เอ + อี (ei) เช่นคำว่า play lay say wave same
late away
- 3.3 เสียงสระ ออ + อี (oi) เช่นคำว่า พลอย ลอย คอย joy toy
enjoy employ destroy boy choice
- 3.4 เสียงสระ อา + อู (au) เช่นคำว่า about noun how
allow brow shout thousand
- 3.5 เสียงสระ โอ + อู (ou) เช่นคำว่า know glow no window blow
- 3.6 เสียงสระ อี + อู (iu) เช่นคำว่า view new cute knew
beautiful

ในการออกสระประสม 2 เสียงนั้น สระเสียงที่ 2 ต้องออกเสียงพร้อมกับการตันลมจากกระบังลมขึ้นมา ให้เสียงมาก้องกังวานบริเวณโพรงต่าง ๆ จึงจะได้เสียงที่ชัด ยังมีสระประสมอื่น ๆ อีกหลายแบบทั้งสระประสม 2 เสียง และ 3 เสียง ขอให้ผู้ฝึกขับร้องลองพิจารณาดูคำต่าง ๆ ก่อนร้อง คำต่าง ๆ ในบทเพลงนั้นประกอบขึ้นด้วยสระเสียงใดบ้าง แล้วให้ทดลองออกเสียงเพื่อทดสอบความชัดเจนของคำร้อง การใส่ใจในการออกเสียงสระต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นคำให้ครบถ้วนจะทำให้ร้องเพลงได้ชัดเจน การเน้นเสียงสระใดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของคำแต่ละคำ ข้อที่ควรคำนึงถึงในการออกเสียงคำต่าง ๆ คือ อย่าทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายผิดเพี้ยนไป และต้องให้เกิดความกลมกลืนกับคำอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงด้วย

(4) การออกเสียงพยัญชนะ พยัญชนะทุกตัวมีวิธีการออกเสียงที่แตกต่างกันไปตามฐานเสียงที่เกิดผู้เรียนขับร้องทุกคนจะต้องศึกษาวิธีการออกเสียงพยัญชนะที่ถูกต้องตามฐานเสียงด้วย เสียงพยัญชนะควรออกให้สั้นและชัดเจน เมื่อนำเสียงพยัญชนะที่ถูกต้องมาประสมกับเสียงสระจะได้เสียงร้องที่ถูกต้องชัดเจนและไพเราะ ความหมายไม่ผิดเพี้ยน ฐานเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษ เสียงของพยัญชนะภาษาอังกฤษทั้งหมดมีทั้งออกแบบเสียงก้อง (Voiced) และออกแบบเสียงไม่ก้อง (Voiceless)

แผนภาพที่ 1 ลักษณะการเปล่งเสียงก้อง และเสียงไม่ก้อง

การแบ่งฐานที่เกิดเสียงได้เป็น 5 ตำแหน่ง ดังนี้

4.1 เกิดจากริมฝีปาก

ประเภทเสียงก้อง ได้แก่ เสียง b w m

ประเภทเสียงไม่ก้อง ได้แก่ เสียง p wh

4.2 เกิดจากริมฝีปากกลางและฟันบน

ประเภทเสียงก้อง ได้แก่ เสียง v

ประเภทเสียงไม่ก้อง ได้แก่ เสียง f

4.3 เกิดจากลิ้นและปุ่มเหงือกด้านบนหรือฟัน

ประเภทเสียงก้อง ได้แก่ เสียง th d n l z j

ประเภทเสียงไม่ก้อง ได้แก่ เสียง th t sh s ch r

4.4 เกิดจากส่วนหลังของลิ้น

ประเภทเสียงก้อง ได้แก่ เสียง g ng

ประเภทเสียงไม่ก้อง ได้แก่ เสียง k

4.5 เกิดจากฐานเสียงอื่น ๆ ได้แก่ เสียง q ซึ่งมีเสียงเหมือน k

เมื่อนำเสียง q ประสมกับเสียง u จะต้องออกเสียง 2 เสียงรวมกัน เสียงของ qu ต้องออกเสียงเหมือนกับ kw k เสียงไม่ก้อง w เสียงก้อง เสียง x จะต้องออกเสียงที่มีทางเสียงเหมือนเสียง s เสียง y เป็นได้ทั้งสระและพยัญชนะ ถ้าใช้เป็นพยัญชนะต้นจะออกเสียงก้อง เสียง h เป็นเสียงไม่ก้อง ผู้ฝึกร้องเพลงภาษาอังกฤษควรศึกษาการออกเสียงพยัญชนะทุกตัวอย่างถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์ ถึงแม้ว่าในฐานเสียงเดียวกันจะมีพยัญชนะหลายตัว แต่พยัญชนะแต่ละตัวจะมีการใช้อวัยวะต่าง ๆ ในการกำเนิดเสียงต่างกันออกไป

(5) การออกเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ พยัญชนะท้ายพยางค์หรือพยัญชนะตัวสะกดในบทเพลงภาษาอังกฤษมีความสำคัญมาก ผู้ขับร้องต้องออกให้ครบถ้วนและชัดเจนตามตำแหน่งฐานเสียงดังที่ได้กล่าวมา ถ้าออกเสียงพยัญชนะตัวสะกดไม่ตรงกับฐานเสียงที่เกิดจะทำให้ความหมายผิดเพี้ยนไป เช่นคำว่า mad mat เป็นต้น

การออกเสียงในภาษาไทย

ผู้ที่ขับร้องเพลงที่เป็นภาษาไทยจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการออกเสียงพยัญชนะและเสียงสระของภาษาไทยเช่นเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนในการขับร้องเกิดความไพเราะและความหมายของคำไม่ผิดเพี้ยนไป พยัญชนะไทยมีทั้งหมด 44 รูป พยัญชนะหลายตัวออกเสียงซ้ำกัน จึงทำให้เสียงในพยัญชนะไทยมีเพียง 21 เสียง เท่านั้น

ตารางที่ 2 ตารางแสดงเสียงพยัญชนะ รูปพยัญชนะ และฐานการเกิดเสียงพยัญชนะไทย

ลำดับที่	เสียงพยัญชนะ	รูปพยัญชนะ	ฐานการเกิดเสียงพยัญชนะไทย*					
			1	2	3	4	5	6
1	กอ	ก					✓	
2	คอ	ข ขค ค ฃ					✓	
3	งอ	ง					✓	
4	จอ	จ				✓		
5	ชอ	ฉ ช ฌ				✓		
6	ซอ	ซ ศ ษ ส			✓			
7	ดอ	ด ฎ			✓			
8	ตอ	ต ฏ			✓			
9	ทอ	ฐ ถ ท ฑ ฒ ฑ ฐ			✓			
10	นอ	ณ น			✓			
11	บอ	บ	✓					
12	ปอ	ป	✓					
13	พอ	ผ พ ภ	✓					
14	ฟอ	ฝ ฟ		✓				
15	มอ	ม	✓					
16	ยอ	ญ ย				✓		
17	รอ	ร			✓			
18	ลอ	ล พ			✓			
19	วอ	ว	✓					
20	ออ	อ						✓
21	ฮอ	ห ฮ						✓

ฐานการเกิดเสียงพยัญชนะไทย*

เสียงพยัญชนะไทยทั้ง 21 เสียง มีฐานที่ทำให้เกิดเสียงพยัญชนะ 6 ตำแหน่ง คือ

1. ตำแหน่งริมฝีปาก
2. ตำแหน่งริมฝีปากกับฟัน
3. ตำแหน่งฟันและปุ่มเหงือก

4. ตำแหน่งเพดานแข็ง
5. ตำแหน่งเพดานอ่อน
6. ตำแหน่งช่วงคอและเส้นเสียง

พยัญชนะทั้งหมดเมื่อปรากฏอยู่ในคำร้อง จะปรากฏตำแหน่งให้ออกเสียง 2 ตำแหน่ง คือ

1. พยัญชนะต้น พยัญชนะต้นที่เป็นพยัญชนะเดียวไม่ค่อยมีปัญหาในการออกเสียงเช่น คำว่า กิน นอน รัก ลืม เมื่อเสียงพยัญชนะต้นอยู่ในลักษณะของพยัญชนะประสม คือนำ -เอาพยัญชนะ 2 ตัวประสมสระเดียวกัน การออกเสียงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษพยัญชนะประสมมีหลายชนิด เช่น อักษรควบแท้ อักษรควบไม่แท้ และอักษรนำ ผู้ขับร้องต้องศึกษาการออกเสียงพยัญชนะประสมแต่ละชนิดให้ถูกต้อง เช่นคำว่า สนุกสนาน พร้อมเพรียง จริงใจ เศร้าใจ เป็นต้น
2. เสียงพยัญชนะตัวสะกด เสียงพยัญชนะตัวสะกด คือ เสียงพยัญชนะเดี่ยวทั้ง 21 เสียงที่ปรากฏอยู่ท้ายพยางค์ เมื่อทำหน้าที่เป็นเสียงพยัญชนะตัวสะกด จะออกเสียงได้ 8 เสียงเท่านั้น ตามหลักภาษาไทยจะเรียกว่า 8 มาตรา

ตารางที่ 3 พยัญชนะไทยกับการออกเสียง

ลำดับที่	มาตราเสียง	พยัญชนะ
1	แม่กก	ก ข ค ฅ
2	แม่กด	ด ต ถ ท ธ ฎ ฏ ฐ ฑ ม จ ช ซ ศ ษ ส
3	แม่กบ	บ ป พ ภ ฟ
4	แม่กง	ง
5	แม่กน	น ณ ญ ร ล ฬ
6	แม่กม	ม
7	แม่เกย	ย
8	แม่เกอว	ว

เสียงสระ

เสียงสระในภาษาไทยมีทั้งหมด 24 เสียง แบ่งได้เป็น 3 ชนิด คือ

1. สระเดี่ยว คือ สระที่เปล่งเสียงเป็นเสียงเดียวไม่มีเสียงอื่นมาประสมเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าสระแท้ มี 18 ตัว มีทั้งเสียงสั้นและเสียงยาว รูปปากเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำให้ถูกต้องในการออกเสียงสระ ตำแหน่งของลิ้นก็มีความสำคัญในการออกเสียงสระเช่นเดียวกัน

2.สระประสม สระประสมในภาษาไทย คือ สระที่มีเสียงของสระแท้ ประสมกัน 2 สระ มี 6 ตัว คือ

- 2.1 เสียงสระอิ + อะ เป็นเสียง เอียะ
- 2.2 เสียงสระอี + อา เป็นเสียง เอีย
- 2.3 เสียงสระอิ + ะ เป็นเสียง เอือะ
- 2.4 เสียงสระอี + อา เป็นเสียง เอือ
- 2.5 เสียงสระอุ + ะ เป็นเสียง อัวะ
- 2.6 เสียงสระอู + อา เป็นเสียง อิว

ตารางที่ 4 ตารางแสดงตำแหน่ง ลักษณะที่เกิดเสียง

รูปปาก	วงรี		ปกติ		ห่อปาก	
เกิดเสียงจากลิ้น	ส่วนหน้า		ส่วนกลาง		ส่วนหลัง	
ลักษณะของเสียง	เสียงสั้น	เสียงยาว	เสียงสั้น	เสียงยาว	เสียงสั้น	เสียงยาว
เลื่อนระดับลิ้น	เอียะ	เอีย	เอือะ	เอือ	อัวะ	อิว

เสียงสระประสมของไทยมีลักษณะการออกเสียงคล้ายกับสระประสม 2 เสียง (Diphthongs) ของภาษาอังกฤษ เราสามารถเลือกใช้การออกเสียงสระประสม 2 เสียง ในภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาไทยได้เช่นกัน เช่น คำว่า “ไป” แยกออกเสียงเป็น อา + อี จะทำให้การออกคำร้องชัดขึ้นแต่ต้องมีการปรับน้ำหนักการออกเสียงให้เหมาะสมกับคำไทย

3. สระเกิน คือสระที่มีเสียงซ้ำกับสระแท้และมีเสียงพยัญชนะผสมอยู่ด้วย สระเกินมี 8 ตัว ได้แก่

- 3.1 ฤ คือเสียง ร + อี
- 3.2 ฦ คือเสียง ร + อือ
- 3.3 ฦ คือเสียง ล + อี
- 3.4 ฦ คือเสียง ล + อือ
- 3.5 อำ คือเสียง อะ + ม
- 3.6 ไอ คือเสียง อะ + ย
- 3.7 ไอ คือเสียง อะ + ย
- 3.8 เอา คือเสียง อะ + ว

สระอำ จะต้องออกเสียงเหมือนกับมีพยัญชนะ ม เป็นตัวสะกด อยู่ใน
มาตรา แม่กม

สระไอ สระไอ จะต้องออกเสียงเหมือนกับมีพยัญชนะ ย เป็นตัวสะกด
อยู่ในมาตรา แม่เกย

สระเอา จะต้องออกเสียงเหมือนกับมีพยัญชนะ ว เป็นตัวสะกดอยู่ในมาตรา
แม่เกอว

ข้อเสนอแนะ

การออกเสียงร้องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีข้อแตกต่างกันหลายประการ ดังนั้นจึงไม่ควร
จะนำวิธีการออกเสียงแบบภาษาอังกฤษมาใช้ปะปนกับการออกเสียงในภาษาไทย เช่น อย่าออกเสียง
พยัญชนะ ส ให้เหมือนกับพยัญชนะ s พยัญชนะ ฉ ให้เหมือนกับพยัญชนะ ch พยัญชนะ ช ให้เหมือน
กับพยัญชนะ sh พยัญชนะ ว ให้เหมือนกับพยัญชนะ v หรือพยัญชนะ ต ให้เหมือนกับพยัญชนะ t
 เป็นต้น

การออกเสียงตัวสะกดก็ควรออกให้ตรงกับเสียงภาษาไทยเช่นกัน อย่าพยายามออกคำที่
ประสมกับสระเสียงสั้นให้เป็นเสียงยาว หรือคำไทยที่ประสมกับสระเสียงสั้นมีตัวสะกดอยู่ในมาตรา
แม่กก แม่กค แม่ กบ และแม่กง ให้เป็นเสียงยาว เช่น คำว่า “หนัก” ก็ไม่ควรออกเสียงยาวจน
กลายเป็น “หนาก” คำว่า “คน” ก็ไม่ควรออกเสียงยาวจนกลายเป็น “โคคน” คำว่า “ชบ” ก็ไม่
ควรออกเสียงเป็น “โซช” คำว่า “คง” ก็ไม่ควรออกเสียงเป็น “โคคง” ซึ่งถือเป็นการออกเสียงที่ผิด ไม่ตรง
กับฐานเสียง ทำให้ความหมายผิดเพี้ยนไป คำในภาษาไทยที่ผสมกับสระเสียงสั้นและอยู่ในมาตราแม่
กก กค กบ และแม่กง ให้ผู้ขับร้องออกเสียงคำนั้น ๆ ให้เต็มคำก่อน แล้วจึงค่อยนำเสียงที่ออกตอน
ท้ายพร้อมกับตัวสะกดไปทำเสียงให้ก้องกังวาน ณ บริเวณโพรงกระโหลกและโพรงหน้าอก พร้อมกับ
ดันลมจากกระบังขึ้นไปด้วย ภาษาไทยมีวรรณยุกต์ เอกโท ตรี และจัตวา อย่าออกเสียงร้องให้ผิดเสียง
วรรณยุกต์ เพราะจะทำให้ความหมายผิดเพี้ยนไปเช่นเดียวกันกับการออกเสียงพยัญชนะและสระผิด

การออกเสียงสระประสม ควรพิจารณาให้เหมาะสมกับภาษาไทย ความพอดีในการลากเสียง
สระประสมเป็นคำต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็น ควรลองออกเสียงหลาย ๆ ครั้ง เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ
ความเหมาะสม

5. กลวิธีการสอนดนตรี Vocal Pedagogy

วิธีการสอนดนตรีเฉพาะแต่ละเครื่องมือ หรือเรียกว่ากลวิธีการสอนเครื่องดนตรีภาษาอังกฤษใช้คำว่า Pedagogy ผู้ที่ศึกษาในด้าน Pedagogy จะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะทางด้านเครื่องดนตรีที่ตนถนัด ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงหลักการสอนทักษะปฏิบัติ ส่งผลทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด กลวิธีการสอนเครื่องดนตรีนั้นมีความหลากหลายในเชิงเทคนิควิธีการสอนเฉพาะเครื่องมือ รวมถึงความรู้ในด้านทฤษฎี กลวิธีที่ถูกต้อง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการเพิ่มเนื้อหาความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แบบฝึกหัดที่ช่วยพัฒนาเทคนิคสำหรับการร้องเพลง และประเภทบทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอน เป็นต้น

5.1 แบบฝึกหัดที่ใช้ในการร้องเพลง

ทักษะการขับร้องเป็นทักษะที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลกมาเป็นเวลานาน นักร้องเพลงคลาสสิกหลายคนเปลี่ยนอาชีพมาเป็นครูสอนร้องเพลงในมหาวิทยาลัย สถาบันดนตรีต่างๆ และสอนส่วนตัวทำให้ทักษะการร้องเพลงที่มีคุณภาพและมีคุณค่าได้ถูกถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น จึงทำให้นักร้องหลายคนเริ่มหันมาเขียนหนังสือเกี่ยวกับวิธีการร้องเพลง การตีความหมายเพลง การแสดง การเป็นนักร้องบางคนสร้างสรรค์แบบฝึกหัดในการพัฒนาทักษะการร้องและตีพิมพ์จำหน่าย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและขอแนะนำเสนอตัวอย่างของผลงานแบบฝึกหัดที่มีความโดดเด่นเกี่ยวกับสาขาวิชาคีตศิลป์สากลและการสอนคีตศิลป์สากล เช่น Nicola Vaccaj (1790-1848) Mathilde Marchesi (1821-1913) เป็นต้น

Nicola Vaccaj (1790-1848) ครูสอนร้องเพลงใน Milan Conservatory มีผลงานทางด้านการศึกษาแบบฝึกหัดสำหรับการฝึกทักษะคีตศิลป์สากล ที่มีชื่อว่า Metodo Practico di canto (Practical Vocal Method) ซึ่งนับว่าเป็นที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ Vaccaj ผลงานที่มีชื่อเสียงอีกมากมายเช่น *Giulietta e Romeo* (1825), *Bianca di Messina* (1826), *Giovanna Gray* (1836), *La sposa di Messina* (1839) เป็นต้น

สำหรับแบบฝึกหัดร้องเพลงชื่อ Metodo Practico di Canto (Practical Vocal Method) ประกอบด้วย 15 บทเรียน 22 บทเพลง Vaccaj ประพันธ์ขึ้นในปี 1833 แบบฝึกหัดเล่มนี้ได้รับความนิยมและใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก มีการแปลแบบฝึกหัดชุดนี้ในภาษาต่างๆ เช่น อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส และยังคงนิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบัน โดยวัตถุประสงค์ของ Vaccaj ในการสร้างแบบฝึกหัดชุดนี้เพื่อให้นักร้องได้ฝึกร้องสำนวนในภาษาอิตาเลียนเป็นอันดับแรก ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ให้กับนักร้องในการร้องเพลงภาษาอื่นๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น แบบฝึกหัด Vaccaj ได้เรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาดนตรีจากง่ายไปยาก โดยบทสรุปของแบบฝึกหัดอยู่ที่ บทที่ 15 ซึ่งเป็นแบบฝึกหัดสรุปเทคนิคการร้องทั้งหมดที่เรียนมาตั้งแต่ต้นและมีการสร้างแบบฝึกหัดให้มีลักษณะที่คล้ายกับ

บทร้องในตอนจบของอุปรากร Vaccaj มีการวางแผนลำดับการสอนไว้อย่างเป็นระบบและครอบคลุมทั้งเทคนิคพื้นฐานจนถึงการร้องขั้นสูง

Mathilde Marchesi (1821–1913) เป็นนักร้องชาวเยอรมัน Marchesi เป็นครูสอนร้องเพลงที่สถาบันดนตรีใน Cologne, Vienna และโรงเรียนของตัวเอง Marchesi เป็นผู้นำเทคนิค Bel Canto มาใช้ในต้นศตวรรษที่ 20 โดยแนวความคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในนักร้องเสียงโซปราโน Marchesi ตระหนักถึงความสำคัญของตำแหน่งของการวางเสียง Marchesi ได้เขียนแบบฝึกหัดเกี่ยวกับเทคนิคการร้องเพลงที่มีชื่อว่า Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. Part One: Elementary and Progressive Exercises for the Development of the Voice 2. Part Two: Development of the Exercises in the Form of Vocalizes โดยในแบบฝึกหัดจะเรียงตาม The Alphabet ประกอบไปด้วยแบบฝึกหัดหลายแบบฝึกหัดโดยเริ่มแบบฝึกหัดที่ง่ายไปแบบฝึกหัดที่ยากและเป็นแบบฝึกหัดที่มุ่งเน้นผลที่รวดเร็วและน่าพึงพอใจ

Marchesi มีกลวิธีการสอนที่โดดเด่น 2 วิธี ได้แก่ การวิเคราะห์บทเพลง และการฝึกร้องในระยะเวลาสั้น สำหรับผู้เริ่มต้น ในด้านการวิเคราะห์บทเพลง Marchesi เน้นความเข้าใจในด้านเทคนิคและความสวยงามของการร้องอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการร้อง Aria ไปจนถึงแบบฝึกหัดง่าย ๆ นอกจากนี้ Marchesi ยังได้มีการจัดเรียงเนื้อหาดนตรีมีการเรียงลำดับขั้นตอนและแบ่งหัวข้ออย่างชัดเจน ซึ่งง่ายต่อการเลือกแบบฝึกหัดไปใช้ในการฝึกซ้อม นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญในการวิเคราะห์บทเพลง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักบทเพลงมากขึ้น

ผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างแบบฝึกหัดที่ใช้ในการสอนสาขาวิชาคีตศิลป์สากล จำนวน 4 ท่าน ได้แก่

1. Metodo Practico di canto (Practical Vocal Method) : Nicola Vaccaj ประกอบด้วย แบบฝึกหัดจำนวน 15 บทเรียน 22 บทเพลง

2. Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method : Mathilde Marchesi มีรายละเอียดแบบฝึกหัด ดังนี้

Part 1 : Elementary and Progressive Exercises for the Development of the Voice ประกอบด้วยแบบฝึกหัดจำนวน 18 บทเรียน

Part 2 : Development of the Exercises in the Form of Vocalizes ประกอบด้วยแบบฝึกหัดจำนวน 17 บทเรียน

3. Concone 50 Lessons : Giuseppe Concone ประกอบด้วยแบบฝึกหัดจำนวน 50 บทเรียน

4. Panofka's The Art of Singing Twenty-Four Vocalises Op. 81 :
Heinrich Panofka ประกอบด้วยแบบฝึกหัดจำนวน 24 บทเรียน

ตารางที่ 5 ตัวอย่างแบบฝึกหัดที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนสาขาวิชาคีตศิลป์สากล

ผู้ประพันธ์	ชื่อแบบฝึกหัด	รายละเอียด
<p>Nicola Vaccaj (1790-1848)</p>	<p>Metodo Practico di canto (Practical Vocal Method)</p>	<p>ประกอบด้วย 15 บทเรียน 22 บทเพลง</p> <p>บทที่ 1 The Diatonic Scale Intervals of the Third</p> <p>บทที่ 2 Intervals of Forth Intervals of Fifth</p> <p>บทที่ 3 Intervals of Sixth</p> <p>บทที่ 4 Intervals of Seventh Intervals of an Octave</p> <p>บทที่ 5 Semitones</p> <p>บทที่ 6 Syncopated Mode</p> <p>บทที่ 7 Introduction to Roulades</p> <p>บทที่ 8 Ascending and Descending Appoggiaturas The Acciacatura</p> <p>บทที่ 9 Introduction to the Mordent Different types of the Mordent</p> <p>บทที่ 10 Introduction to the Turn The Turn</p> <p>บทที่ 11 Introduction to the Trill</p> <p>บทที่ 12 Roulades</p> <p>บทที่ 13 The Vocal Portamento The second type of Portamento</p> <p>บทที่ 14 The Recitative</p> <p>บทที่ 15 Epilogue</p>
<p>Mathilde Marchesi (1821-1913)</p>	<p>Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method</p>	<p>Part 1 : Elementary and Progressive Exercises for the Development of the Voice ประกอบด้วย 18 บทเรียน</p> <p>บทที่ 1 Chromatic Slur</p> <p>บทที่ 2 Diatonic Slur</p> <p>บทที่ 3 Portamento</p> <p>บทที่ 4 Scales</p> <p>บทที่ 5 Exercises for blending the Registers</p> <p>บทที่ 6 Exercises on two- eight notes</p> <p>บทที่ 7 Chromatic Scale</p> <p>บทที่ 8 Minor Scales</p> <p>บทที่ 9 Exercises for Flexibility</p> <p>บทที่ 10 Varied Scales</p> <p>บทที่ 11 Repeated Notes</p> <p>บทที่ 12 Triplets</p> <p>บทที่ 13 Arpeggi</p> <p>บทที่ 14 Messa di Voce (Swelled Sounds)</p>

ตาราง 5 (ต่อ)

ผู้ประพันธ์	ชื่อแบบฝึกหัด	รายละเอียด
Mathilde Marchesi (1821–1913)	Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method	บทที่ 15 Apoggiatura - Acciaccatura (Crushed Note) -Mordente บทที่ 16 The Turn บทที่ 17 The Shake (Trill) บทที่ 18 Shakes by Thirds
Mathilde Marchesi (1821–1913)	Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method	Part 2 : Development of the Exercises in the Form of Vocalizes ประกอบด้วย 17 บทเรียน บทที่ 1 Attack บทที่ 2 Portamento บทที่ 3 Sostenuto บทที่ 4 Diatonic Scale บทที่ 5 Dotted Diatonic Scale บทที่ 6 Minor Scale บทที่ 7 Major and Minor Scales alternating บทที่ 8 Chromatic Scale บทที่ 9 Repeated Notes บทที่ 10 Triplets บทที่ 11 Areggi บทที่ 12 Appoggiatura and Acciaccatura (Grace Notes) บทที่ 13 Mordente and Turns บทที่ 14 Syncopation บทที่ 15 Long Intervals บทที่ 16 Staccato, Mezzo Staccato, and Accented Notes บทที่ 17 Shakes
Giuseppe Concone (1801 - 1861)	Concone 50 Lessons	ประกอบด้วย 50 บทเรียน Concone เป็นแบบฝึกหัดที่เน้นในเรื่องของ การวางตำแหน่งเสียงร้องให้ถูกต้องและเหมาะสมกับช่วงเสียงร้องเพื่อ ช่วยในการพัฒนาเสียงร้องให้มีความไพเราะ โดยแบ่งออกตามช่วงเสียง ร้อง คือ High, Medium, Low
Heinrich Panofka (1807- 1887)	Panofka's The Art of Singing Twenty-Four Vocalises Op. 81	The Art of Singing : Twenty-Four Vocalises ประกอบด้วย 24 บทเรียน บทที่ 1 Major Scales บทที่ 2 Minor Scales บทที่ 3 - 4 Agility บทที่ 5 - 6 Triplets บทที่ 7 Groups of 2 Slurred Notes บทที่ 8 - 12 Portamento บทที่ 13 Dotted Notes

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ผู้ประพันธ์	ชื่อแบบฝึกหัด	รายละเอียด
Heinrich Panofka (1807- 1887)	Panofka's The Art of Singing Twenty-Four Vocalises Op. 81	บทที่ 14 Syncopation บทที่ 15 Legato บทที่ 16 Appoggiatura บทที่ 17 Preparatory Study for the Trill บทที่ 18 Agility บทที่ 19 Trills บทที่ 20 - 21 Arpeggios บทที่ 22 - 23 Chromatic Scales บทที่ 24 Intervals

หมายเหตุ ในการเลือกแบบฝึกหัดให้กับผู้เรียน ผู้สอนอาจพิจารณาได้จากพื้นฐานของผู้เรียน เป็นสำคัญ หรือพิจารณาบทเพลงที่ใช้สอนว่าประกอบด้วยเทคนิคใดบ้าง

5.2 ประเภทเพลงร้อง

บทเพลงร้องคลาสสิก มีหลายประเภทแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการประพันธ์ การแบ่งประเภทเพลงร้องสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ แบ่งตามยุคสมัย คือ และแบ่งตามประเภทของบทเพลง

1. แบ่งตามยุคสมัย หมายถึง การจัดเรียงลำดับโดยใช้ยุคสมัยเป็นตัวกำหนด ดังนี้

1. สมัยกรีก (Ancient Greek music) xxx – 330 B.C.
2. สมัยโรมัน (Roman) 330 B.C.-450
3. สมัยกลาง (The Middle Ages) 450 - 1450
4. สมัยรีเนซองส์ (The Renaissance) 1450 - 1600
5. สมัยบาโรก (The Baroque Age) 1600 - 1750
6. สมัยคลาสสิก (The Classical Period) 1750 - 1820
7. สมัยโรแมนติก (The Romantic Period) 1820 - 1900
8. สมัยอิมเพรสชันนิสติก (The Impressionistic) 1890 - 1910
9. สมัยศตวรรษที่ 20 และปัจจุบัน (The Twentieth century) 1900 - ปัจจุบัน

ผู้เรียนสามารถที่จะศึกษาบทเพลงร้องที่ประพันธ์ขึ้นในยุคนั้น ๆ

2. แบ่งตามประเภทของบทเพลง หมายถึง สามารถแบ่งได้ ดังนี้

- 2.1 Italian Songs
- 2.2 German Lieder
- 2.3 French chansons
- 2.4 Arias from Oratorio
- 2.5 Arias from Opera
- 2.6 เพลงชุดอื่น ๆ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างประเภทเพลงที่ใช้ในการเรียนการสอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล ผู้วิจัยขอนำเสนอบทเพลงที่แบ่งตามประเภทของบทเพลง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้แนะนำตัวอย่างหนังสือ ตัวอย่างเพลงที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนในสาขาวิชาคีตศิลป์สากล และเป็นหนังสือที่นิยมใช้สอนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ 24 Italian Songs and Arias, Schubert Lieder, Vol., 1 Schumann Lieder, The French Song Anthology, Oratorio Anthology, Arias for Soprano, Arias for Mezzo Soprano, Arias for Tenor, Arias for Baritone, Arias for Bass, American Aria Anthology, Melodies et chansons by Poulenc, Dichterliebe by Schumann, Serate Musicali by Rossini, Three Songs of the Sea, Op.1 by Quilter, Old American Songs Complete by Copland, On this island, Op. 11 by Britten

ตารางที่ 6 ตัวอย่างประเภทเพลง หนังสือเพลง และบทเพลงที่ใช้ในการสอนคีตศิลป์สากล

ประเภทเพลง	ตัวอย่างหนังสือที่ใช้	ตัวอย่างเพลง
Italian Songs	24 Italian Songs and Arias	Caro mio ben by Giordani Nel cor piu non mi sento by Paisiello Se Florindo e fedele by Scarlatti
German Lieder	Schubert Lieder, Vol. 1	An die Musik Du bist die ruh Die Forelle
	Schumann Lieder	Nacht und traume Fruhlingssehnsucht Der Tod Und Das Madchen
French chansons	The French Song Anthology	Beau Soir by Debussy Millanelle by berlioz Clair De Lune by Faure
Arias from Oratorio	Oratorio Anthology	Joshua by Handel Oh! Had I Jubal's Lyre, Samson by Handel Let The Bright Seraphim The Creation by Haydn Nun Beut Die Flur The Seasons by Haydn Welche Labung Fur Die Sinne
Arias from Opera	Arias for Soprano Arias for Mezzo Soprano Arias for Tenor Arias for Baritone Arias for Bass	Dido and Aeneas by Purcell When I am laid in earth Die Zauberflote by Mozart Der Vogelfänger bin ich ja Rigoletto by Verdi la donna e mobile Carmen by Bizet Habanera
เพลงชุดอื่น ๆ	Melodies et chansons by Poulenc Dichterliebe by Schumann Serate Musicali by Rossini Three Songs of the Sea, Op.1 by Quilter Old American Songs Complete by Copland: On this island, Op. 11 by Britten	Les chemins de l'amour ich grolle nicht La Danza By the Sea At the River Nocturn

หมายเหตุ ข้อมูลในตารางข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างหนังสือ และตัวอย่างบทเพลง ที่นิยมใช้ในการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปะสากล ทั้งนี้ ผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับช่วงเสียง เพศ และ พัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายการอ้างอิง

- Aaron Copland. 2009. *Old American Songs - Complete*. United States : Boosey & Hawkes.
- Benjamin Britten. 2000. *On this Island, Op. 11*. For Voice (High Voice). New York : Boosey & Hawkes.
- Carol Kimball and Richard Walters. *The French Song Anthology*. United States: Hal Leonard.
- Clark Mark Ross. 2002 *Singing, acting, and movement in opera : a guide to singer-getics*. Indiana University Press.
- Francis Poulenc. 1998. *Melodies et Chansons*. (Voice and Piano). Editions Salabert. United States: Hal Leonard.
- Franz Schubert. 2006. *SCHUBERT : German Lieder - High Voice, Vol. I*. Vocal Score and CDG. New York : Music Minus One.
- Gioacchino Rossini. 2010. *Serate musicali-Vol.1*. Vocal Large Works. London : Ricordi
- Giuseppe Concone. 1993. *50 Lessons, Op. 9*. (High Voice). California : G. Schirmer
- Gloria Rusch. 1998. *The Professional Singer's Handbook*. United States : Hal Leonard
- Gregory A Schirmer. 1993. *24 Italian Songs and Arias of the 17th and 18th Centuries*. New York : Schirmer.
- Heinrich Panofka. 1985. *Art of Singing (24 Vocalises), Op.81*. (Soprano, Mezzo Soprano Mezzo-Soprano or Tenor). California : G. Schirmer.
- Jan Schmidt and Heidi Counsell Schmidt. 2008. *Basic of Singing*. 6th Edition. California : Thomson Schirmer.
- James C. Mckinney. 2005. *The Diagnosis Correction of Vocal faults a manual for teachers*. Revised and expanded edition. illinois : Waveland Press.
- Madeleine Marshall. 1953. *The singer's manual of english diction*. California : G. Schirmer.
- Mathilde Marchesi. 1970. *Bel Canto: A Theoretical & Practical Vocal Method for Voice. Textbook - Choral / Vocal*. Dover Edition. Book California : G. Schirmer.
- Nicola Vaccai. 1976. *Metodo Practico di Canto - Soprano Tenore*. Edited by Elio Battaglia. London : Ricordi.

- Richard Gerner Cox. 2010. *The Singer's Manual of German and French Diction*.
California : G. Schirmer.
- Richard Walters. 1994. *Oratorio Anthology : Soprano*. United States : Hal Leonard
- Robert Larson. 1991. *The Opera Anthology 5 vols*. California : G. Schirmer.
- Robert Larsen. 2011. *Arias for Soprano, Arias for Mezzo Soprano, Arias for Tenor
Arias for Baritone, Arias for Bass*. G. Schirmer Opera Anthology series.
United States : Hal Leonard.
- Roger Quilter. *55 Songs - High Voice (High Voice The Vocal Library)*. United States :
Hal Leonard.
- Richard Walters. 2004. *American Aria Anthology*. California : G. Schirmer.
- Sergius Kagen. 1956. *30 Songs for Voice and Piano by Gabriel Faure (1845-1924)*.
United States : International Music Company.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววันวิสาข์ อยู่ทอง เกิดเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2518 จังหวัดกรุงเทพมหานคร จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิชาเฉพาะ ภาควิชาดนตรีสากล คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างปีการศึกษา 2552 – 2555

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาคีตศิลป์สากล วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่